

**ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА
КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ**

**VIII Всеукраїнська заочна
науково-практична конференція**

**СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК
МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ**

Збірник тез

7 грудня 2019 року
м. Хмельницький

**ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА
КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ**

**VIII Всеукраїнська заочна
науково-практична конференція**

***“Становлення та розвиток
місцевого самоврядування
в Україні”***

Збірник тез

**Хмельницький
2019**

- C77 **Становлення та розвиток місцевого самоврядування в Україні:** збірник тез VIII Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 7 грудня 2019 року). – Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2019. – 142 с.

ISBN 978-617-7572-32-8

*Рекомендовано до друку
вченою радою Хмельницького університету управління та права
імені Леоніда Юзькова
(протокол № 5 від 26 грудня 2019 року)*

У збірнику представлені доповіді, які були подані на VIII Всеукраїнську заочну науково-практичну конференцію “Становлення та розвиток місцевого самоврядування в Україні”, що відбулась у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова 7 грудня 2019 року.

Розміщені у збірнику тези доповідей стосуються таких напрямів:

«Конституційно-правові засади місцевого самоврядування: вітчизняний та зарубіжний досвід», «Сучасні виклики реформування територіальної організації влади в Україні», «Впровадження принципів ефективного врядування», «Адміністративно-правові засади місцевого самоврядування», «Бюджетно-фінансова діяльність органів місцевого самоврядування», «Міжнародні стандарти у системі місцевого самоврядування України».

Збірник розрахований на наукових та науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів і наукових установ, студентів, аспірантів та докторантів, практичних працівників і широкий читацький загал.

Організаційний комітет VIII Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції “Становлення та розвиток місцевого самоврядування в Україні” не завжди поділяє думку учасників конференції.

У збірнику максимально точно збережена орфографія, пунктуація та стилістика, які були запропоновані учасниками конференції.

Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи вищих навчальних закладів і наукових установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

УДК 342.9(477)

ISBN 978-617-7572-32-8

© Колектив авторів, 2019,
© Хмельницький університет
управління та права імені
Леоніда Юзькова, 2019.

Батанов Олександр Васильович

*доктор юридичних наук, професор,
провідний науковий співробітник відділу
конституційного права та місцевого самоврядування
Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України*

МУНІЦИПАЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ

Права людини сьогодні стали однією з ключових наукових проблем, які вивчаються з самих широких та різноманітних позицій – з філософсько-гуманістичної точки зору, в аспекті сутності та явища публічної влади, принципів перебудови політичної та правової системи, здійснення соціально-культурної політики, розвитку ринкової економіки та подолання наслідків економічних криз, боротьби з екологічними загрозами, злочинністю тощо.

Важливість та актуальність даної теми не треба доводити, оскільки права людини є органічним компонентом не лише демократичного політичного простору, інструментом гуманізації суспільних відносин, формування творчої особистості та становлення постіндустріального людства, а й іманентної ознакою економічної системи суспільства та конституційної економіки в цілому. У цьому аспекті на права людини покладають вирішення ряду внутрішніх, міжнародних та глобальних завдань та викликів, у тому числі й насамперед у сфері економіки. Права знаходять свою присутність практично в кожній сфері життєдіяльності людини, відображаючи її життя в особливому якісному стані, пов'язаному із затвердженням у громадській свідомості та практиці ідеї свободи особистості.

Адже, по мірі розвитку постіндустріальної цивілізації і ринкових відносин, еволюції конституціоналізму та глобалізації доктрини прав людини, економічні фактори усе більше впливають як на життя людини і його соціальне і природне довкілля, так і організацію і функціонування сучасних суспільства і держави. Сучасні суспільство і держава з метою свого оптимального та цивілізованого функціонування об'єктивно вимагають наявності системи взаємопов'язаних ринків, що втягує у свій обіг не тільки звичайні товари і послуги, але і саму працю, продукти культурної та інтелектуальної діяльності тощо. Вплив «ефекту економіки» відчувається практично на всіх суспільних структурах та інститутах. Політичне життя суспільства і держави чимдалі більше концентрується навколо створення умов для динамічного економічного розвитку.

Дискусії навколо таких універсальних категорій сучасного конституціоналізму, як рівність, свобода, справедливість в сучасних умовах все

частіше йдуть в контексті їх відповідності економічним ринковим відносинам. Так, рівність тлумачиться як рівне право кожного вступати в договірні відносини і володіти власністю, в свободі бачиться, перш за все, свобода господарської діяльності, справедливість обговорюється в зв'язку з проблемою ефективного перерозподілу доходів тощо. На думку сучасних філософів, передумовою всіх свобод особистості виступає економічна свобода, зі знищенням якої неминуче зникають і інші свободи. В результаті можливі лише певні поєднання політичного та економічного устрою суспільства, за яких може бути забезпечена свобода людини [6, с. 9].

На наш погляд, такий концептуальний підхід дозволяє дослідити не лише цінність людської особистості як категоріальний синтез соціально-філософської методології, а й проаналізувати людину, її життя, права і свободи, честь і гідність у контексті сучасного конституціоналізму, конституційної економіки, муніципалізму та муніципальної влади як ціннісної детермінанти демократичного розвитку не лише суспільства і держави, усіх їх систем та інститутів, а і територіальних громад, в тому числі й у економічному вимірі їх існування та функціонування.

У цьому контексті, формування істинного уявлення про людину, її права і свободи з наступним його аналізом у незмінній формі здійснюється за допомогою рефлексивної методики, що створює безпосередній зміст соціально-філософської теорії та юридичної антропології. Нове бачення сучасної людини у контексті становлення, з одного боку, явищ та процесів конституційної економіки та ринкових відносин, та, з іншого боку, інститутів локальної демократії та інституціоналізації муніципальної влади, детермінує вимоги її переорієнтації до суто людських проблем – по суті проблем місцевого значення, дослідити які можна за рахунок специфічної комбінації методів і особливого понятійного апарату соціальної філософії, соціології, політології, політекономії, психології та сучасної юридичної теорії. Онтологічний, гносеологічний, логіко-історичний, діалектичний, синергетичний, феноменологічний, герменевтичний, системний, структурний, функціональний методи складають основу методології і дозволяють побудувати цілісну систему знання про людину, що сприяє її адекватному розумінню у всіх складних взаєминах зі світом, суспільством, державою, місцевими співтовариствами та іншими індивідами [1].

На наш погляд, найбільш рельєфно проявляється та знаходить свою апробацію ідея цінності людської особистості, її прав та свобод (у тому числі й економічних) на локальному рівні – у межах територіальних громад та процесів інституціоналізації муніципальної влади. Адже визнання та становлення в Україні місцевого самоврядування, глибокі економічні і політичні перетворення в суспільстві і формування на цій основі нової демократичної державності безпосередньо пов'язані з виробленням і практичною

реалізацією принципів нових для нас підходів до індивідуальних та колективних прав людини, до вирішення як загальнодержавних, так і регіональних, а також місцевих проблем у різних сферах суспільного життя, у тому числі й економічній.

Не викликає сумнівів, що сталий розвиток територіальних громад та ефективне функціонування муніципальної влади, в цілому формування муніципалізму, залежить від рівня розвитку економіки у державі, рівня життя людей, соціальної структури суспільства тощо. Тому економічними гарантіями муніципальної влади та прав людини у сфері місцевого самоврядування виступають економічна система суспільства, в основі якої знаходяться принципи ринкової економіки; єдність економічного простору; вільне переміщення товарів, послуг та фінансових коштів; підтримка конкуренції, свобода економічної діяльності, підприємництва та праці; визнання, плюралізм, рівноправність та рівний захист різних форм власності, у тому числі комунальної власності.

У цьому контексті, відзначаючи роль права в розвитку економічної основи не лише суспільства в цілому, а і територіальних громад (колективних суб'єктів муніципальних економічних відносин) та їх членів – мешканців сіл, селищ, міст (індивідуальних суб'єктів відповідних відносин), слід підкреслити провідну і системоутворюючу роль конституційного права в механізмі правового регулювання економічних відносин, яке в своїх нормах закріплює не лише вихідні засади економіки, форми власності, економічні основи суспільних відносин і в цілому економічної системи, а й фундаментальні економічні гарантії місцевої демократії. Фактично питання економічного ладу держави, суспільства та територіальних громад є одними з головних в предметі конституційного регулювання, оскільки економіка, будучи базисом суспільства, визначає тенденції розвитку його політичних та інших інститутів [3].

Діяльність людей вимагає від держави певних гарантій, насамперед, в економічній сфері, закріплення яких вимагає високого конституційного рівня. Держава закріплює гарантії діяльності різних суб'єктів економічних зв'язків, встановлює порядок і процедури, механізми їх забезпечення, у тому числі й у муніципально-правовому вимірі. Адже, у суспільстві, особливо тому, в якому діють принципи та інститути ринкової економіки, юридичне оформлення економічних прав і зобов'язань господарюючих суб'єктів набуває надзвичайного значення, тому роль держави як гаранта і арбітра відносин між учасниками економічних зв'язків значно зростає [7, с. 10]. Водночас, саме держава є ключовим гарантом місцевого самоврядування, сталого розвитку територіальних громад та їх організаційної та функціональної самостійності, у тому числі й у сфері економіки та господарювання.

Водночас, не можна не відзначити і зворотню реакцію. По суті, вплив економічних і конституційних процесів є двостороннім. Економіка активно

впливає на як на державність в цілому, конституцію і конституційний лад, так і стан, розвиток та функціонування територіальних громад. Конституція впливає на економічний характер конституційної системи, залежить від рівня економічного розвитку і одночасно впливає на економічну динаміку (в тому числі й економічне життя територіальних громад та їх членів – авт.). За великим рахунком, еволюція конституціоналізму – це частина еволюції, як держави, так і суспільства та його систем (політичної, економічної, соціальної, духовної та ін.), розвитку його продуктивних сил і інтелектуального досвіду. Якісне посилення державного втручання в економіку, соціалізація економічних процесів і відображення цього в конституційному законодавстві обумовлені розвитком матеріальних можливостей виробництва, індустріальним духом часу [4].

Поряд з цим, іманентною ознакою сучасного конституціоналізму є муніципалізм. Адже муніципалізація конституційного життя та конституційного права, передусім маючи вихід на локальний рівень, торкається усіх процесів трансформації та модифікації публічної влади в умовах демократизації держави та суспільства. У цьому аспекті, муніципалізм, акумулюючи усі ідейні установки, системні якості, ознаки та атрибути конституціоналізму, є його концептуальним та інституціональним базисом на локальному рівні функціонування соціуму. Саме такий вимір муніципальної демократії, як продукт локальної громадянської активності самого населення, автоматично програмує не лише демократичний політичний режим у державі та суспільстві, а й закладає підвалини його економічного розвитку та стабільності. Тільки у тій країні, в якій визнається, існує, практикується та усебічно гарантується місцеве самоврядування та основоположні цінності муніципалізму, як правило, може сформуватися алгоритм, згідно якого законодавча влада обирається демократично, виконавча влада їй підконтрольна та відповідальна (політичний аспект), а економіка є розвинутою, ринковою, сталою тощо.

Звернемо увагу на ще один момент, який актуалізує питання взаємодії економіки, прав людини, держави, суспільства та територіальних громад, проблеми реалізації економічних прав і свобод людини у сфері місцевого самоврядування, економічного виміру місцевого самоврядування в цілому. Важливим чинником та умовою такої кореляції є громадянське суспільство. Адже проголошення і послідовна реалізація конституційних принципів регулювання економічних відносин є свідченням того, що, засади конституційного ладу, основні напрями державної політики в галузі економічного розвитку, права і свободи людини і громадянина взаємопов'язані між собою і, в свою чергу, залежні від інститутів економічної організації громадянського суспільства, в яких знаходить своє втілення досягнутий рівень економічної свободи суспільства і кожної особистості окремо.

В економічному вимірі громадянське суспільство є суспільством цивілізованих ринкових відносин. Тому формування цивілізованого ринку є найважливішою умовою реалізації основоположних принципів конституційного ладу, конституційних прав і свобод людини і громадянина, формування громадянського суспільства в цілому. А це можливо тільки на основі послідовного проведення в життя принципів плюралізму форм власності і рівних можливостей їх правового захисту, забезпечення свободи праці як основи функціонування будь-якого суспільства і гарантування захисту від безробіття, гарантування свободи підприємництва та іншої не забороненої законом економічної діяльності тощо. При цьому, слід усвідомлювати, що громадянське суспільство може сформуватися, оптимально функціонувати та розвиватися виключно за умовою наявності місцевого самоврядування та розвинутих муніципальних свобод. Територіальні громади є одними з ключових суб'єктів громадянського суспільства, а місцеве самоврядування – фактором його формування, існування та розвитку, у тому числі в економічному вимірі.

Єдність цих та інших факторів забезпечує нову якість економічних відносин і місце людини, її прав і свобод в даній сфері. Квінтесенцією цієї нової якості є ринок, який є, за М. Фрідманом, «безпосереднім компонентом свободи». При цьому слід погодитися з цим економістом в тій частині, що економічний устрій сприяє розвитку вільного суспільства двояко. З одного боку, свобода економічних відносин сама по собі є складовою свободи в широкому сенсі, тому економічна свобода є самоціллю. З іншого боку, економічна свобода – це також необхідний спосіб досягнення свободи політичної, тому, що вона відокремлює економічну владу від політичної і, таким чином, дозволяє одній служити протипагою іншій [8, с. 8, 9–10]. Одночасно це дозволяє з'єднати воедино свободу і підприємництво, економіку і самоврядування населення в рамках демократично структурованого громадянського суспільства. При цьому самі права особистості (включаючи громадянські, політичні та економічні) стають важливим способом економічного розвитку суспільства [9].

У силу цього, місцеве самоврядування фіксує в собі не лише політичні, духовно-моральні цінності та соціальні досягнення людства в будь-якій галузі суспільного розвитку, а стає найбільш чутливою матерією його економічного зростання або занепаду. Також на цьому рівні організації публічної влади відбувається діалектичне поєднання волі законодавця з конкретними інтересами місцевого населення, яке стає не лише первинним суб'єктом локальних конституційно-правових відносин, а й основним суб'єктом управлінських, адміністративно-правових відносин, що є однією з характерних рис місцевого самоврядування. Особливо відчувається така кореляція у соціально-економічній сфері, яка миттєво реагує на будь-які економічні трансформації у суспільстві та державі.

Не менш яскраво та рельєфно ілюструють феномен взаємозв'язку між економікою, державою, місцевим самоврядуванням та правами людини принципи конституційного регулювання економічних відносин та принципи місцевого самоврядування. Адже, як свідчить досвід конституційного регулювання економічних відносин сучасних держав, свобода економічної діяльності забезпечується в рамках єдиного економічного простору. Даний принцип, незважаючи на відсутність його прямої фіксації в Конституції України, так і, власне кажучи, з огляду на, що саме поняття «єдиний економічний простір», не відноситься до числа правових, на нашу думку, генетично, концептуально та інституційно взаємопов'язаний і обумовлений телеологічною установкою на зміцнення громадянської злагоди на землі України (Преамбула Конституції України), забезпечення єдності і цілісності державної території, збалансованості і соціально-економічного розвитку регіонів (ст. 132 Конституції України) тощо. У контексті реалізації даних конституційних приписів, а також формування економічних основ конституційного ладу, саме врахування механізму і процесів інституціоналізації єдиного економічного простору, на що вказується в багатьох наукових публікаціях, дозволяє по-новому підійти не лише до вирішення питання про виявлення форм просторової організації економічної системи суспільства, а і, з одного боку, до процесів реалізації прав людини, у тому числі в економічній сфері, та, з іншого боку, формування місцевого самоврядування та функціонування ефективних моделей (у тому числі й господарсько-економічної) самоорганізації територіальних громад.

У вітчизняній літературі економічний простір, як правило, розглядається як сукупність інституціоналізованих формальними і неформальними нормами і правилами економічних відносин між учасниками – економічними суб'єктами (бізнесом), домогосподарствами, державою – з приводу створення, розподілу і перерозподілу власності між територіально відокремленими політико-адміністративними утвореннями в процесі використання територіально закріплених економічних ресурсів. Отже, зміст інституціоналізації економічного простору полягає в еволюційному формуванні сукупності інституціональних одиниць, об'єднаних спільною територією створення ціни, закріпленої відповідним політико-адміністративним поділом; загальними соціокультурними стереотипами, в тому числі системою формальних і неформальних норм, правил, традицій, звичаїв економічної поведінки; спрямованістю на забезпечення стабільного соціально-економічного розвитку загальної території на основі оптимальної взаємодії [2].

У зв'язку з цим, сутність даного принципу виражається, перш за все, в прагненні народу бачити територію суверенної держави як своєрідний загальний ринок з єдиними правилами гри. Так, наприклад, даний принцип означає, що на території держави визнаються недійсними акти органів влади

і управління, а також вирішення посадових осіб, що обмежують рух товарів, робіт і послуг на внутрішньому ринку країни. При цьому слід мати на увазі, що основу функціонування єдиного економічного простору становить об'єднання інтересів виробників і власників, спрямоване на реалізацію їх господарсько-економічних інтересів. Зазначена інтеграція можлива тільки в умовах вільного руху товарів, грошових коштів, робочої сили та інформації, що, власне кажучи, і гарантується, крім зазначених вище, положеннями Конституції України про існування єдиної грошової одиниці України – гривні (ст.99 Конституції України); встановлення правового режиму власності; правових засад і гарантій підприємництва; правил конкуренції та норм антимонопольного регулювання; основ зовнішньоекономічної діяльності; загальних принципів бюджетної системи, системи оподаткування, податків і зборів; основ створення і функціонування фінансового, грошового, кредитного та інвестиційного ринків виключно законом (ст.92 Конституції України).

Актуальність та важливість цього принципу конституційного регулювання економічних відносин набуває ще більшого значення та звучання в аспекті взаємодії з принципами місцевого самоврядування, насамперед, його повсюдності, за яким місцеве самоврядування на всіх рівнях має здійснюватися по всій Україні, що означає відсутність територій, на які не поширюється юрисдикція органів місцевого самоврядування. Вказаний принцип є частиною загального принципу повсюдності публічної влади, який передбачає також повсюдність державної влади.

На наше переконання, саме в результаті поглиблення взаємозв'язків між суспільством, державою, публічною владою, у тому числі місцевим самоврядуванням, з одного боку, та ринком, підприємцем, виробником, з іншого боку, що можливо тільки в умовах вільного руху товарів, капіталів, робочої сили та інформації, формується єдиний (ринковий) економічний простір, а також створюються оптимальні умови для реалізації усіх економічних прав та свобод, у тому числі й на муніципальному рівні функціонування соціуму.

Питання про рівень та якість життя людини це не тільки соціально-економічне, а й політичне питання. Воно здійснює глибокий ідеологічний вплив на суспільну свідомість, демонструючи переваги тієї чи іншої соціально-економічної системи. Історичний досвід свідчить про те, що найбільш швидко та успішно розвиваються ті системи, в яких утворені найкращі можливості для розвитку та застосування творчих сил людини та де існують умови для саморозвитку суспільства та особистості. В умовах демократії держава не повинна відігравати роль добродійця, а людина прохача, так як вона повинна мати можливість забезпечувати свій добробут особистою працею та підприємливістю [5, с. 201].

У зв'язку з цим, дослідження прав людини в цілому, так і економічних прав і свобод, зокрема, в контексті місцевого самоврядування, так саме як і концептуалізація місцевого самоврядування через призму конституційної економіки, ринкових відносин, економічної безпеки тощо є одним з найактуальніших завдань юридичної науки. Це має не тільки науково-теоретичне значення, а й насамперед практичну значущість: і з точки зору розвитку законодавства, і в плані вирішення конкретних питань формування реального місцевого самоврядування та становлення ринкових відносин, утворення ефективних механізмів забезпечення економічних прав людини за місцем проживання.

Список використаних джерел:

1. Грецова О. Г. Общенаучные принципы и методы адекватного понимания человека в философской антропологии. Нова парадигма. Альманах наукових праць. Запоріжжя: Просвіта, 2000. Вип. 15. С. 23–29.
2. Логвиненко О.О. Економічний простір в системі категорій інституційної архітектури. Сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/Portal/natural/vkhnu/Ekon/802/08loesco.pdf>
3. Лоцихін О. М. Конституційна економіка та економічні функції сучасної держави в умовах глобалізації: концептуальний аспект *Fundamental and Applied Researches in Practice of Leading Scientific Schools*, 26(2), С. 239–246. URL: <https://farplss.org/index.php/journal/article/view/337>
4. Мау В. Конституционное регулирование социально-экономических отношений. *Вопросы экономики*. 1994. № 4. С. 27–30.
5. Права человека: Учеб. пособие [А. Д. Гусев, Я. С. Яскевич, Ю. Ю. Гафарова и др.]; Под общ. ред. А. Д. Гусева и Я. С. Яскевича. Мн.: ТетраСистемс, 2002. 303 с.
6. Сорочайкин А. Н. Человек в системе социально-экономических отношений: взаимодействие социально-антропологического и экономического подходов в изучении социальной реальности: автореф. дис. ... д-ра филос. наук: специальность 09.00.11 – социальная философия. Чебоксары, 2007. 40 с.
7. Фетисова В. А. Правовое регулирование экономики постсоциалистических государств: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: специальность 12.00.01 – теория и история права и государства; история учений о праве и государстве. М., 2008. С. 10.
8. Фридмен М., Хайек Ф. *О свободе*. Пер. с англ. [под ред. А. Бабича]. Минск: Полифакт-референдум, 1990. 125 с.
9. Элстер Й. Влияние прав человека на экономическое развитие. *Российский бюллетень по правам человека*. Вып. 4. 1994. С. 11–25.

Баюк Микола Іванович

*кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри публічного управління та адміністрування
Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова*

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Публічне управління сфери надання адміністративних послуг на сьогоднішній день є значущим напрямком децентралізації, а створення дієвих механізмів надання якісних адміністративних послуг, які відповідають європейським стандартам є одним із пріоритетних завдань діяльності публічної адміністрації, оскільки їх реалізація спрямована, перш за все, на забезпечення їх прав, свобод і законних інтересів громадян, задоволення потреб населення, яке, в свою чергу, формує оцінку ефективності діяльності органів державної влади в країні [1, с.59].

Оновлення системи виконавчої та представницької влади, яке передбачається сьогодні здійснити у ході адміністративної реформи в Україні, має бути принципово орієнтовано на запровадження такого стандарту взаємостосунків між органами держави і громадянами, за яким кожній людині було б гарантовано реальне додержання і захист належних їй прав і свобод. Та неухильне виконання своїх обов'язків, як державою так і громадянином.

Серед нових вимог до державної служби та служби в органах місцевого самоврядування найважливіше значення посідає зміна ставлення до такої функції влади, як надання державних так званих «адміністративних (управлінських) послуг» населенню (охоплюючи цим поняттям фізичних і юридичних осіб).

Незалежно від власного бажання, кожен громадянин, будучи приватною особою чи виступаючи суб'єктом підприємницької діяльності у ролі фізичної або юридичної особи, періодично змушений звертатися до органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування за отриманням паспорта, оформлення субсидії, для того, щоб зареєструватися суб'єктом підприємницької діяльності, отримати різного роду дозволи, ліцензії, свідоцтва тощо. По своїй суті, це і є адміністративні послуги, які надаються органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування через реалізацію ними наданих їм владних повноважень.

Одним із способів оптимізації державного управління є децентралізація – це означає такий спосіб визначення та розмежування завдань і функцій, за якого більшість з них передається з рівня центральних органів на рівень нижчий і стає власними завданнями та повноваженнями органів нижчого

рівня. Можна також зазначити, що питома вага адміністративної діяльності покладається на місцеві органи або інші уповноважені державою суб'єкти. Така децентралізація влади в державі сприяє розвитку демократії, адже відбувається розширення впливу територіальних громад, соціальних груп та громадськості в цілому на справи публічного значення.

Децентралізація системи надання адміністративних послуг по праву вважається одним з пріоритетних напрямів реформування сфери адміністративних послуг. Саме делегування повноважень з надання найбільш затребуваних громадянами адміністративних послуг на місця дозволить покращити і спростити доступ громадян до таких послуг, зробити отримання таких послуг більш зручним для споживачів, а також поліпшити якість їх обслуговування, що є необхідною передумовою створення сервісної держави [2, с.44].

Важливим кроком у напрямі децентралізації адміністративних послуг, стало ухвалення Розпорядження Кабміну № 523 від 16.05.2014 р. «Деякі питання надання адміністративних послуг органів виконавчої влади через центри надання адміністративних послуг» [3]. Відповідно до нього надання низки найбільш популярних серед населення адміністративних послуг (зокрема, реєстрація юридичної особи або фізичної особи, яка має намір стати підприємцем, реєстрація права власності на нерухоме майно, реєстрація місця проживання особи, тощо) від органів виконавчої влади мало бути поетапно передано до центрів надання адміністративних послуг.

Питання покращення надання населенню послуг займають дедалі важливіше місце у діяльності органів місцевого самоврядування та виконавчої влади. Увага до цієї проблеми активізувалась останнім часом і висвітлена в розпорядженні Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 року «Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» [4].

Серед напрямків вдосконалення системи можна відокремити, по-перше, забезпечення безумовної і максимальної «прозорості» в діяльності муніципальної влади, проведення з її боку режиму постійного діалогу з населенням, використання для цих цілей усього арсеналу форм і засобів, які забезпечують гласність місцевого самоврядування.

Що стосується підвищення якості надання адміністративних послуг, то для цього необхідно, насамперед, виробити критерії оцінки якості надання адміністративних послуг, встановити стандарти надання послуг та визначити систему контролю якості. Крім того, доцільно залучати споживачів до оцінювання якості надання адміністративних послуг, що дозволить чіткіше визначити пріоритетні проблеми у сфері надання адміністративних послуг та шляхи їх вирішення.

Критеріями оцінки якості надання адміністративних послуг є показники, які визначають рівень задоволення потреб та інтересів споживачів

адміністративних послуг, професійність діяльності органів, що надають адміністративні послуги, які повинні здійснюватися на основі наступних вимог: результативності, своєчасності, доступності, зручності, відкритості, поваги до особи, професійності.

Запровадження в Україні доктрини адміністративних послуг, забезпечення належної якості надання адміністративних послуг вимагає системного підходу до правового регулювання даної сфери суспільних відносин.

Одним з головних напрямків удосконалення надання адміністративних послуг повинна стати оптимізація адміністративного процесу. Великого значення при цьому набуває впровадження механізмів, які дозволять скоротити тривалість адміністративних процедур, їх кількість в межах одного адміністративного процесу, мінімізувати можливості для корупції. Потенціал адміністративної реформи може бути реалізований при одночасному удосконаленні економічного механізму діяльності органів державної влади різного рівня з одночасним орієнтуванням їх на пріоритет задоволення потреб суспільства. Певні кроки в цьому напрямі вже зроблено через створення центрів надання адміністративних послуг у містах обласного значення та при районних державних адміністраціях, проте, ефективність їх діяльності, на нашу думку, знижується, у зв'язку з тим, що велика кількість найбільш популярних серед населення адміністративних послуг залишається у веденні центральних органів виконавчої влади і не надається інтегрованими офісами, які підпорядковуються місцевим органам влади. Основними причинами, на думку громадян, які негативно впливають на діяльність щодо надання адміністративних послуг, є територіальна роз'єднаність органів, що надають адміністративні послуги, необхідність неодноразового відвідування органу, що їх надає, доволі довгі строки виконання процедур, що у підсумку призводить до створення корупційних схем у цій сфері. Вирішення цієї проблеми вбачається в децентралізації сфери надання адміністративних послуг, що передбачає делегування повноважень щодо надання адміністративних послуг органам місцевого самоврядування, які повністю відповідатимуть за організацію надання адміністративних послуг через відповідні центри [2, с. 43].

На нашу думку, концепція нового публічного адміністрування в Україні повинна передбачити децентралізацію сфери надання адміністративних послуг за рахунок розширення повноважень і відповідальності органів місцевого самоврядування, надання цим суб'єктам влади можливості самостійно вирішувати організаційні проблеми і контролювати якість надання публічних послуг. Такий підхід цілком відображатиме цінності місцевого самоврядування – автономію, демократію і ефективність.

Список використаних джерел:

1. Безчастний В.М., Мердова О.М. Адміністративні послуги в системі публічного управління // Всеукр.наук.-практ. конференція «Державне управління в системі адміністративної реформи» Донецький державний університет. Серія «Державне управління». – 2015. -№1(69). С.58-63
2. Жовнірчик Я.Ф. Реформування системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування / Я. Ф. Жовнірчик. // Державне управління: удосконалення та розвиток. - 2017. - № 3. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2017_3_3.
3. Деякі питання надання адміністративних послуг органів виконавчої влади через центри надання адміністративних послуг: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.05.2014 р. № 523-р. URL: <https://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/523-2014-%D1%80>.
4. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 №333-р року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80/paran8>.

Білик Катерина Андріївна

студентка магістратури за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВІДКРИТОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ)

Актуальність обраної теми обумовлена тим, що на сьогоднішній день відкритість органів публічної влади виступає необхідним фактором, який забезпечує ефективність державного управління [1]. Адже саме відкритість у підготовці та прийнятті управлінських рішень органами публічної влади є основою довіри суспільства до влади, творення її позитивного іміджу, створення належних умов для залучення громадськості до процесу прийняття рішень і, як наслідок, формування державної, регіональної, місцевої політики розвитку, спрямованої на сталий розвиток території і задоволення потреб громадян [2, с.125-126].

У контексті даної теми варто зауважити і про те, місцеве самоврядування представляє собою важливу складову взаємовідносин між громадянином,

суспільством та державою, особливо в контексті підписаної Угоди про асоціацію Україна – ЄС та приєднання до системи європейських демократичних цінностей [3]. Реформи, які сьогодні почали впроваджуватися в Україні, мають подолати неефективність системи управління на місцях, зробити територіальні громади дієздатними суб'єктами реалізації політики економічного розвитку, добробуту, захисту прав і свобод людини. Місцеве самоврядування має створювати необхідні умови для наближення влади до населення, сформувати гнучку систему управління, яка добре пристосована до місцевих умов та особливостей території і сприяє розвитку ініціативи громадян [6].

Дослідниками відкритості органів публічної влади є такі вчені, як: А. І. Буханевич, О. О. Григорян, О. В. Літвінов, О. Г. Дегтяренко, Н. В. Крук. Також цьому ж дослідженню присвятили свої праці такі відомі науковці, як Л. П. Горбата, І. В. Ткач, І. М. Мінаєва, Є. Б. Тихомирова, Н.В. Тимошенко.

На сьогоднішній день питання інформаційної відкритості органів публічної влади України регулюються нормативно-правовими актами. Зокрема, Конституцією України, ЗУ "Про інформацію" від 02 жовтня 1992 р., ЗУ "Про доступ до публічної інформації" від 13 січня 2011 р., ЗУ "Про звернення громадян" від 02 жовтня 1996 р., ЗУ "Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації" від 30 вересня 1998 р. тощо.

Хмельницька міська рада характеризується активністю у впровадженні різних проектів, які сприяють підвищенню рівня відкритості. До прикладу: "Відкрите місто: посилення участі громадян у розвитку місцевої громади", "Відкритий бюджет" та реєстр відкритих даних "MyCity". Але, незважаючи на успіхи щодо відкритості завдяки цим проектам, міській раді притаманний ряд проблемних питань.

Першою проблемою є те, що на офіційному вебсайті Хмельницької міської ради відсутня рубрика із найчастіше запитуваною інформацією. Користувачі офіційного вебсайту вище вказаного органу не мають уявлення якою інформацією найбільше цікавляться мешканці міста Хмельницького [5]. Звіти по роботі з інформаційними запитами представлені формально: зазначається кількість поданих запитів та кількість задоволених. Відсутня конкретизація щодо питань, які задаються найчастіше. Епізодично представлена інформація про документи, які запитуються найбільш часто. Власне подані інформаційні запити не публікуються, хоча ця інформація є відкритою за режимом доступу і становить суспільний інтерес [4].

Другою проблемою є те, що повідомлення про проведення громадських слухань оприлюднюються здебільшого із запізненням. Найчастіше це є менш ніж за два тижні, а іноді за день до слухань. Інформація про проведені громадські слухання публікується в підрозділі "Взаємодія з громадськістю" [5]. Однак оприлюднена інформація не завжди подається у

формі протоколу, частіше – це звіти. Тобто, ідеться про те, що на офіційному вебсайті Хмельницької міської ради міститься коротка інформація про результати обговорень, а не про їх хід [4].

Ще однією проблемою є те, що окремі структурні підрозділи Хмельницької міської ради мають консультативно-дорадчі органи, які в свою чергу, не продемонстрували якість своєї роботи. До прикладу, молодіжну громадську раду було створено при управлінні молоді та спорту, художню громадську раду – при управлінні культури і туризму, функціонувала громадська рада і при департаменті освіти та науки. Однак такі ради у Хмельницькому не показали свою ефективність. Це означає те, що вони рідко збираються та не мають реального впливу на ухвалення важливих рішень [4].

Варто відзначити і таку проблему, як те, що не всі обов'язкові до оприлюднення набори даних є розміщеними на порталі відкритих даних "MyCity" [4]. До прикладу, відсутній перелік земельних ділянок, що пропонуються для здійснення забудови; відсутні списки власників або орендарів місцевих земельних ділянок. Також не заповненою є категорія "Екологія" [5].

Для вирішення вище зазначених проблем слід виокремити наступні пропозиції:

1. створення рубрики із найчастіше запитуваною інформацією;

Наявність цієї рубрики сприятиме розумінню як правильно сформулювати запит на отримання необхідної інформації. Мешканці міста будуть мати уявлення про те, яка саме інформація є актуальною на даному етапі розвитку міста Хмельницького.

2. систематичне опублікування інформації про документи, які запитуються найбільш часто;

Окрім того проведення такого заходу могло б полегшити роботу самій Хмельницькій міській раді, оскільки потенційні запитувачі відразу могли б знайти відповідь на своє питання.

3. вчасне інформування населення про дату, час і місце проведення громадських слухань;

Адже вчасне повідомлення впливає на кількість учасників процесу, і тим самим, підвищує рівень взаємодії місцевої ради та громади. Для реалізації вище вказаного заходу необхідно призначити відповідальну особу в Хмельницькій міській раді, до обов'язків якої буде входити виконання даного завдання.

4. надання більше повноважень громадським радам, і тим самим, посилення їх впливу на формування місцевої політики;

Відомо, що ці ради є постійно діючими колегіальними виборними консультативно-дорадчими органами. Вони мають діяти з метою забезпечення участі громадян і їх об'єднань в управлінні місцевими справами, здійснення громадського контролю за діяльністю органів виконавчої влади на місцевому

рівні, налагодження ефективної взаємодії таких органів із громадськістю, врахування громадської думки під час формування та реалізації місцевої політики.

Основою ефективного впливу громадських рад на участь у формуванні місцевої політики є залучення членів рад на професійній добровільній основі. Світова практика підтверджує ефективність і доцільність діяльності громадських рад. Наприклад, ради з розробки бюджету функціонують у Порто-Алегро (Бразилія), Сен-Дені (Франція), Барселоні (Іспанія), Торонто (Канада), Брюсселі (Бельгія) та інших містах [3].

Залучення громадян до участі у вирішенні питань місцевого значення у вигляді дорадчих органів, що складаються з представників місцевої громади, було застосовано в Румунії, де місцева влада зацікавлена у співпраці з громадськими комітетами, що надають їй рекомендації з багатьох питань. З 2000 р. в містах Румунії було утворено різні громадські дорадчі комітети, серед яких: комітет у сфері громадського транспорту в Брасові (група з 14 волонтерів, основним завданням було визначено допомогу міській владі приймати рішення щодо транспорту); комітет з питань бюджету в Турну Магуреле (склався з 9 осіб, дозволив розробити та прийняти міський бюджет на 2001 р. за участю громадян, а також здійснювати моніторинг прийнятого бюджету); комітет з питань освіти в Турну Магуреле (членами стали директори шкіл, метою діяльності став обмін інформацією між школами міста, а також школами та місцевою владою, члени громади стали отримувати інформацію про вплив місцевого бюджету на рішення, що приймаються у сфері освіти); комітет у справах пенсіонерів у Медіасі та Пітетсі (до складу увійшли 27 та 30 пенсіонерів відповідно, метою утворення стала необхідність вирішення проблем міста за участю жителів, зокрема щодо охорони навколишнього природного середовища, підготовки до свят, прибирання вулиць, вивезення сміття, транспортні питання) [7, с. 25 – 27].

5. оприлюднення всіх наборів даних реєстру «MyCity».

Зокрема, зазначити перелік земельних ділянок, що пропонуються для здійснення забудови та списки власників або орендарів місцевих земельних ділянок. Також варто забезпечити інформаційну наповненість категорії «Екологія», тобто висвітлювати інформацію про найгостріші екологічні проблеми міста Хмельницького. Це, зокрема, проблеми засмічення природи побутовими відходами, проблема забруднення атмосфери шкідливими викидами, проблема неякісної води тощо.

Таким чином, реалізація вище вказаних пропозицій значно покращить стан відкритості Хмельницької міської ради та сприятиме усуненню проблемних аспектів, які перешкоджають вдосконаленню її роботи. До того ж цей орган має всі можливості для того, щоб відповідати вимогам сучасності.

Список використаних джерел:

1. Буханевич А. І. Забезпечення принципів відкритості та прозорості при налагодження діалогу між владою та громадськістю. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2010. № 3. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=133> (дата звернення: 25.10.2019).
2. Горбата Л. П. Інформаційна відкритість як принцип діяльності органів публічної влади. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 3. С. 125 – 130.
3. Гонюкова Л. В. Основні напрями співпраці влади та громади і необхідні для цього умови. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2015. № 3. URL: file:///C:/Users/user/Downloads/Duur_2015_3_5.pdf (дата звернення: 20.11.2019).
4. Інформаційний ресурс індексу публічності місцевого самоврядування. URL: <https://publicityindex.org/city/hmelnyskyj-4/> (дата звернення: 15.11.2019).
5. Інформаційний ресурс Хмельницької міської ради. URL: <https://khm.gov.ua/> (дата звернення: 15.11.2019).
6. Кожина А. В. Перспективи розвитку механізмів громадської участі на місцевому рівні. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2015. № 1. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=858> (дата звернення: 17.11.2019).
7. Холдар Д. Г. Посібник з участі громадськості: проект "Голос громадськості". К.: Дизайн-студія "iMedia", 2002. 149 с.

Вербицький Віталій Миколайович

*здобувач Національної академії Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького*

УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ ІНСТИТУЦІЙ У СФЕРІ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ПРОТИДІЇ НЕЛЕГАЛЬНІЙ (НЕЗАКОННІЙ) МІГРАЦІЇ

Однією з основних функцій, що знаходиться у сфері відповідальності Державної міграційної служби України (далі – ДМС) є виявлення та протидія нелегальній міграції на території держави [1]. Зокрема виконання цієї функції передбачає вжиття заходів щодо профілактики незаконної міграції, виявлення та документування фактів незаконного перебування на території України та підпорядкованих адміністративних територіях, притягнення осіб правопорушників до адміністративної відповідальності, вжиття заходів щодо скорочення термінів перебування, добровільного повернення в країни походження, примусового повернення, або видворення та інші.

Проблемним питанням було та залишається здійснення належного контролю (через недостатню кількість особового складу територіальних підрозділів) за перебуванням іноземців та осіб без громадянства на території обслуговування, які тимчасово перебувають в Україні та не знаходяться на обліку. Однією з найважливіших проблем є відсутність правоохоронної функції, що не дає можливості повноцінно виконувати покладені на органи та підрозділи ДМС завдання з реалізації державної політики у сфері протидії нелегальній міграції, а саме: доставляння виявлених нелегальних мігрантів до ОВС або органу ДМС України для проведення заходів документування факту правопорушення; здійснення конвоювання правопорушників до суду, конвоювання (за рішенням суду) до пунктів перетину Державного кордону, до пунктів тимчасового перебування іноземців (ПТПП); здійснення фактичного контролю за іноземцями, відносно яких прийнято рішення щодо примусового повернення або видворення та зокрема тих, які не виконують вказані рішення. У разі невиконання вищезазначених рішень, прийняти відповідні заходи адміністративного впливу (затримання, вилучення документів, застосування заходів фізичного впливу та спецзасобів).

Під час виконання покладених на ДМС України завдань щодо протидії нелегальній міграції, було виявлено ряд проблемних питань, які потребують вирішення як на місцевому, так і на загальнодержавному рівнях, а саме:

- відсутність інструкцій та алгоритму дій, які б чітко встановлювали права та обов'язки посадових осіб міграційної служби щодо виявлення, затримання, встановлення та утримання осіб, які порушують міграційне законодавство; щодо здійснення перевірок місць перебування, проживання та працевлаштування іноземних громадян;

- створення на законодавчому рівні загальної інформаційної бази МВС України, МЗС України та Державної прикордонної служби щодо іноземних громадян, які порушили міграційне законодавство та відносно яких прийнято рішення про примусове повернення, примусове видворення та заборону в'їзду в Україну;

- прийняття наказу МВС України, який би регламентував можливість поміщення до камер тимчасового утримання чергових частин відділів поліції та ізоляторів тимчасового утримання іноземців та осіб без громадянства після їх затримання до винесення рішення про їх поміщення до пункту тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства;

- відсутність фінансування на здійснення заходів щодо примусового повернення або примусового видворення іноземних громадян;

- введення до штату територіальних органів посад перекладачів мов країн, з яких до України прибуває найбільша кількість іноземців;

- збільшення кількісного складу співробітників в сфері запобігання та протидії нелегальній міграції [2].

З метою більш ефективної роботи на напрямку протидії нелегальній міграції на території та для здійснення більш ефективних заходів з припинення нелегальної міграції виникає гостра необхідність у створенні відділу по боротьбі з нелегальною міграцією, у складі ГУНП України в областях за аналогією відділу міліції міграційного контролю ГУМВС України областях, на який у 2012 році було покладено функції по боротьбі з нелегальною міграцією. Штатна чисельність таких підрозділів має розраховуватись в залежності від чисельності виявлених у попередніх періодах нелегальних мігрантів та попередньої оцінки ризиків нелегальної міграції в регіонах.

Також під час проведення роботи щодо протидії нелегальній міграції перед працівниками ДМС України в регіонах постає ще низка перешкод, а саме: відсутність матеріально технічного забезпечення, відсутність службового автотранспорту для більш оперативного реагування для супроводження виявлених нелегальних мігрантів, відносно яких прийняті рішення про примусові видворення з території України до вокзалів, аеропортів та ПТП.

Також з метою більш плідної роботи в напрямку протидії нелегальній міграції є бажаним створити ПТП на території східної України для обслуговування південно-східного регіону України, оскільки на сьогодні такі пункти створено лише в Волинській та Чернігівській області.

Отже, на нашу думку, удосконалення діяльності державних інституцій у сфері реалізації державної політики протидії нелегальній міграції необхідно проводити у трьох основних напрямках:

- профілактика нелегальної міграції;
- виявлення нелегальних мігрантів;
- застосування заходів адміністративного примусу щодо порушників міграційного законодавства.

Профілактика нелегальної міграції – це стратегічний напрям міграційної політики будь-якої держави. Будучи складовою такої діяльності, профілактика нелегальної міграції водночас є також складовою профілактики злочинності в цілому. Профілактику нелегальної міграції можна визначити як особливий вид соціального управління, напрям міграційної діяльності, який полягає в усуненні, нейтралізації чи обмеженні дії чинників (детермінант) нелегальної міграції, цілеспрямованому впливі за допомогою комплексу спеціально розроблених законних засобів на систему суспільних відносин, які складаються у сфері міграційних відносин, що має за мету стимулювання фізичних осіб та інших суб'єктів міграційних відносин до правомірної поведінки, перешкоджання порушенню ними міграційного законодавства [3, с. 748].

Для здійснення профілактичних заходів щодо нелегальної міграції, як негативного соціального явища, необхідно реалізовувати комплекс соціально-економічних, політико-правових, ідеологічних, виховних, технічних, організаційних та інших заходів. Відповідно, у будь-якій сфері людської

<p style="text-align: center;">Заходи профілактики нелегальної міграції</p>	<p>Соціально-економічні</p>	<ul style="list-style-type: none"> — вивчення на національному та міжнародному рівнях питань взаємозв'язку нелегальної міграції та торгівлі жінками, їх прибуткової та іншої корисливої експлуатації з іншими формами організованої злочинності; — зведення або переобладнання, у західних і східних регіонах України, відповідно до європейських стандартів приміщень, де б могли перебувати нелегали до часу їх відправлення, так звані Пункти тимчасового перебування іноземців
	<p>Правові</p>	<ul style="list-style-type: none"> — підписання договорів про реадмісію з країнами-постачальниками нелегальних мігрантів; — систематизація та удосконалення нормативно-правових актів, які регламентують діяльність, пов'язану з міграцією – як легальною, так і нелегальною; — посилення контролю та підвищення вимог до правил працевлаштування іноземців в Україні; — визначення механізму взаємодії органів, які ведуть боротьбу з нелегальною міграцією, з іншими органами, на які, згідно із законодавством, покладается оперативне, технічне, інформаційне та інше забезпечення боротьби з нелегальною міграцією; — запровадження порядку та механізму належної оцінки оперативної інформації щодо діянь, пов'язаних нелегальною міграцією, згідно з якими керівники відповідних правоохоронних органів або їх підрозділів матимуть виняткові повноваження та нестимуть персональну відповідальність за прийняття рішень відповідно до передбачених законом заходів реагування на таку інформацію
	<p>Організаційні</p>	<ul style="list-style-type: none"> — проведення перевірки законності утворення організацій (фірм, агентств тощо), діяльність яких пов'язана з виконанням за відповідну плату функцій щодо отримання віз, закордонних паспортів, реєстрації громадян, працевлаштування та навчання за кордоном; — створення єдиного державного банку даних щодо юридичних осіб (туристичні агентства, суб'єкти підприємницької діяльності тощо), причетних до нелегальної міграції, з метою запобігання їх подальшій програвній діяльності; — створення громадських приймальень, телефонів довіри, спеціальних поштових скриньок, Інтернет-ліній, що дасть змогу систематично отримувати від громадян, підприємств, установ та організацій інформацію про протиправні діяння, пов'язані з нелегальною міграцією; — створення ефективного механізму доступу громадян і, насамперед, журналістів, до інформації про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, зокрема Державної міграційної служби, Державної прикордонної служби, Державної митної служби та ін.; — запровадження системи постійного формування суспільства про вчинені правопорушення у сфері міграційних відносин, осіб, винних у їх вчиненні, та заходів правового реагування щодо таких осіб. — всебічне сприяння діяльності міжнародних, регіональних та національних неурядових організацій, що займаються проблемами нелегальної міграції та торгівлею людьми (жінками). — виявлення та перекриття найбільш небезпечних каналів потрапляння нелегальної міграції в Україну шляхом удосконалення візової політики і посилення охорони державного кордону;

		<ul style="list-style-type: none"> – визначення порядку надання транспортних послуг громадянам з країн походження найбільшої кількості нелегальних мігрантів; – постійний моніторинг обстановки на державному кордоні з метою аналізу та прогнозу можливості проникнення в Україну з використанням каналів нелегальної міграції членів міжнародних терористичних, релігійно-екстремістських угруповань; – запровадити квоти і обмеження на в'їзд в Україну громадян країн потенційних постачальників нелегальних мігрантів, на навчання іноземних студентів тощо.
Ідеологічні		<ul style="list-style-type: none"> – формування антиінгілістичної свідомості громадян і посилення їх правової мотивації шляхом виховання у громадян високих моральних цінностей, підвищення рівня правової свідомості населення, вироблення стійкої психологічної установки щодо правомірного способу життя, створення атмосфери суспільної нетерпимості до протиправних форм поведінки та громадського осуду осіб, які вчинили діяння, пов'язані з нелегальною міграцією, подолання пасивності суспільства щодо сприйняття нелегальної міграції як загрози національній безпеці, реальної загрози кожному членові суспільства, та залучення широких верств населення до активної участі у запобіжній діяльності в цій сфері; – включення до тематичних планів засобів масової інформації публікацій, теле- та радіопередач, присвячених запобіганню нелегальній міграції; – інформування населення про розташування органів, що ведуть боротьбу з нелегальною міграцією, час їх роботи та контактні телефони посадових осіб цих органів.
Виховні		<ul style="list-style-type: none"> – введення до загальноосвітніх та просвітницьких програм спеціальних навчальних курсів, проведення конференцій, круглих столів, симпозумів, диспутів, ток-шоу та інших форм поширення знань про міграцію, нелегальну міграцію, її соціальну шкідливість, способи та засоби протидії їй
Технічні		<ul style="list-style-type: none"> – запровадження єдиної системи міжвідомчої статистики щодо справ про нелегальну міграцію та інші правопорушення, пов'язані з цим явищем; – створення суцільної системи спостереження за державним кордоном, в яку входили б приховані та відкриті вежі, контрольно-слідова смуга, прихована сигналізація тощо

Рис. 1. Заходи профілактики нелегальної міграції в Україні

Примітка. Складено автором

діяльності, яка стосується відносин мігрантів з державою, потрібно застосувати заходи профілактики, тобто створювати умови, які зменшуватимуть або нейтралізуватимуть вплив криміногенних чинників на поширення нелегальної міграції. Пропоновані заходи профілактики нелегальної міграції представлені на рис. 1. У сфері виявлення нелегальних мігрантів пропонуємо такі заходи підвищення результативності протидії нелегальній міграції:

- проведення органами внутрішніх справ рейдів щодо дотримання встановлених правил реєстрації адміністрацією готелів, гуртожитків, санаторіїв чи будинків відпочинку, що обслуговують іноземних громадян;

- обходи і перевірки місць можливого скупчення нелегальних мігрантів, студентських гуртожитків, готелів, приватних квартир, ринків, фірм, які мають у своєму штаті іноземців, що виконують певні обов'язки і отримують заробітну плату;

- встановлення правоохоронними органами контролю за так званим етнічним бізнесом, навколо якого формуються цілі квартали нелегалів;

- виявлення і постановка на облік осіб із жителів прикордонних регіонів, які притягувалися раніше до відповідальності за перемитництво, у тому числі контрабанду «живим товаром».

Для забезпечення ефективного використання заходів адміністративного примусу необхідно:

- створити дієвий механізм видворення нелегальних мігрантів у місця їх постійного проживання або до країн, з яких вони прибули;

- запровадити програми добровільного повернення іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають на території України, та інших категорій осіб до країн їх походження чи попереднього перебування;

- скоординувати діяльність та чітко розподілити обов'язки між органами Державної міграційної служби та органами внутрішніх справ щодо виявлення, затримання, утримання та застосування заходів адмінпримусу щодо виявлених нелегалів.

Виходячи із вищенаведеного, зазначимо, що питання заходів протидії нелегальній міграції потребують подальшої доктринальної розробки. Це зумовлюється досить високим рівнем мінливості нелегальної міграції, яка постійно трансформується, набуває нових видів, спектр причинно-наслідкових зв'язків постійно розширюється. У зв'язку із цим перед українською та світовою спільнотою постають актуальні питання вироблення – як на науковому, так і на практичному рівнях – адекватних та дієвих механізмів протидії цьому глобальному негативному явищу.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Положення про Державну міграційну службу України: Постанова Кабінету міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 360.

- Офіційний вісник України. 2014 р., № 69, стор. 23, стаття 1923.
2. Николаев А. Скільки в Херсонській області іноземців. Новий день. №35(5134). 28.08.2014. URL: <https://khersonci.com.ua/public/7034-skilki-v-khersonskij-oblasti-inozemtsiv.html> (дата звернення 14.12.2019 р.)
 3. Профілактика злочинів: Підручник; за ред.. Богатирева І.Г. К.: Атіка, 2010. 967 с.

Виговська Тетяна Вікторівна

доцент кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова

ВЗАЄМОДІЯ ГРОМАДСЬКОСТІ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ ПРОГРАМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА М. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Сучасна індустріальна цивілізація, що стрімко розростається, почала вичерпувати існуючу ресурсно-екологічну базу та поступово входить в епоху планетарної кризи, що охоплює різноманітні аспекти людського життя. Еко-соціальна ринкова економіка і сталий (збалансований) розвиток суспільства ґрунтується на трьох підмурках – це органічне поєднання економічної ефективності, соціальної справедливості та ресурсно-екологічної збалансованості. Економічне зростання, що відбувається без урахування екологічних чинників, не може бути сталим і надійним в довгостроковій перспективі.

У повідомленнях, виступах, дискусіях, що відбувалися раніше та в цьому (2019) році неодноразово зверталася увага на необхідність узгодження програмних документів розвитку Хмельницької області, м. Хмельницького та концепції збалансованого розвитку. Також визначались основні «більшові точки» в екологічному стані міста та області, а саме: низький рівень екологічної культури населення, проблеми поводження з побутовими відходами, кризовий стан очисних споруд, незадовільний стан зелених насаджень та проблеми природно-заповідного фонду.

Варто наголосити, що найавторитетніша в Україні екологічна громадська організація – Всеукраїнська екологічна ліга (ВЕЛ)- членами якої ми є, протягом десятиліть діяльності неодноразово виносила на обговорення проблему відходів і пропонувала шляхи розв’язання кризи з відходами в Україні. Але розробки вчених ВЕЛ та інших небайдужих громадян залишилися поза увагою та не були реалізовані навіть після нібито успішної їх презентації на

чисельних ініційованих профільним міністерством і ВЕЛ форумах присвячених саме поводженню з відходами.

Складається враження, що у вирішенні цієї проблеми не зацікавлена ні державна влада, ні місцеве самоврядування. Якщо і є якийсь зацікавлення, то лише у постійному процесі актуалізації цієї проблеми у ЗМІ та регулярних поїздках у закордонні відрядження для вивчення досвіду по збиранню, сортуванню та переробці відходів. На нашу думку, варто переходити від етапу перманентного вивчення передового досвіду до етапу його реалізації в Україні. Зміни в Законі України «Про відходи», що передбачають заборону захоронення несортованих твердих побутових відходів з 1 січня 2018 року, мають допомогти розвантажити полігони для сміття по всій країні.

За даними УНІАН щорічно в Хмельницькій області утворюється близько 322 тис. тонн твердих побутових відходів(ТПВ). Співвідношення обсягів ТПВ, що утворюються в міській та сільській місцевості, становить 81,5% та 18,5% відповідно. В області діють 784 звалища й полігони ТПВ, які не відповідають сучасним нормам експлуатації. Із усієї кількості звалищ і полігонів 774 об'єкти є несанкціонованими та такими, що не мають оформлених у встановленому законом порядку документів, які засвідчують право користування земельними ділянками.

Для розв'язання гострих проблем з відходами Хмельницька обласна рада затвердила програму поводження з побутовими відходами на 2018-2022 роки з обсягом фінансування 248 млн гривень. Основний фінансовий ресурс у розмірі 98,4 млн грн заплановано виділити на придбання контейнерного парку, облаштування відповідних майданчиків та оновлення парку сміттевозів [1].

Очевидно, що проблема відходів на Хмельниччині перебуває під контролем та поступово рухається по шляху вирішення. Але наша проблема в низькій екологічній свідомості як пересічних громадян, так і посадовців всіх рівнів. Як ще нещодавно зазначав бувший міністр екології та природних ресурсів України Остап Семерак, посилаючись на дослідження, проведене соціологічною групою «Рейтинг», лише п'ять відсотків українців однією із головних особистих проблем назвали навколишнє природне середовище.

Варто зазначити, що нині в регіоні є певні позитивні кроки у вирішенні екологічних проблем. Так, якщо у місті Хмельницькому про будівництво сміттєпереробного заводу говорять ще з 1990-х років, то справжні зрушення у вирішенні питання утилізації сміття, сталися у березні 2017 року. Тоді Хмельницький міський голова Олександр Симчишин зібрав міжвідомчу робочу групу по вивченню питання поводження з твердими побутовими відходами у місті. Представники робочої групи напрацювали низку стратегій, тактик і рекомендацій під назвою «Проект - Розумне довкілля Хмельницький». Деякі з них уже втілені в життя. Зокрема, на міському сміттєзвалищі запрацювала установка з дегазації, а небезпечні

відходи хмельничан нині збирає «Екобус». Проте найголовніший напрямок діяльності робочої групи – створення комплексу з утилізації сміття. Техніко-економічне обґрунтування, вигравши тендер, підготував ДП «Науково-дослідний та конструкторсько-технологічний інститут міського господарства». Орієнтовно сміттепереробний комплекс, який перероблятиме до 100 тисяч тонн побутових відходів (щороку хмельничани продукують близько 92 тисяч тонн сміття), коштуватиме 550 мільйонів гривень. На його будівництво залучатимуться кредитні й бюджетні кошти. Термін окупності цього проекту становитиме приблизно 15 років [2]. Позитивні приклади по вирішенню проблеми побутових відходів є і у Кам'янці Подільському.

Вважаємо, що на виконання програми соціально-економічного та культурного розвитку і вирішення екологічних проблем м. Хмельницького та Хмельницької області необхідно:

1. Встановити пріоритетність фінансування природоохоронних заходів із міського (і державного) бюджету та фонду охорони навколишнього природного середовища на 2020 рік у такому порядку:

1.1 Вирішення проблеми поводження з побутовими відходами шляхом встановлення устаткування з їх сортування та продовження робіт з проектування і будівництва сміттепереробного заводу у м. Хмельницькому.

1.2 Реконструкція очисних споруд.

1.3 Розробка комплексної програми озеленення м. Хмельницького.

2. Звернутись до управління освіти виконкому Хмельницької міської ради щодо введення у варіативну компоненту навчальних планів курсу екологія з метою формування екологічних знань та екологічної культури молоді в інтересах збалансованого розвитку.

3. Посилити контроль громадськості за виконанням екологічної складової програми соціально-економічного розвитку Хмельницької області та м. Хмельницького, розширити діяльність громадських організацій з підвищення екологічної свідомості населення.

Список використаних джерел:

1. Програма поводження з побутовими відходами у Хмельницькій області на 2018-2022 роки. [Електронний ресурс].-Режим доступу: <https://www.unian.ua/ecology/trash/10058315-hmelnicka-oblrada-zat...>
2. До 2020 року хмельницьке сміття не тільки зменшиться в об'ємі, а й принесе прибуток. [Електронний ресурс].-Режим доступу: Янча Ольга <http://www.marichkanews.com/28688-до-2020-року-хмельницьке-сміття-не-тільки>
3. Інформація про хід виконання Програми поводження з відходами у Хмельницькій області на 2018 – 2022 роки (Додаток до розпорядження голови облдержадміністрації від 31.05.2019 № 371/2019-р (Власний архів автора).

Воловик Артур Анатолійович

*студент магістратури факультету управління та економіки
Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова*

ІНСТРУМЕНТИ АНТИКРИЗОВОГО ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМИ СИСТЕМАМИ

На сучасному етапі держави світу все частіше опиняються в глибоких системних кризах, які охоплюють усі сфери суспільного життя. Причинами цього є належність національних економік до транзитивного типу, вплив процесів інтеграції та інтернаціоналізації світової економіки, глобалізація світового соціокультурного простору, що в сукупності загострюють протиріччя у державі й суспільстві, тим самим підвищуючи роль конфліктів та вказуючи на слабе державне регулювання соціально-економічної сфери.

Державне управління постає перед проблемою ефективного протистояння кризовим явищам, що виникають у внутрішньому середовищі, та загальним кризам, які розвиваються у зовнішньому середовищі. Їх вирішення має стратегічне значення для розвитку держави й суспільства. У сучасних умовах державне антикризове управління становить особливу актуальність для органів державної влади, які, з одного боку, забезпечують виконання організаційних та координаційних функцій в усій структурі взаємодій, а з іншого — самі є окремими суб'єктами такої взаємодії. Саме на органи державного управління покладається основна відповідальність за результати перетворень, що здійснюються, за формування стійкості та стабільності економічної системи.

Державне антикризове управління є частиною загальної системи публічного управління, включаючи прогнозування та своєчасну діагностику кризових ситуацій, аналіз причин їх виникнення, визначення пріоритетних заходів для стримування кризи, а також розвиток інтегрованих програми антикризового управління та відновлення стійкого економічного зростання.

Антикризове державне управління – це повний цикл заходів, що включає в себе проведення повномасштабної антикризової програми органів державної влади (або в цілому публічного управління) в економічній системі відповідного рівня, яка дозволить не тільки вийти з кризи, але і підняти загальний соціально-економічний рівень, а також зробить його інвестиційно-привабливим і допоможе уникнути подальших криз завдяки проведенню профілактичних антикризових заходів, постійному моніторингу, міжвідомчої координації і поширенню провідного досвіду.

Головною метою антикризового державного управління економічними системами є зниження негативних впливів окремих процесів, підвищення

ефективності господарювання, стабілізація ринків, забезпечення соціальної стабільності, що сприятиме забезпеченню високої якості життя населення, формуванню сприятливого середовища життєдіяльності для нинішніх і майбутніх поколінь, створення базових інноваційних структур, які вже в найближчій перспективі стануть найважливішим драйвером розвитку [1].

Розробка та впровадження антикризових заходів вимагає комплексного підходу в управлінні, для цього вам слід побудувати систему механізмів, що впливають на всі аспекти соціально-економічного розвитку економічних систем. Механізм антикризового державного управління – це, перш за все, система, яка призначена для практичного здійснення аналізу кризових явищ у всіх сферах суспільної діяльності; визначення пріоритетних напрямів розвитку країни; здійснення державного впливу направлено на подолання кризових явищ та мінімізацію негативних наслідків відповідно до загальної стратегії економічного розвитку країни; закріплена правова база, що направлена на досягнення соціально-економічного розвитку країни; чітко визначені цілі, які формують структуру, методи, важелі, інструменти впливу на об'єкт управління з відповідним правовим, нормативним та інформаційним забезпеченням.

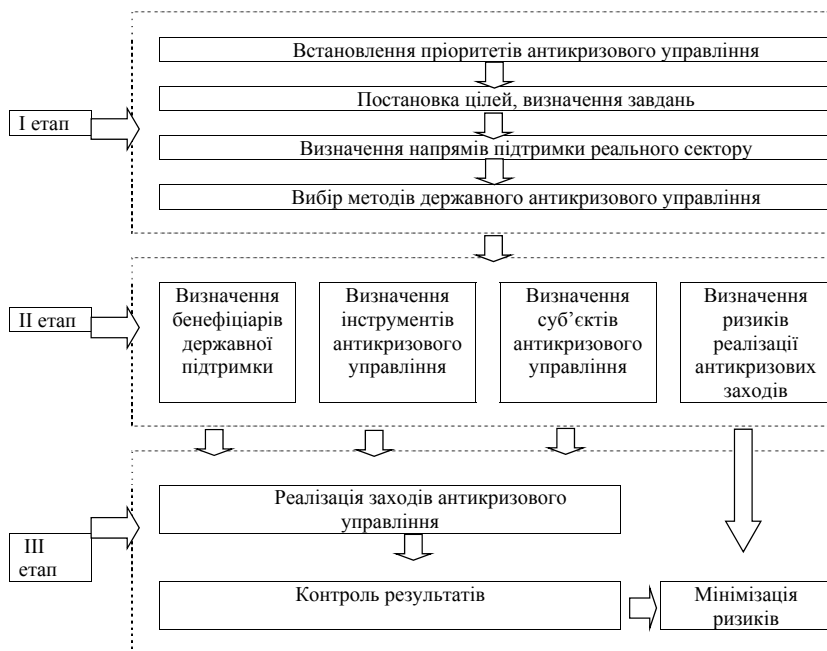

Рис. 1. Основні напрями державного антикризового управління
Примітка. Складено автором.

Можна виділити три основні етапи антикризового державного регулювання: на першому етапі встановлення пріоритетів, постановка цілей, визначення завдань та сфері антикризового управління; на другому етапі – визначення методів, інструментів, об'єктів, суб'єктів та ідентифікація ризиків державного антикризового регулювання економіки країни/територіях; на третьому етапі, мінімізація ризиків виконання запланованих заходів та контроль результатів (рис. 1.1.).

Примітка. Складено автором.

Що стосується територіальних економічних систем, то антикризове державне управління можна розглядати за чотирма напрямками [2]:

- 1) участь органи влади щодо фінансового оздоровлення підприємств - боржників, діяльність якої має велике економічне значення для розвитку ця територія;
- 2) участь органів влади в процедурах банкрутства підприємства, відносяться до державної власності;
- 3) участь органів влади у процедурах управління організаціями, які є державними;
- 4) антикризове управління як управління єдиним господарсько-територіальним комплексом.

Політика держави у сфері антикризового управління - розробляти та реалізовувати стратегію розвитку держави та суспільства, спрямованої на подолання кризових ситуацій та забезпечення стану рівноваги інститути економічної системи та державної системи. Під час формування заходів боротьби з кризовими ситуаціями для кожної території необхідно передбачити основні напрями, викладені в загальній стратегії розвитку держави. Таким чином, необхідно відзначити, що в даний час центр ваги у вирішенні антикризових завдань розвитку економічних систем зміщується на території, тому виникає необхідність у створення ефективної системи регіонального антикризового управління, здатної об'єднати зусилля регіональних органів влади, керівників підприємств і суспільства у вирішенні проблем соціально-економічного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Антикризові стратегії в державному управлінні : метод. рек. / авт. кол.: В.В. Корженко, Н.М. Мельтюхова, Н.С. Миронова та ін. Київ : НАДУ , 2008. 52 с.
2. Сушко М. Ю. Теоретичні основи сутності державної антикризової політики. Інституціональний вектор економічного розвитку : зб. наук. пр. МІДМУ «КПУ». Мелітополь : Вид-во КПУ, 2015. Вип. 8 (1). С. 30–42.

Воловецька Росіна Віталіївна

студентка магістратури за спеціальністю

281 Публічне управління та адміністрування факультету управління та економіки Хмельницького університету управління та права імені Лерніда Юзькова

Воловець Розвиток ринкових відносин в Україні, що супроводжується зростанням відкритості національної економіки, становленням потужного недержавного сектору, товарним наповненням внутрішніх ринків, неминуче веде до активізації зовнішньоекономічних відносин суб'єктів підприємницької діяльності України з іноземними партнерами. Механізм державного управління зовнішньоекономічною діяльністю (ЗЕД) є достатньо складною й багаторівневою та торкається багатьох аспектів (регулювання, контроль, правове забезпечення, інформаційне забезпечення) та вимагає більш докладного вивчення.

Основною метою дослідження є обґрунтування теоретичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення механізму державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Відповідно до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність», зовнішньоекономічна діяльність – це діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами [6]. Зовнішньоекономічну діяльність розглядають як сферу економічної діяльності (підприємств, регіонів і держави), пов'язану із зовнішньою торгівлею, іноземними кредитами та інвестиціями, здійсненням спільних з іншими країнами проектів тощо [2].

Регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні забезпечується «Україною як державою в особі її органів в межах їх компетенції, недержавними органами управління економікою (товарними, фондовими, валютними біржами, торговельними палатами, асоціаціями, спілками та іншими організаціями координаційного типу), що діють на підставі їх статутних документів; самими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності на підставі відповідних координаційних угод, що укладаються між ними» [6].

Згідно з Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність» регулювання ЗЕД в Україні здійснюється з метою [6]:

- забезпечення збалансованості економіки та рівноваги внутрішнього ринку України;
- стимулювання прогресивних структурних змін в економіці, в тому числі зовнішньоекономічних зв'язків суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України;

– створення найбільш сприятливих умов для залучення економіки України в систему світового поділу праці та її наближення до ринкових структур розвинутих зарубіжних країн.

Регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні здійснюється за допомогою цілої низки інструментів, основні з яких систематизовані на рисунку 1.

На думку науковців, державне регулювання ЗЕД – це «заснована на взаємовигідних економічних стосунках діяльність в області міжнародної

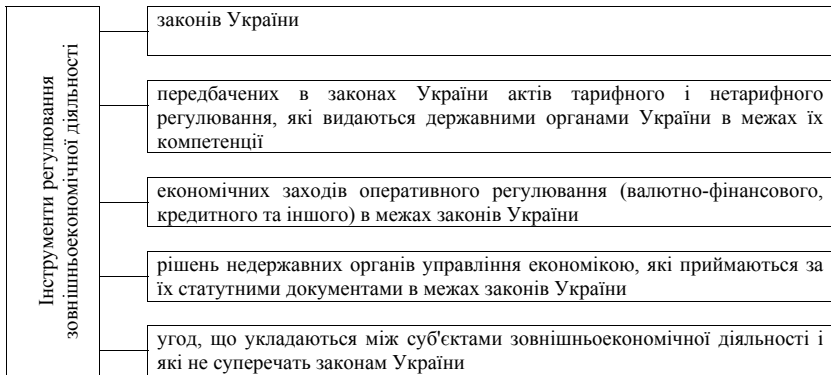

Рис. 1. Інструменти регулювання зовнішньоекономічної діяльності
Примітка. Складено автором за даними [6].

торгівлі, рухи капіталів, міграції робочої сили, передачі технологій. У всіх країнах, особливо в країнах з перехідною економікою, де сталася широка лібералізація зовнішньоекономічної діяльності, її державне регулювання є об'єктивною необхідністю. Таке регулювання спрямоване на забезпечення захисту інтересів країни і суб'єктів її зовнішньоекономічної діяльності, створення для останніх рівних можливостей розвивати усі види підприємницької діяльності і напряму використовувати прибутки і здійснювати інвестиції, на розвиток конкуренції і ліквідацію монополізму» [5; 6].

Механізм державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності ґрунтується на доцільності застосування системного підходу до вирішення проблем, пов'язаних із необхідністю забезпечення розвитку і ефективного використання виробничого та експортного потенціалу України. Основні загальнодержавні кроки, здійснені упродовж років незалежності України, говорять про їх непослідовність та суперечливість, а в окремих випадках про деструктивний вплив багатьох важелів та інструментів регулювання як на зовнішньоекономічну, так і на економічну діяльність загалом [3, С.115].

Для формування комплексного та дієвого механізму державного

регулювання зовнішньоекономічної діяльності вважаємо за доцільне обґрунтувати її сутність, мету, цілі, завдання, принципи функціонування, а також основні складових та характеру їх впливу на цю діяльність, засад формування нових або удосконалення існуючих складових механізму регулювання на основі методів, важелів та інструментів державного впливу.

Перш за все зауважимо, що механізм державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності – це сукупність економічних і адміністративних методів, важелів та інструментів, які у сукупності здійснюють регулюючий і стимулюючий вплив на ЗЕД за рахунок формування умов, сприятливих для підвищення конкурентоспроможності підприємств, їх продукції, послуг на основі впровадження інновацій з метою ефективного використання їх експортного потенціалу та розширення зовнішніх ринків збуту вітчизняної високотехнологічної і наукомісткої продукції з високою часткою доданої вартості [4].

Іншими словами, механізм державного регулювання ЗЕД – це цілісна сукупність взаємозумовлених і взаємопов'язаних методів, форм, інструментів, що здійснюють регулюючий, стимулюючий та координаційний вплив на ЗЕД суб'єктів господарювання з метою розвитку внутрішнього та розширення зовнішнього ринку збуту високотехнологічної продукції і забезпечення експортно орієнтованого виробництва [1].

Метою формування механізму державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності є визначення тих методів, важелів та інструментів державного регулювання, а також способів їх застосування, що будуть мати стимулюючий вплив на прискорений розвиток експортної діяльності, передусім у галузях, які здійснюють виробництво продукції з високою часткою доданої вартості, високотехнологічної та інноваційної продукції, що має високу конкурентоспроможність на існуючих та потенційних зовнішніх ринках збуту.

Основні цілі формування механізму державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності систематизовані на рисунку 2. Поряд з цим, ключовими завданнями при формуванні механізму державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності є:

- окреслення складових механізму, що мають як прямий, так і опосередкований вплив на ЗЕД, визначення взаємозалежностей між ними;
- обґрунтування можливих змін кожної зі складових механізму, необхідних для досягнення бажаного регулюючого чи стимулюючого впливу;
- визначення суб'єктів регулювання зовнішньоекономічної діяльності, що будуть мати прямий чи опосередкований вплив на впровадження складових механізму регулювання у дію;
- формування переліку нормативно-правових документів та визначення відповідних змін, які необхідно внести у них з метою впровадження

механізму [4].

Основними принципами механізму регулювання зовнішньоекономічної діяльності є: чіткість, послідовність, зрозумілість, постійність, логічність,

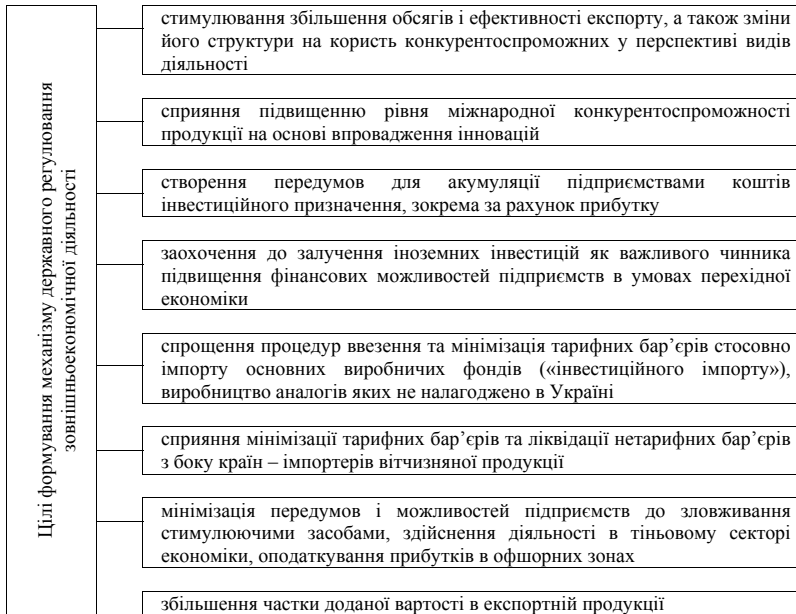

Рис.2. Інструменти регулювання зовнішньоекономічної діяльності
Примітка. Складено автором за даними [4].

справедливість, передбачуваність, пропорційність і екстериторіальність дії впроваджених заходів. Формування механізму державного регулювання ЗЕД вимагає комплексного розгляду і удосконалення всіх його складових з урахуванням стану платіжного балансу, стратегічних пріоритетів розвитку національної економіки, експортних потужностей країни тощо.

Зважаючи на цю роль та наявні можливості, основним видом зовнішньоекономічної діяльності потрібно вважати експорт, а тому складові механізму повинні зосереджуватися насамперед на його регулюванні, а точніше – стимулюванні. Якщо взяти до уваги стимулюючий вплив державного регулювання, то зрозуміло, що держава повинна сприяти розвитку не лише малого підприємництва чи лише збиткових підприємств та неефективних галузей, а й усіх інших. При такому регулюванні необхідною є диференціація за галузями, формами господарювання, видами продукції тощо.

Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності потребує особливого підходу, який стимулюватиме суб'єктів господарювання до

аккумуляції фінансових і матеріальних ресурсів, нематеріальних активів, а також створить передумови до постійного оновлення виробничих процесів, виробництва конкурентоспроможної продукції та виходу з нею на нові зовнішні ринки збуту чи розширення вже існуючих. Визначаючи концептуальні засади процесу формування комплексного механізму державного регулювання ЗЕД, необхідно виділити його складові та визначити взаємозв'язки між ними.

Необхідність комплексного підходу до вирішення проблеми сприяння інтенсифікації зовнішньоекономічної діяльності вимагає застосування усіх можливих важелів, які мають прямий чи опосередкований вплив на її здійснення. Об'єктом, щодо якого повинен застосовуватися найбільший вплив, є конкурентоспроможність продукції та конкурентоспроможність підприємств.

Враховуючи це, складові механізму, що проявляються у формах державного регулювання, можна поділити на три основні блоки, залежно від об'єкта регулювання, на який вони мають прямий вплив: складові, які впливають на конкурентоспроможність підприємств та її продукції; складові, які впливають лише на конкурентоспроможність продукції; складові, які впливають на підготовку і процес експорту продукції.

Розглянуті теоретичні аспекти регулювання та обґрунтований на їх основі механізм державного регулювання ЗЕД дають змогу чіткіше визначити пріоритетні напрями та необхідні важелі й інструменти державного впливу на міжнародні товарні потоки шляхом стимулювання до виробництва конкурентоспроможної продукції. Подальшими перспективами досліджень у розглянутому напрямі є обґрунтування конкретних заходів за окремими складовими механізму, визначення шляхів їх впровадження.

Список використаних джерел

1. Акименко О. Ю. Формування механізму сучасного регулювання зовнішньоекономічної діяльності як важливої передумови розвитку експортно орієнтованого виробництва URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/24_1_2019ua/3.pdf
2. Єжунінова А. Теоретико-методологічні засади функціонування механізмів державного управління у сфері ЗЕД. URL: доступу: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2009/2009-03\(3\)/09yayszd.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2009/2009-03(3)/09yayszd.pdf)
3. Ємець М.С. Сутність зовнішньоекономічної політики та її вплив на розвиток національного господарства. Сучасні питання економіки і права. 2015. Вип. 2. С.62-66.
4. Крупін В.Є. Механізм державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності промислових підприємств. Регіональна економіка. 2009. №1. С.114-120.
5. Письмаченко Л.М. Державне управління зовнішньоторговельною

діяльністю в умовах інтеграції України у світовий економічний простір: механізми регулювання та контролю: дис. ... доктора наук з держ. упр. : 25.00.02 – механізми державного управління. К., 2008. 366с.

6. Про зовнішньоекономічну діяльність від 16.04.1991 р. №959-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>

Галус Олена Олександрівна

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри конституційного, адміністративного та фінансового
права Хмельницького університету управління та права
імені Леоніда Юзькова*

ДО ПИТАННЯ ПРО ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ ПРИНЦИПІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Стаття 92 Конституції України закріплює, що виключно законами України визначаються засади місцевого самоврядування [1]. Відповідно до статті 4 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» місцеве самоврядування в Україні здійснюється на принципах: народовладдя; законності; гласності; колегіальності; поєднання місцевих і державних інтересів; виборності; правової, організаційної та матеріально-фінансової самостійності в межах повноважень, визначених цим та іншими законами; підзвітності та відповідальності перед територіальними громадами їх органів та посадових осіб; державної підтримки та гарантії місцевого самоврядування; судового захисту прав місцевого самоврядування [2].

Принцип народовладдя знайшов своє закріплення в частині 1 статті 5 Конституції України – «народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування»; в частині 3 статті 140 Конституції України – «місцеве самоврядування здійснюється територіальною громадою в порядку, встановленому законом, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування: сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи».

Принцип законності закріплений в частині 2 статті 19 Конституції України і передбачає, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Принципи гласності, колегіальності, виборності є універсальними, тими закономірностями, які притаманні організації та діяльності не тільки

місцевого самоврядування та його органів, а й, наприклад, державним органам – Верховній Раді України (виборності, колегіальності), Кабінету Міністрів України (колегіальності), а також всім без винятку органам державної влади (гласності). Адже в демократичній державі влада має бути не тільки ефективною та відповідальною перед народом, а й прозорою.

Принцип правової, організаційної та матеріально-фінансової самостійності в межах повноважень, визначених цим та іншими законами. Правова самостійність органів місцевого самоврядування та його органів полягає в тому, що вони повинні мати свої власні повноваження, визначені Конституцією або законом.

Відповідно до частини 4 статті 4 Європейської хартії місцевого самоврядування, повноваження, якими наділяються органи місцевого самоврядування, як правило, мають бути повними і виключними. Вони не можуть скасовуватися чи обмежуватися іншим, центральним або регіональним органом, якщо це не передбачене законом [3].

Організаційна самостійність полягає в тому, що суб'єкти, які складають систему місцевого самоврядування не є елементами державного апарату, не належать до його системи. Згідно із частиною 1 статті 5 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до таких суб'єктів належать територіальна громада; сільська, селищна, міська рада; сільський, селищний, міський голова; виконавчі органи сільської, селищної, міської ради; староста; районні та обласні ради, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст; органи самоорганізації населення територіальні громади [2]. Частина 1 статті 6 Європейської хартії місцевого самоврядування передбачає, що без шкоди для більш загальних законодавчих положень органи місцевого самоврядування повинні мати можливість визначати власні внутрішні адміністративні структури з урахуванням місцевих потреб і необхідності забезпечення ефективного управління [3]. Стаття 8 Європейської хартії місцевого самоврядування закріплює, що будь-який адміністративний нагляд за органами місцевого самоврядування може здійснюватися тільки згідно з процедурами та у випадках, передбачених конституцією або законом..., як правило, має на меті тільки забезпечення дотримання закону та конституційних принципів. Однак вищі інстанції можуть здійснювати адміністративний нагляд за належністю виконання завдань, доручених органам місцевого самоврядування [3].

В статті 20 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» закріплено, що державний контроль за діяльністю органів і посадових осіб місцевого самоврядування може здійснюватися лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України, і не повинен призводити до втручання органів державної влади чи їх посадових осіб у здійснення органами місцевого самоврядування наданих їм

власних повноважень [2]. У той же час в частині 2 статті 76 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачено, що органи та посадові особи місцевого самоврядування з питань здійснення ними делегованих повноважень органів виконавчої влади є підконтрольними відповідним органам виконавчої влади.

Матеріально-фінансова самостійність місцевого самоврядування полягає у праві територіальних громад та утворених ними органів місцевого самоврядування на володіння, користування і розпорядження майном, яке перебуває у комунальній власності, а також власними фінансовими коштами, достатніми для здійснення власних повноважень місцевого самоврядування та його органів. Матеріальною і фінансовою основою місцевого самоврядування України є рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що перебувають у власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, а також об'єкти їх спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад (частина 1 статті 142 Конституції України) [1]. Комунальна власність є самостійною, відокремленою від держави формою публічної власності. Від імені та в інтересах територіальних громад права суб'єкта комунальної власності здійснюють відповідні місцеві ради (частина 5 статті 16 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»).

Принцип поєднання місцевих і державних інтересів означає, що для ефективного здійснення публічної влади органи місцевого самоврядування та органи державної влади повинні взаємодіяти. Згідно із частинами 3 і 4 статті 143 Конституції України органам місцевого самоврядування можуть надаватися законом окремі повноваження органів виконавчої влади. Держава фінансує здійснення цих повноважень у повному обсязі за рахунок коштів Державного бюджету України або шляхом віднесення до місцевого бюджету у встановленому законом порядку окремих загальнодержавних податків, передає органам місцевого самоврядування відповідні об'єкти державної власності. Органи місцевого самоврядування з питань здійснення ними повноважень органів виконавчої влади підконтрольні відповідним органам виконавчої влади.

Принцип державної підтримки та гарантії місцевого самоврядування знайшов відображення в частині 3 статті 142 Конституції України, згідно з якою держава бере участь у формуванні доходів бюджетів місцевого самоврядування, фінансово підтримує місцеве самоврядування. Витрати органів місцевого самоврядування, що виникли внаслідок рішень органів державної влади, компенсуються державою. Тому держава має підтримувати місцеве самоврядування й політично, створюючи не тільки фінансово-економічні, а і конституційні, організаційно-правові та матеріально-фінансові гарантії для його ефективного функціонування.

Принцип підзвітності та відповідальності перед територіальними громадами їх органів та посадових осіб. Принцип підзвітності перед територіальними громадами їх органів та посадових осіб знайшов своє відображення в Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні», зокрема, в статті 13 передбачено можливість проведення громадських слухань, під час яких члени територіальної громади можуть заслуховувати органи місцевого самоврядування; в статті 26 до виключної компетенції сільських, селищних, міських рад віднесено заслуховування звіту сільського, селищного, міського голови про діяльність виконавчих органів ради, затвердження звіту про виконання відповідного бюджету тощо; в частині статті 42 на сільського, селищного, міського голову покладено обов'язок забезпечує підготовку на розгляд ради проектів програм соціально-економічного та культурного розвитку, цільових програм з інших питань самоврядування, місцевого бюджету та звіту про його виконання, рішень ради з інших питань, що належать до її відання; оприлюднювати затверджені радою програми, бюджет та звіти про їх виконання; в частині 6 статті 42 передбачено, що при здійсненні наданих повноважень сільський, селищний, міський голова є підзвітним, підконтрольним і відповідальним перед територіальною громадою, а також закріплено, що сільський, селищний, міський голова щорічно звітує відповідно сільській, селищній, міській раді про здійснення державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності виконавчими органами відповідної ради; в частині 7 статті 42 закріплено, що сільський, селищний, міський голова не рідше одного разу на рік звітує про свою роботу перед територіальною громадою на відкритій зустрічі з громадянами; в частині 1 статті 75 передбачено, що органи та посадові особи місцевого самоврядування є підзвітними, підконтрольними і відповідальними перед територіальними громадами [2]. Вони періодично, але не менш як два рази на рік, інформують населення про виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку, місцевого бюджету, з інших питань місцевого значення, звітують перед територіальними громадами про свою діяльність тощо.

Зміст принципу відповідальності перед територіальними громадами їх органів та посадових осіб також розкривається в Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні», зокрема, в частині 1 статті 74 передбачено, що органи та посадові особи місцевого самоврядування несуть відповідальність за свою діяльність перед територіальною громадою, державою, юридичними і фізичними особами; в частині 2 статті 75 закріплено, що територіальна громада у будь-який час може достроково припинити повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування, якщо вони порушують Конституцію або закони України, обмежують права і свободи громадян, не забезпечують здійснення наданих їм законом повноважень; в

статтях 78 і 79 врегульована процедура дострокового припинення повноважень місцевої ради та сільського, селищного, міського голови [2].

Принцип судового захисту прав місцевого самоврядування закріплений статті 145 Конституції України. В частині 4 статті 71 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачено, що органи та посадові особи місцевого самоврядування мають право звертатися до суду щодо визнання незаконними актів місцевих органів виконавчої влади, інших органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, які обмежують права територіальних громад, повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування [2].

Підсумовуючи варто зазначити, що побудова місцевого самоврядування здійснюється на принципах, закріплених у Конституції України та Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні», які в цілому відповідають міжнародним стандартам місцевого самоврядування.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 № 254к/96 (редакція від 07.02.2019р.). Верховна Рада України. Законодавство України. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 р. №280/97-ВР. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: zakon5.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80
3. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

Гаман Тетяна Василівна

*кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри публічного управління та адміністрування
Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова,
заступник директора Хмельницького Центру перепідготовки та
підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів
місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій,*

ГРОМАДА ВІДКРИТА ДО НАВЧАННЯ

Реформа децентралізації є однією з найбільш важливих і найбільш складних реформ, які впроваджуються в Україні. Сьогодні держава перебуває на завершальному, найвідповідальнішому етапі реформи місцевого самоврядування і на старті, хочеться вірити, динамічного сталого розвитку громад і

районів на новій територіальній основі. Тому не втрачає свої актуальності проблематика фаховості й компетентності представників системи місцевого самоврядування, їх готовності до змін та постійного професійного розвитку, адже саме від них залежить успішність й ефективність реформ.

Професійний розвиток напряму пов'язаний з навчанням. Чи просто вчитись дорослим? Риторичне питання, вони і так все знають. Однак світ стрімко змінюється і на одних гаслах без практичних знань нічого нового не створиш, а для того щоб ламати «...до основанья, а затем» (рос.) історичний досвід доводить, що навчатися і не потрібно. Мета освіти дорослих полягає в тому, щоб полегшити сприйняття змін. Сьогодні освіченою вважається та людина, яка навчилася вчитися, навчилася змінюватися, яка ясно розуміє, що жодне знання не надійне, що тільки процес пошуку нових знань дає основу для надійності [1, с. 431].

Однак одна людина не може забезпечити розвиток і просування вперед всієї громади, організації чи установи. В управлінні відбуваються фундаментальні зміни – стає все більш зрозумілим, що успіху досягають ті громади, які навчилися використовувати відданість людей справі та їх бажання вчитись новому. Тут важливо наголосити на ролі керівника. Усвідомлення і розуміння викликів, що стоять перед громадою, визначення мети й бачення результату - основа лідерства керівника громади, а також підґрунтя для вдосконалення діяльності та досягнення вищих стандартів. Також багато залежить від готовності керівника громади реагувати на виклики, його розуміння необхідності навчання персоналу для розвитку, втілення реформ та впровадження змін. Але зміни – це завжди не легко. Завжди є перепони. Чи можна їх подолати або запобігти опору? Дослідник Пітер Сенге (Peter Michael Senge) виділяє сім перешкод, які можуть впливати на впровадження змін, а саме:

- менеджмент на основі оцінювання/«замірів» – характерним є зосередженість на короткостроковій перспективі, ігнорування важливих факторів;
- культура підпорядкування – все робиться лише на основі мотивації ззовні; страх використовується як інструмент впливу; кар'єрне зростання через віддане служіння керівництву;
- однозначні відповіді, установка на розмежування правильних і неправильних відповідей – наголос на технічних питаннях; ігнорування «сірих» зон;
- одноманітність – відмінності розглядаються як проблема; конфлікти приховуються заради поверхневих або уявних домовленостей;
- передбачуваність та підконтрольність – управління сприймається лише як контроль; рутинний підхід;
- надмірна конкуренція та недовіра, що спричиняє погану командну роботу, суперечливі цілі, слугує задоволенню лише особистих інтересів, а не загальної справи;

- втрата відчуття єдності в організації, установі, органі публічної влади – відсутність цілісного бачення, фрагментарність, ігнорування глибинних чинників «за» та «проти» змін; місцеві гарні практики та інновації не поширюються [2].

Шлях до подолання цих перепон лежить у навчанні – не просто індивідуальному навчанні керівника чи окремих працівників, а у готовності, відкритості до сприйняття нового органом місцевого самоврядування і громадою в цілому. В першу чергу, слід узагальнити різноманітні проблеми і виклики й звернути увагу на те, як інші органи публічної влади, громади їх вирішували. Чи існують «кращі практики» з того чи іншого питання і в чому вони полягають? Чи може персонал/співробітники розвинути свої власні здібності для подолання цих проблем і адекватно реагувати на виклики? Чи готові вони навчатися один в одного, працюючи у командах? Чи стимулюють керівники таке навчання персоналу? Чи є потреба у підвищенні кваліфікації на базі визначених провайдерів з надання освітніх послуг – в Хмельницькій області це Хмельницький Центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій.

Значимую подією 2019 року стало прийняття Постанови КМУ «Про затвердження Положення про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад» [3], в якій прописано не лише «рекомендувати органам місцевого самоврядування керуватися затвердженим цією постановою Положенням щодо підвищення кваліфікації депутатів місцевих рад, під час складання і затвердження відповідних місцевих бюджетів передбачати починаючи з 2020 року видатки на підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування у розмірі не менше ніж 2 відсотки фонду оплати праці, а й зобов'язати посадових осіб місцевого самоврядування набирати не менше одного кредиту ЄКТС (обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин) протягом календарного року за результатами професійного навчання, які підлягають обліку, що ведеться службами управління персоналом».

Коли ми говоримо про ефективну громаду, громаду відкриту до навчання ще раз відзначаємо значимість позиції керівника громади. Адже орієнтованість на навчання, підвищення кваліфікації й професійної компетентності працівників допомагає розвинути спроможність громади до втілення у життя цілей. Культура навчання сприяє обміну досвідом, апробації нових підходів, впровадженню інновацій, визначенню кращих практик та їх адаптації у своїй діяльності. «Культура, орієнтована на навчання» є основою для досягнення високих стандартів результатів діяльності. Створення культури навчання є

одним з ключових завдань керівників особливо за умов, які постійно змінюються, а майбутнє є невизначеним.

Керівнику важливо поважати досвід персоналу та створювати можливості для повного використання його потенціалу. Навчання персоналу слід розглядати як важливе завдання. Відкритість комунікації при цьому має суттєве значення. Власний приклад та наставництво мають використовуватися щоденно як звичайний метод сприяння навчанню. Це ідеальний варіант.

Але сьогодні, на жаль, не всі громади, органи місцевого самоврядування відкриті й готові до навчання, що зумовлено не стільки відсутністю коштів у місцевих бюджетах, скільки ієрархічною структурою, системою управління, посадовими обов'язками, повноваженнями, способом мислення працівників і формальним ставленням до професійного навчання, підвищення кваліфікації.

Цікавим є рецепт зміцнення від автора видання «П'ята дисципліна: Мистецтво та практика організації, котра самонавчається», який вважає, що першим кроком до одужання є вміння визначити сім симптомів нездатності до навчання, серед яких такі симптоми:

- моя посада – це і є я (діяльність обмежена рамками посадової інструкції, втрачається почуття відповідальності за загальну справу);
- зовнішній ворог – у всіх негараздах шукають винного десь на стороні;
- ілюзія відповідальності;
- фокусування лише на подіях (поки в головах панують короткострокові події, ми не навчимося творити);
- нездатність бачити тенденції, повільні зміни;
- ілюзія того, що вчимося на помилках (проблема в тому, що наші вчорашні рішення проявляються не сьогодні, а набагато пізніше; хто візьме на себе відповідальність за помилки?);
- міф про команду менеджерів/керівників (занадто часто команди управлінців сфокусовані на боротьбі за престиж. Задля підтримки позитивного іміджу вони зменшують рівень внутрішніх розбіжностей, тому спільні рішення часто виявляються слабкими і компромісними. У такому випадку колективного навчання не відбудеться [4].

Знання має соціальний характер, тому навчатися слід, працюючи разом. Можемо стверджувати, що чим більше працівники навчаються, тим більшу відповідальність можуть брати на себе. Керівники, в свою чергу, матимуть можливість делегувати знаючим працівникам більше повноважень. Але при цьому існує потреба спільного бачення й відчуття потрібного напрямку руху. Управління персоналом в органі місцевого самоврядування, в громаді, де немає єдності, не може бути ефективним.

Навчання має поширюватися як повітря, як мода в громаді, в органі місцевого самоврядування та за їх межами!

Неспроможність до навчання є загрозою для будь-якого органу публічної влади. Допустимо не мати розробленої стратегії щодо навчання, але коли співробітники впевнені в своїй можливості навчатися впродовж життя та поділяють думку щодо необхідності оновлення своїх знань, можна починати швидко рухатися до вдосконалення, якому немає меж.

Громада відкрита до навчання - основа ефективного місцевого самоврядування, яке є запорукою демократичної та правової держави.

Список використаних джерел:

1. Управління персоналом в умовах децентралізації: науково-практичний посібник [В.М. Олуйко, Н.М. Тюріна, Т.В. Гаман, Р.Б. Примуш, Н.С. Карвацка, Т.В. Назарчук] / За заг.ред. доктора наук з державного управління, професора, Заслуженого юриста України В.М.Олуйко – Хмельницький, 2018. – 546 с.
2. Джексон Дж., Ібрагімова І. Організації відкриті до навчання // Тренінгові методика для ТОТ «Академії лідерства» (Програма Ради Європи «Посилення інституційної спроможності органів місцевого самоврядування в Україні»).
3. Про затвердження Положення про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад : Постанова КМУ від 6 лютого 2019 р. № 106 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/106-2019-%D0%BF?lang=en>.
4. Сенге Пітер П'ята дисципліна: Мистецтво та практика організації, котра самонавчається. – Вид-во: ЗАТ "Олімп-Бізнес", 2011. – 408 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://books.google.com.ua/books?id>.

Гуменюк Діана Степанівна

*студентка магістратури факультету управління та економіки
Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова*

ПРИНЦИПИ ДЕМОКРАТІЇ ЯК ОСНОВА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Пріоритетним напрямом у процесі розбудови демократичної держави має бути створення повноцінної ефективної системи демократичного врядування та формування адміністративної спроможності національної системи

державного управління, які відповідали б європейським стандартам та кращим вітчизняним управлінським традиціям і вимогам. Розвинута форма демократичного врядування передбачає наявність і взаємодію двох основних складових елементів: особистої свободи громадян і ефективної політичної влади, яка формується колективною волею громадянського суспільства, контролюється цим суспільством, спрямовуючи кожен її крок у русло загальнонаціональних інтересів

Демократичне врядування – це врядування, яке забезпечує прозору систему державних фінансових операцій, сприяє приватному секторові економіки та характеризується відсутністю корупції [3].

Взаємозв'язок понять “демократія” та “врядування” можна зрозуміти за допомогою формули: до влади народу додати її реалізацію (дорівнює демократичне врядування), що стала основою багатьох теоретичних узагальнень та політичних позицій. В даному аспекті необхідно визначити основні принципи демократії:

- ідея народного суверенітету, тобто визнання народу єдиним джерелом і верховним носієм влади в суспільстві (вихідний принцип теорії та практики демократії);

- участь народу у здійсненні державної влади;

- ідея представництва;

- поділ державної влади (один із найважливіших принципів демократії);

- правління більшості (прийняття суспільно значущих політичних рішень за згодою більшості);

- консенсус громадськості, тобто принципова згода більшості громадян дотримуватись встановленого правопорядку;

- гармонійне поєднання свободи та рівності, політичний та ідейний плюралізм [7].

Сьогодні демократичне врядування, зокрема згідно з концепцією «Good Governance» запроваджується провідними демократичними країнами світу як найбільш перспективна модель управління суспільством. Ця концепція виникла на основі концепцій «New Public Management» (новий публічний менеджмент) та «Networked Government» (концепція політичних мереж). Первісно саме поняття «Good Governance» було наповнене демократичним змістом («демократичне врядування», «нове врядування», «досконале врядування», «добре врядування», «належне врядування», «етичне та прозоре врядування», «ефективне врядування», «мережеве врядування»). Виходячи з цього формулюється і визначення «Good Governance» – управління, яке побудовано на принципах демократичного врядування, відповідає вимогам відкритого і справедливого суспільства та регулює взаємовідносини між офіційними інституціями (державна влада) та недержавними колами (бізнес, громадськість) [8, с. 139].

У Програмі розвитку ООН (UNDP, ПРООН), наведено такі основні характерні риси Good Governance:

1) участь (Participation) – усі чоловіки та жінки мають право голосу при прийнятті рішень (безпосередньо або через інститути, що репрезентують їхні інтереси); така широка участь ґрунтується на свободі асоціацій і слова;

2) влада закону (Rule of law) – правова система повинна бути однаково справедливою для всіх, особливо відносно прав людини;

3) прозорість (Transparency) – означає вільний потік інформації. Процеси, установи та інформація однаково доступні кожному;

4) відповідальність (Responsiveness) – інститути та процеси слугують усім членам суспільства;

5) орієнтація на консенсус (Consensus orientation) – справедливе управління виступає посередником між різними інтересами для досягнення широкого суспільного консенсусу з локальних і загальнонагомих питань та процедур (policies and procedures);

6) справедливість (Equity) – усі чоловіки та жінки мають однакові можливості щодо поліпшення умов свого життя;

7) ефективність і результативність (Effectiveness and efficiency) – процеси та інститути забезпечують найкращі результати у використанні ресурсів;

8) підзвітність (Accountability) – процеси прийняття рішень в уряді, приватному секторі та організаціях громадянського суспільства підзвітні громадськості, а також акціонерам (stakeholders);

9) стратегічне бачення (Strategic vision) – лідери та громадськість мають широку і довгострокову перспективу відносно впровадження концепції Good Governance і людського розвитку. Це також свідчить про розуміння історичного, культурного і соціального контексту (complexities), яким ця перспектива обґрунтовується [2].

До принципів демократичного врядування відносять: законність і гласність; направленість; відповідальність; справедливість [4]. На міжнародному рівні – Білою книгою Європейської Комісії визначено п'ять принципів демократичного врядування: відкритість; участь; звітність; ефективність; узгодженість [3].

Основоположними принципами, які дають змогу упорядковувати, зберігати та розвивати якісну специфіку функціонування системи демократичного врядування, є принципи:

- самоорганізації;
- нелінійності;
- хаосу, порядку і безладдя[1].

В Україні триває пошук оптимальної моделі етичних принципів демократичного врядування. Серед ключових орієнтирів у такому пошуку можна виділити почуття власної гідності, вміння мислити критично, відданість

демократичним цінностям, політичну освіченість та компетентність, знання та дотримання законів, толерантність і готовність до компромісу, участь у спільних справах тощо. Стрижневою складовою є патріотизм, законслухняність та лояльність. У поєднанні з такими чеснотами, як суспільна відповідальність, суспільна довіра та суспільне служіння вони виступають у ролі морального обов'язку, виконання якого свідчить про високий рівень моральної зрілості особистості державного службовця та розкриває міру співвідношення суспільних та особистих інтересів, їх поєднання та взаємозв'язок [6].

Можна виокремити такі особливості демократичного врядування, як форми реалізації публічного управління:

1. При формуванні теорії демократичного врядування необхідно виходити з того, що існує два діаметрально протилежних види врядування: авторитарне і демократичне.

2. Демократичне врядування - процес здійснення народовладдя (самоврядування) через формування та реалізацію системи представницьких органів врядування на всіх рівнях соціальної структуризації суспільства.

3. Система демократичного врядування включає в себе виборчу систему, систему представницьких (Рад депутатів) і виконавчих (публічних адміністрацій) органів на всіх рівнях соціальної структуризації суспільства.

4. Виборча система забезпечує процес формування системи представницьких органів демократичного врядування.

5. Система публічного управління забезпечує демократичне врядування через систему представницьких органів врядування на всіх рівнях соціальної структуризації суспільства.

6. Система публічного адміністрування забезпечує здійснення публічного управління завдяки формуванню та реалізації системи виконавчих органів демократичного врядування – публічних адміністрацій, на всіх рівнях соціальної структуризації суспільства.

Таким чином, в процесі проведеного дослідження було встановлено основні аспекти демократичного врядування, котрі спільно з принципами цього ж виду врядування забезпечують взаємодію держави та суспільства, що в свою чергу дає можливість передбачати сталий розвиток держави та досягнення основної мети Стратегії 2020 для України.

Отже, формування теорії демократичного врядування носить системний характер, теоретико-методологічне осмислення і обґрунтування якого у контексті алгоритму розвитку демократії (знизу вгору) є предметом подальших наукових розвідок. Змістовне наповнення ключових термінів такої теорії потребують глибокої наукової дискусії.

Список використаних джерел:

1. Приходченко Л. Л. Принципи державного управління як теорія та інструмент забезпечення ефективності. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/apdu/2009-2/>
2. Bogason P. Postmodern public administration. In *The Oxford Handbook of Public Management*, ed. E. Ferlie, L. E. Lynn, jr., C. Pollitt. Oxford : Oxford University Press, 2005. P. 234–256.
3. European governance: a White Paper. European Commission. Brussels, 25.7.2001.– Accessed mode : http://europa.eu/rapid/pressrelease_DOC-01-10_en.htm.
4. Graham J. Principles for Good Governance in the 21st Century. Policy Brief «Institute on Good Governance». 2003, August. №15. Accessed mode: [an1.un.org/intradoc/groups/public/documents/UNPAN/UNPAN011842.pdf](http://un.org/intradoc/groups/public/documents/UNPAN/UNPAN011842.pdf).
5. Strategy for innovation and good governance at local level. Accessed mode: https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/krd/vedlegg/komm/lokaldemokrati/the_strategy_for_innovation_and_good_governance.pdf.
6. Серьогін С. М. Морально-етичні засади розвитку державної служби України: європейський та вітчизняний досвід : наук. Розробка. К. : НАДУ, 2008. 48 с.
7. Чмига В. О. Система підготовки державних службовців у Франції : автореф. дис... канд. наук з держ. упр. К., 2002. 20 с.
8. Шаров Ю. П. Демократичного врядування принципи. Енциклопедія державного управління. К. : НАДУ, 2011. С. 138–141.

Дубчак Віта Анатоліївна

*студент магістратури факультету управління та економіки
Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова*

МОДЕЛІ ЛІДЕРСТВА В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

В умовах реформування державного управління в Україні велике значення приділяється розвитку державної служби, наближення її до європейських стандартів. Важливим аспектом є використання потенціалу інституту лідерства для модернізації державної служби і приведення її у стан активних дій з реалізації цілей і завдань визначених Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020» – поєднання вроджених (спадкових) характеристик і типу темпераменту;

- індивідуальні риси характеру, вироблені протягом багатьох років;
- поведінку, що виникло в результаті навчання навичкам спілкування і розумовим здібностям;

- кризові ситуації, які дали стимул для саморозвитку.

Поведінкова модель лідерства проявляються як манера поведінки керівництва в колі підлеглих і колег. Інструмент для оцінки цих факторів був розроблений вченими Робертом Танненбаумом і Уорреном Шмідтом і названий «континуум лідерської поведінки».

Ситуаційна модель лідерства керівництва розглядає планування поведінки підлеглих з урахуванням їх індивідуальних характеристик, складності завдань і даних, доступних для управлінця. Теорія Херси - Бланшара позиціонує лідерство як соціальну ситуацію з наступними стилями:

- директивний – лідеру потрібно тільки наказувати;
- наставницький – виникає дискусія, учасниками якої стають керуючий, який продає ідеї і підлеглий;
- підтримуючий – начальник направляє команду і підтримує її активність в пошуку рішення;
- делегуючий – керівник практично не втручається в роботу колективу, у кожного члена якого є особиста відповідальність.

Інтегральна модель лідерства властивий синтез, комбінація командного духу і харизматичності лідера. Лідером, які обрали комбіновану стратегію управління, може бути тільки цілісна автентична особистість, яка розцінює корпоративну корисність себе і оточуючих.

Нормативна модель лідерства Врума – Йеттона – Яго вона спирається на специфіку колективу і особливості його завдань.

Концепція харизматичного лідерства управління властивий формальному і неформальному керівникові, який визнається колегами і є зразком для наслідування. Харизма цієї людини зумовлює результат внутріколективні регулювання.

Концепція перетворюючого лідерства, в якому начальник грає роль реалістичного новатора-творця, який спонукає кожного члена команди до досягнення екстраординарних результатів і власним особистісного та професійного зростання [1,с.336].

Атрибутивна концепція розглядає характеристики наглядово-корекційного лідерства. Керівник тут віддалено контролює роботу, аналізує рівень її виконання і проводить адаптацію власних методик керівництва в залежності від поставлених цілей.

Сучасний керівник на держслужбі обов'язково повинен бути лідером, при цьому в умовах реформування державної служби в Україні актуалізується потреба у наявності у керівників компетентностей трансформаційного лідера.

Розглянуті моделі лідерства, започатковані і розвинені вітчизняними й закордонними дослідниками, дозволили встановити, що лідером у процесі діяльності стає той, хто здобуває послідовників і хто користується повагою і авторитетом завдяки якостям, що мають найвищу цінність для команди:

професіоналізм, компетентність, здатність до нестандартного продуктивного мислення й бачення стратегії розвитку, чесність, інтелект, ерудиція, енергійність, стійкість поглядів і впевненість в собі, прагнення до саморозвитку і самовдосконалення, піклування про постійне професійне зростання персоналу.

Список використаних джерел:

1. Моргулець О.Б. Менеджмент у сфері послуг. Навч. посіб. - К.: Центр учбової літератури, 2012. - 384 с.
2. Скібіцька Л.І. Лідерство та стиль роботи менеджера. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 192 с.
3. Кузьмін О.Є., Мала Н.Т., Мельник О.Г., Процик І.С. Керівництво організацією: Навч. посібник /– Львів: Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2008. – 50 с
4. Гончарук Н.Т. Управління керівним персоналом у сфері державної служби: дис. ... д-ра наук з держ. упр. : 25.00.03 / - К., 2007. - 487 с.
5. Про Стратегію державної кадрової політики на 2012-2020 роки Указ Президента України від 01.02.2012 р. №45/2012 // Офіційний вісник.-2012.-№10.-с.44.
6. Бакаєва О. А. Перспективи розвитку лідерства на державній службі як умова належного врядування // Матер. конф. за результатами стажування слухачів ХарРІДУ.
7. Хаїтов П. О. Співвідношення лідерства та керівництва в управлінській діяльності органів виконавчої влади / / Публічне управління: теорія та практика : електрон. зб. наук. пр. – № 2 (14). – 2015.

Кірін Роман Станіславович

*доктор юридичних наук, доцент,
провідний науковий співробітник відділу
економіко-правових проблем містознавства
Інституту економіко-правових досліджень НАН України,*

ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК СУБ'ЄКТИ ПРОТИМІННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Конституційний припис, згідно з яким людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, в умовах збройної агресії набув нової хвилі актуальності.

Розкриваючи основи оборони України відповідний закон [1, ст. 2] встановлює не тільки суб'єктно-об'єктний склад базових оборонних відносин, а й його

відповідні властивості в процесі реалізації визначених напрямів діяльності:

1) суб'єктно-об'єктний склад: 1.1) органи державної влади; 1.2) усі складові сектору безпеки і оборони України; 1.3) органи місцевого самоврядування (далі – ОМС); 1.4) єдина система цивільного захисту; 1.5) національна економіка; 1.6) населення держави; 1.7) території держави;

2) властивості та напрями: 2.1) готовність та здатність до: 2.1.1) переведення, при необхідності, з мирного на воєнний стан; 2.1.2) відсічі збройній агресії; 2.1.3) ліквідації збройного конфлікту; 2.2) готовність до оборони.

Отже, серед суб'єктів, на яких базується оборона країни, окреме місце посідають ОМС, які, крім іншого, залучені в процес підготовки держави до оборони в мирний час, яка включає: а) забезпечення готовності ОМС до виконання завдань цивільного захисту в особливий період; б) підготовку ОМС, а також населення до дій в особливий період [1, ст.3].

Безпосередньо виконавчі органи сільських, селищних, міських рад у галузі оборонної роботи повинні забезпечувати:

1) оборонно-мобілізаційну діяльність - підготовку громадян до військової служби, а також загальне військове навчання у воєнний час; приписку громадян до призовних дільниць, військовий облік військовозобов'язаних і призовників; призов громадян на строкову військову службу; направлення громадян на навчальні (або перевірочні) і спеціальні збори; проведення заходів щодо військово-патріотичного виховання громадян України; бронювання військовозобов'язаних на період мобілізації та на воєнний час;

2) оборонно-ресурсну діяльність – проведення мобілізації людських, транспортних та інших ресурсів в особливий період; здійснення контролю за використанням і охороною наданих у встановленому порядку для потреб оборони земельних, водних та інших природних ресурсів згідно із законодавством; організацію виробництва і поставки військам підприємствами та організаціями, що належать до комунальної власності, замовленої продукції, енергетичних та інших ресурсів; вирішення згідно із законодавством питань, пов'язаних з наданням частинам, установам, навчальним закладам Збройних Сил України та іншим військовим формуванням, утвореним відповідно до законів України, та правоохоронним органам службових приміщень і житлової площі, інших об'єктів, здійснення контролю за їх використанням, наданням комунально-побутових та інших послуг;

3) оборонно-режимну діяльність – організацію та участь у здійсненні на відповідній території заходів, пов'язаних з мобілізаційною підготовкою, територіальною обороною та цивільним захистом; сприяння у підтриманні відповідного режиму в прикордонній смузі та у контрольованих прикордонних районах; здійснення інших повноважень у галузі оборонної роботи, передбачених законами.

В той же час, слід враховувати і той факт, що триваюча в Україні збройна

агресія стала причиною виникнення серйозної гуманітарної загрози – великого обсягу забруднених вибухонебезпечними предметами територій. Відтак, до об'єктів відносин протимінної безпеки потрапляють життя та здоров'я людей, довкілля, об'єкти цивільної інфраструктури, об'єкти господарської діяльності в межах забруднених територій.

Україна входить до числа країн з найбільшою у світі кількістю жертв від мін та інших вибухонебезпечних залишків війни - п'яте місце у світі за кількістю жертв після Афганістану, Лівії, Ємену та Сирії [2].

Щомісяця кількість таких жертв перевищує кількість постраждалих від активних бойових дій на Сході України [3]. Відповідно до даних Міністерства оборони України [4], на Сході України унаслідок підриву на мінах та інших вибухонебезпечних залишках війни з 2014-го постраждало 833 цивільні особи. З них 269 - загинули, інші зазнали поранень та каліцтва. З поміж згаданих жертв – 27, тобто кожна десята, це діти.

З метою ефективного усунення зазначеної гуманітарної загрози шляхом застосування комплексних заходів з гуманітарного розмінування та забезпечення належного контролю за здійсненням відповідних заходів 6 грудня 2018 р. Верховною Радою України (далі – ВРУ) прийнято Закону України «Про протимінну діяльність в Україні» № 2642-VIII [5] (далі – закон про ПМД), яким визначено правові та організаційні засади здійснення ПМД в Україні та особливості державного регулювання у цій сфері.

Відповідно до ч. 2 ст. 6 закону про ПМД [5] суб'єктами ПМД є: 1) національний орган з питань ПМД; 2) уповноважений оперативний орган протимінних операцій (центр протимінних операцій); 3) оператори ПМД, що залучаються до виконання заходів у сфері ПМД; 4) інші органи виконавчої влади у межах визначених законодавством України повноважень.

Щодо останніх, законом встановлено, що місцеві державні адміністрації, ОМС у взаємодії з центральними органами виконавчої влади, іншими державними органами та національним органом з питань ПМД у межах своїх повноважень:

1) сприяють: 1.1) проведенню навчання ризикам, що пов'язані з вибухонебезпечними предметами; 1.2) наданню медичної допомоги постраждалим особам та здійсненню їх медичної реабілітації; 1.3) виконанню розташованим на відповідній території суб'єктам ПМД покладених на них функцій і повноважень у сфері ПМД;

2) інформують населення про: 2.1) можливі загрози від вибухонебезпечних предметів і заходи, які необхідно вживати для уникнення небезпеки для життя і здоров'я населення; 2.2) зазначені системи позначення та заходи, які необхідно вживати для уникнення небезпеки для життя і здоров'я населення;

3) здійснюють заходи щодо позначення небезпечного району шляхом встановлення системи позначення, її утримання та обслуговування

4) отримують від керівництва дислокованих на відповідній території суб'єктів ПМД інформацію про загрозу забруднення території вибухонебезпечними предметами та (або) масштаби такого забруднення;

5) узгоджують плани проведення операцій з розмінування на відповідній території.

Крім того, слід мати на увазі, що діяльність ОМС, як суб'єкта ПМД, підлягає демократичному контролю, система якого складається з контролю, що здійснюється ВРУ, Кабінетом Міністрів України (далі – КМУ), органами виконавчої влади та ОМС, а також із судового та громадського контролю.

Предметом цього контролю є: 1) додержання вимог Конституції і законів України у діяльності суб'єктів ПМД, недопущення використання наданих їм повноважень для порушення прав і свобод людини і громадянина; 2) зміст і стан реалізації стратегій, доктрин, концепцій, національних програм та планів ПМД; 3) ефективність використання ресурсів, зокрема бюджетних коштів, суб'єктами ПМД.

Зокрема, ОМС забезпечують на відповідній території здійснення цивільного контролю за виконанням підприємствами, установами та організаціями всіх форм власності, службовими (посадовими) особами і громадянами законів України, інших нормативно-правових актів з питань ПМД, інформують з цих питань громадськість у порядку, визначеному законом про ПМД та іншими законами України.

Рішення, дії чи бездіяльність ОМС, їх посадових і службових осіб, а також суб'єктів ПМД можуть бути оскаржені до суду відповідно до закону [5, ст. 16].

Під час участі ОМС у здійсненні ПМД необхідно враховувати, що до повноважень національного органу з питань ПМД, який є постійно діючим міжвідомчим колегіальним органом, що утворюється КМУ, у тому числі, належать: – контроль за додержанням законодавства у сфері ПМД; – координація ПМД, яка провадиться ОМС у сфері ПМД; – нагляд (контроль) за додержанням ОМС в частині здійснення делегованих їм повноважень, законодавства у сфері ПМД.

Протиправні діяння (дії чи бездіяльність) суб'єктів ПМД та (або) фахівців у сфері ПМД та розмінування, що призвели до невиконання або неналежного виконання вимог, установлених законодавством та національними стандартами у сфері ПМД є правопорушеннями у сфері ПМД. При цьому, законом про ПМД встановлено, що правовою основою ПМД в Україні є Конституція України, цей закон, інші закони України, Конвенція про заборону застосування, накопичення запасів, виробництва і передачі протипіхотних мін та про їхнє знищення, Конвенція про заборону або обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї, які можуть вважатися такими, що завдають надмірних ушкоджень або мають невибірккову дію, та Протокол про вибухонебезпечні предмети - наслідки війни до неї (Протокол V), інші міжнародні

договори України, згода на обов'язковість яких надана ВРУ, укази та розпорядження Президента України, постанови та розпорядження КМУ, інші нормативно-правові акти, що приймаються на виконання законів України. В Україні діють національні стандарти у сфері ПМД, які розробляються з урахуванням положень міжнародних стандартів ПМД (IMAS), затверджених Службою ООН з питань ПМД (UNMAS). Національні стандарти у сфері ПМД розробляються центром протимінних операцій, погоджуються національним органом з питань ПМД та затверджуються КМУ.

Список використаних джерел:

1. Про оборону України : Закон України від 6 грудня 1991 р. № 1932-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12?find=1&text>
2. Landmine Monitor 2016. URL : <http://www.the-monitor.org/media/2386748/Landmine-Monitor-2016-web.pdf>
3. Звіт Управління Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй з прав людини щодо ситуації з правами людини в Україні за період з 16 серпня по 15 листопада 2017 р. URL : http://www.ohchr.org/Documents/Countries/UA/UAReport20th_EN.pdf.
4. Мінна загроза: щодесята жертва підривів – дитина. URL : <http://www.mil.gov.ua/ministry/zmi-pro-nas/2019/02/06/minna-zagroza->
5. Про протимінну діяльність в Україні : Закон України від 6 грудня 2018 р. № 2642-VIII. : URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2642-19>

Ковтун Ірина Броніславівна

*кандидат наук з державного управління, доцент,
проректор з нормативного та науково-методичного забезпечення
Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова*

Коруняк Андрій Володимирович

*студент магістратури за спеціальністю Публічне управління та
адміністрування Хмельницького університету управління та права
імені Леоніда Юзькова*

СУЧАСНІ АСПЕКТИ РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Починаючи з 2015 року Кабінет Міністрів та Верховна Рада України надали місцевому самоврядуванню широкі права та можливості для зміцнення своєї ресурсної спроможності, зокрема через добровільне об'єднання територіальних громад. Однак, цей процес і надалі супроводжується деякими проблемами, які, в разі їх не вирішення можуть стати суттєвою перепорою успішної реалізації реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади [1]. Серед них варто назвати такі:

- недостатнє розуміння та підтримка населенням процесів децентралізації;
- спротив з боку районних адміністрацій та місцевих рад;
- збільшення кількості об'єднаних територіальних громад без пропорційного збільшення фінансування на розвиток інфраструктури, що демотивує громади до об'єднання та зменшує їхні можливості щодо соціально-економічного розвитку;
- залишається невідрегульованим розподіл функцій та повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади, а у зв'язку із цим невідомою є майбутня чисельність та відповідно видатки на утримання їхніх апаратів.
- в уже створених об'єднаних територіальних громадах існує суттєвий кадровий голод – відсутня достатня чисельність належно підготованих муніципальних службовців. Це часто зумовлює неефективне використання фінансових та інших ресурсів територіальних громад, неспроможність освоїти кошти державної субвенції на розвиток.

Активну участь у реформуванні місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні бере Хмельниччина. Це підтверджується тим, що кількість створених об'єднаних територіальних громад на території Хмельницької області станом на 01 грудня 2019 року становить 51,

ОТГ займають 60,95 % території області і у них проживають 44 % населення Хмельниччини. Лише у Вінковецькому районі не утворено жодної об'єднаної територіальної громади [2].

Наступний етап реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, який відбуватиметься протягом 2020-2021 рр., повинен опиратися на кардинальні зміни нормативно-правового забезпечення регулювання адміністративно-територіального устрою, системи місцевого самоврядування та державного управління. Він передбачатиме також внесення змін до Конституції України щодо посилення спроможності органів самоврядування та кристалізацію повноважень органів виконавчої влади на субрегіональному та регіональному рівнях.

Важливим інструментом для вирішення питань місцевого значення є співробітництво територіальних громад, яке дозволяє ефективніше використовувати наявні в громадах ресурси та має такі переваги:

- дозволяє скоротити інвестиційні витрати (відсутність необхідності розширення інфраструктури, спільне використання коштів);
- посилює позицію територіальних громад при залученні зовнішніх ресурсів (гранти, субсидії, позики тощо);
- за рахунок спільного використання ресурсів (землі, майна, техніки, кадрів тощо) досягається синергетичний ефект;
- дозволяє оптимізувати робочі процеси (логістичні переваги, залучення висококваліфікованих кадрів тощо);
- дозволяє поліпшити якість існуючих послуг для населення.

Однак співробітництво територіальних громад має свої проблеми та перешкоди:

- недостатнє нормативно-правове та організаційне забезпечення процесу співробітництва між територіальними громадами;
- недостатній рівень компетентності в очільників територіальних громад та службовців місцевого самоврядування, що негативним чином відображається не лише на самій ініціативі до об'єднання, але в силу браку досвіду і знань, суттєво зменшує очікувану ефективність від співробітництва навіть у випадках його реалізації;
- наявність великої диспропорційності бюджетів територіальних громад, що створює ризики для більш спроможних громад при об'єднанні зусиль із громадами менш спроможними або взагалі депресивними;
- ризики керівництва територіальної громади (так званої місцевої еліти) втрати впливу на процеси прийняття рішення при співробітництві декількох територіальних громад, і, як наслідок, побоювання втрати впливу на процеси управління комунальним майном та розподілу дохідної частини місцевого бюджету;
- недостатній рівень розвитку місцевих ініціатив, що виходять від інститутів громадянського суспільства, що функціонують в територіальних громадах.

Вважаємо, що подолання основних проблем на шляху до ефективної реалізації співробітництва між територіальними громадами полягає в такому:

- приведення законодавства про місцеве самоврядування у відповідність вимогам сучасної практики його реалізації;
- необхідно розвивати та активно впроваджувати механізм державного стимулювання процесу співробітництва, в тому числі за рахунок страхування ризиків;
- необхідно провадити активну роз'яснювальну політику в середовищі місцевого самоврядування з метою підвищення рівня обізнаності та правосвідомості, що дасть змогу реалізовувати потенційні можливості громади;
- слід активно долучати інститути громадянського суспільства до процесів підвищення ефективності місцевого самоврядування, зокрема у частині використання механізмів співробітництва громад.

Таким чином реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні покликане дати такі результати:

- посилення організаційно-правової та матеріально-фінансової самостійності місцевого самоврядування;
- розробка і запровадження стандартів якості публічних послуг, що надаються населенню органами місцевого самоврядування, чітких критеріїв оцінювання їхньої якості;
- розширення залучення громадян до участі у місцевому самоврядуванні, а також подальший розвиток різноманітних форм прямого народовладдя;
- формування ефективної територіальної системи органів публічного управління для забезпечення сталого соціально-економічного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць;
- визначення чітких меж кожної адміністративно-територіальної одиниці, забезпечення повсюдності місцевого самоврядування;
- перетворення місцевих державних адміністрацій з органів загальної компетенції на контрольно-наглядові органи у системі виконавчої влади;
- чіткий розподіл повноважень між органами місцевого самоврядування базового, субрегіонального та регіонального рівнів, місцевими органами виконавчої влади та територіальними органами центральних органів виконавчої влади.

Список використаних джерел:

1. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>
2. <https://decentralization.gov.ua/areas>

Корюгін Андрій Валерійович

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту, фінансів, банківської справи та
страхування Хмельницького університету управління та права
імені Леоніда Юзькова*

ПЕРСПЕКТИВИ ТА РИЗИКИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ РИНКУ ЗЕМЛІ ДЛЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Соціально-економічний розвиток України характеризується нестабільним економічним розвитком, що вимагає застосування нових форм розвитку функціонування провідних галузей національної економіки. Актуального набуває впровадження та розвиток ринку землі, який являє собою один з основних факторів впливу на ефективність діяльності держави. Україна має великий аграрний потенціал завдяки найбільшим запасам чорноземів, тому формування цивілізованого ринку землі є однією з головних проблем сьогоденної економіки держави.

Слід зазначити, що перш ніж впроваджувати практичні кроки щодо формування ринку землі, доцільно вивчити світовий досвід щодо його становлення та виділити основні обмеження та вимоги щодо набуття права власності та розмір земельної ділянки

По-перше, право на придбання земельної ділянки для ведення сільського господарства як правило надається резидентам за територіальною ознакою;

По-друге, право власності набувають безпосередні виробники як окремі фізичні особи, так і члени різних сільськогосподарських об'єднань, які безпосередньо працюють на цій землі одноособово чи у складі фермерських господарств,

По-третє, вимогою до покупців висувається наявність підтвердженої відповідної сільськогосподарської освіти, професійний стаж, зокрема у Франції – це 5 років, наявність засобів виробництва чи худоби, птиці, свиней;

По-четверте, повна заборона або обмеження на придбання землі іноземцями, яка закріплена або на рівні національного законодавства (ЄС, Японія, Австралія), або на рівні регіонального у країнах федеративного рівня (США, Канада);

По-п'яте, законодавче регулювання мінімальних і максимальних розмірів господарств, зокрема у сусідній Польщі максимальний розмір земельної ділянки – до 300 га, в Іспанії – до 100 га, у Данії – верхня межа 150 га;

По-шосте, землекористування у багатьох країнах забезпечує ефективну зайнятість працівників сільського господарства. Наприклад, у Швейцарії

максимальною вважається 1 ділянка, яка забезпечує рівень доходу трьох осіб, котрі зайняті її обробіткою,

По-сьоме, партнерські відносини держави з власниками землі, як гаранта довгострокового кредитування, бажано держбанками, із компенсацією 50-70% банківської відсоткової ставки. Схожа модель – у США, Канаді, Мексиці, Болівії, Венесуелі. У Чилі викуплені та експропрійовані землі передавалися сільським сім'ям із оплатою у розстрочку. В Бразилії держава викупила 18 млн. га. угідь, на яких створено 285 тис. фермерських господарств. І такі приклади світової практики щодо чинного ринку землі та її оренди можна наводити й наводити [2].

З урахуванням світового досвіду можна стверджувати, що відкриття ринку землі буде сприяти як притоку інвестицій, так і співпраці з банківським установами. Адже сьогодні земля фактично не перебуває у легальному обігу, банки не беруть її під заставу, а тому у сільськогосподарських виробників та фермерів немає можливості використовувати її як застав.

Найбільш гостра полеміка введеться щодо доступу іноземців до ринку землі в Україні. Основним ризиками продажу землі іноземцям виступають наступні:

1. Неefективне ведення сільськогосподарського виробництва. Іноземні компанії та агрохолдинги – це величезний ризик втрати роботи місцевими жителями, адже, за підрахунками, у великих компаніях на 100 гектарів землі потрібні одна-дві особи. Отже, якщо компанія має 500 гектарів, то їй потрібно максимум 10 місцевих жителів, в той час як у місцевих агровиробників на такій кількості гектарів працюють кілька десятків людей. А є варіанти, коли компанія взагалі обходиться без місцевих жителів – привезли техніку та людей, за два-три дні зібрали урожай – і поїхали.

По-друге, величезний ризик втрати соціально-економічного розвитку сільських територій. На сьогодні багато сільськогосподарських підприємств, які функціонують на рівні громад, підтримують селян, надаючи допомогу на різні соціальні заходи та займаються розбудовою інфраструктури (дороги, соціальні об'єкти).

По-третє, місцеві аграрії, крім надання робочих місць і податки сплачують у місцевий бюджет, що є вагомими джерелом наповнення бюджетів сільських громад. Треба мати на увазі, що є великий ризик отримання податкових та неподаткових преференцій іноземному капіталу.

По-четверте, спекулятивна скупка землі. В Україні 7 млн. людей мають приватизовану землю. Понад 1 мільйон власників земельних паїв уже померли. За даними дослідження USAID «Проект АгроІнвест», власники паїв – люди старші за 50 років (79%) та 60 років (43%). Власники паїв: пенсіонер – 60%, безробітний – 10%, підприємець або зайнятий поза сільськогосподарською сферою – 2%, службовець, працівник соціальної

сфери – 9,8%, сільський голова – 0,6%. Лише 13,8% – власники паїв, які працюють у сільськогосподарській сфері: головний спеціаліст, самозайнятий, працівник у сільському господарстві [1]. Тобто більшість власників землі не мають ні належної освіти ні матеріально-технічного забезпечення ведення виробництва і тому можуть спокійно продати її за привабливу ціну, ніж отримувати значно менші кошти у вигляді орендної плати

Виходячи із закордонного досвіду, необхідно віділити такі напрями забезпечення прозорого ринку землі:

По-перше, необхідно заборонити приватизацію українських земель іноземцями та юридичними особами. Землю мають право викупити ті, хто має виробничий досвід та належну матеріально-технічну базу, в першу чергу місцеві сільськогосподарські товаровиробники.

По-друге, встановити чіткі межі у наданні певної кількості земель в одні руки. Передбачити механізм фінансування під заставу землі. До 85% від цього фінансування може піти на розвиток малого та середнього підприємництва на селі. На нашу думку, такий механізм необхідно почати формувати саме на рівні ОТГ з закріпленням права давати землю в оренду. Такий порядок дозволить, контролювати цільове призначення землі, забезпечувати зайнятість саме місцевого населення та отримання доходів до місцевих бюджетів, право власності територіальних громад на надра, що перебувають на земельних ділянках, продовжувати вирішувати соціальні питання та інфраструктурне забезпечення розвитку сільських територій.

По-третє передбачити відповідальність за нецільове використання сільськогосподарської землі та порушення норм технологій вирощування сільськогосподарських культур. На жаль, якщо такий механізм не буде діяти, у власників землі може спрацювати ефект отримання «швидкого прибутку» за рахунок вирощування таких культур, які мають попит на світовому ринку, але виснажують землю (соя, ріпак, соняшник). В результаті через декілька років замість родючих ґрунтів ОТГ та держава отримують не придатну для виробництва «мертву пустелю». В межах процесів децентралізації та посилення фінансування ОТГ доцільно буде передбачати дотації з місцевих бюджетів на підтримку родючості ґрунтів та вирощування екологічно чистої продукції, що відповідає напрямам «зеленої скриньки» фінансування сільського господарства за вимогами СОТ.

Отже, для запровадження ефективного ринку землі потрібно розробити низку обмежень та правил для отримання найбільш вигідного та ефективного результату для територіальних громад, держави та всіх учасників земельного ринку.

Список використаних джерел:

1. Земельна епопея у 25 років, або Як безпечно відкрити ринок землі? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://agropolit.com/spetsproekty/137-zemelna-epopeya-u-25-rokiv-abo-yak-bezpechno-vidkriti-riнок-zemli>
2. Мартинюк М. П. Економічні передумови та моделі запуску ринку земель в Україні. Економіка АПК. 2016. № 12. С. 16-21.

Кудельський Віталій Едуардович

кандидат економічних наук,

доцент кафедри менеджменту, фінансів,

банківської справи та страхування

*Хмельницького університету управління та права
імені Леоніда Юзькова*

ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОЇ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Нестабільність економічної, соціальної, політичної сфер вимагають від підприємства раціонального управління. Особливо актуальним це для підприємствах, що пов'язане з їх галузевими особливостями та специфікою діяльності.

Особливої актуальності набуває проблема вдосконалення внутрішнього контролю в системі управління підприємств сфери обслуговування. Це обумовлено тим, що ці суб'єкти господарювання реалізують важливий продукт для суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню проблематики впровадження внутрішнього контролю у діяльності підприємства присвятили такі автори, як: С.В. Бардаш, Ф. Ф. Бутинець, Н. Г. Виговська, Л. Д. Дікань, М.М. Каленський, Є.В. Калюга, М.В. Кужельний, І. Б. Стефанюк, М. Д. Корінько, Л. В. Нападовська, та інші.

Метою написання роботи є дослідження та обґрунтування основних засад формування організаційно-економічної моделі управління системою внутрішнього контролю на підприємстві

Враховуючи те, що саме суб'єкти здійснення внутрішнього контролю є однією з основних ознак, що відрізняє цей вид контролю від інших, то необхідно звернути увагу на те, що від правильної організації внутрішнього контролю залежить його ефективність, оперативність і здатність впливати на прийняття управлінських рішень. Тому постає необхідність побудувати

системи внутрішнього контролю для здійснення контрольних дій посадовими особами згідно до посадових інструкцій та формування окремого відділу внутрішнього контролю.

Для контролю за діяльністю підприємства впливає необхідність створення окремого структурного підрозділу внутрішнього контролю. Враховуючи відсутність єдиної концепції внутрішнього контролю, зростає роль створення такого підрозділу, хоча складність полягає в додаткових витратах та залучені кваліфікованого персоналу.

Варто зауважити, що одними із основних критеріїв при формуванні системи внутрішнього контролю підприємства є розмір підприємства, який впливає на організаційну структуру та на структуру управління безпосередньо. Організувати внутрішній контроль необхідно не порушуючи принципу доцільності та економічності, враховуючи чисельність штатних працівників. Підпорядкованість та сфера впливу підрозділу внутрішнього контролю зображено на рис. 1.

Рис. 1- Підпорядкованість та сфера впливу відділу внутрішнього контролю

Примітка. Розроблено автором

Реалізація принципу організаційної відокремленості відділу внутрішнього контролю передбачає підзвітність її тільки керівництву підприємства. Фрагмент організаційної структура системи внутрішнього контролю наведена на рис. 2, відображає місце відділу внутрішнього контролю в системі управління підприємством та взаємозв'язок з іншими підрозділами підприємства.

Створення відділу внутрішнього контролю на підприємстві дозволить керівництву підприємства децентралізувати управління, створити такий підрозділ, на який можна покласти відповідальність за результати роботи; сконцентрувати необхідну інформацію для планування, прогнозування та управління в одному структурному підрозділі; забезпечити оперативність збору інформації; швидкість досягнення цілей планування, обліку, аналізу та управління.

Відділ внутрішнього контролю в організаційній структурі підприємства повинен бути самостійним підрозділом, який підпорядковуватиметься виключно керівництву, що забезпечить його організацію на основі принципів об'єктивності та незалежності.

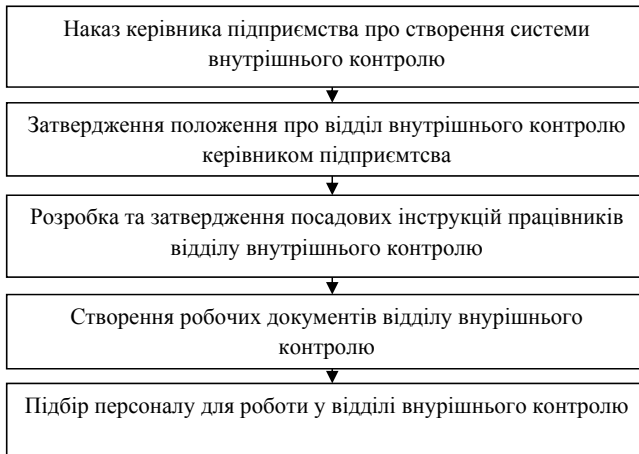

Рис. 2 - Схема організації системи внутрішнього контролю
Примітка. Розроблено автором

Процес організації служби внутрішнього контролю складається із таких етапів:

- виявлення та чітке визначення кола питань, для вирішення яких створюється системи внутрішнього контролю, побудова системи цілей створення системи внутрішнього контролю;
- визначення основних функцій системи внутрішнього контролю, виконання яких необхідне для досягнення поставлених цілей;
- розробка схем взаємовідносин, визначення обов'язків, прав та відповідальності для кожної структурної одиниці системи внутрішнього контролю, документальне закріплення їх у посадових інструкціях;
- об'єднання вказаних структурних одиниць у єдине ціле – відділ внутрішнього контролю;
- інтеграція СВК з іншими ланками структури управління підприємством.

Внутрішній контроль повинен бути незалежним підрозділом підприємства, який виконує роботу з перевірки та оцінки його діяльності.

Система внутрішнього контролю повинна працювати за такими напрямками:

- перевірка системи внутрішнього контролю, моніторинг і розробка рекомендацій щодо удосконалення;
- перевірка дотримання законів, нормативних актів та інших зовнішніх вимог, а також вимог внутрішньої політики, інструкцій, рішень і наказів керівництва;
- перевірка діяльності різних ланок управління;

- вивчення та оцінка контрольних процедур у всіх структурних підрозділах підприємства;
- оцінка економічності та ефективності механізму внутрішнього контролю;
- перевірка наявності, стану і забезпечення збереження майна господарюючого суб'єкта;
- розробка і надання пропозиції щодо усунення виявлених недоліків і рекомендацій з підвищення ефективності управління.

Таким чином, запропонована організаційно-економічна модель управління системою внутрішнього контролю передбачає відповідність та взаємозв'язок між ланками організаційної структури, що сприятиме ефективному процесу управління підприємством загалом.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Т. А. Ефективність господарського контролю: проблеми визначення / Т. А. Бутинець // Вісник Житомирського державного технологічного університету. - 2011. - № 2 (56). - С. 10-18.
2. Венжега Д. І. Особливості організації внутрішнього контролю в управлінні витратами підприємства [Електронний ресурс] / Д. І. Венжега // Інноваційна економіка. – 2012. – №10 [36]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/inek/2012_10/295.pdf
3. Гедз М. Й. Методологічні та організаційні основи управлінського контролю на підприємстві / М. Й. Гедз // Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. - 2015. - № 3. С. 80-85.
4. Дорош Н. І. Внутрішній контроль та аудит в управлінні ризиками на підприємстві / Н. І. Дорош // Вісник Львівської комерційної академії. Серія: Економічна. - 2014. - Вип. 44. - С. 148-152. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlca_ekon_2014_44_31.
5. Живко З. Б. Контрольно-ревізійна діяльність : навчальний посібник / З. Б. Живко, І.О. Ревак, М.О. Живко. – К. : Алерта, 2012. – 496 с.
6. Зубчик С. М. Внутрішньогосподарський контроль на підприємствах : організація та методика : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук : спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / Зубчик С. М. – Львів, 2016. – 20 с.
7. Крюкова І. О. Внутрішній контроль в системі управління підприємствами АПВ / І. О. Крюкова, Т. М. Гнат'єва // Аграрний вісник Причорномор'я. Економічні науки. - 2014. - Вип. 75. - С. 65-72. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/avpek_2014_75_10.
8. Прокопович Л. Б. Організація внутрішнього контролю адміністративних витрат підприємства / Л. Б. Прокопович, А. В. Шинкаренко // Молодий вчений. - 2017. - № 10. - С. 1021-1025. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_10_231.

Кузьмук Наталія Сергіївна

студентка магістратури за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» факультету управління та економіки Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В УКРАЇНІ: РОЗШИРЕННЯ ПРАВ І МОЖЛИВОСТЕЙ ГРОМАДЯН

На сучасному етапі розвитку суспільства питання гендерної рівності є досить актуальними. Адже гендерна нерівність гальмує розвиток суспільства, що знаходить своє підтвердження у таких негативних наслідках, як зростання витрат на добробут і управління, зниження продуктивності праці, уповільнення економічного зростання громад. Саме тому досягнення гендерної рівності наразі стає центральним показником розвитку кожної країни, а в умовах глобалізації сучасне суспільство вимушено щоразу звертатися до проблем гендерної нерівності.

Гендерна рівність – це рівний правовий статус жінок і чоловіків та рівні можливості для його реалізації, що дозволяє особам обох статей брати рівну участь у всіх сферах життєдіяльності суспільства[1].

ООН відносить цю проблему до категорії глобальних і рекомендує державам змінювати існуючі гендерні моделі, орієнтовані на збереження системи нерівних цінностей і подвійних стандартів. Гендерна рівність передбачає рівні права для жінок і чоловіків, дівчат і хлопців, а також їх однакову значущість, можливості, обов'язки та участь у всіх сферах суспільного й особистого життя. Так само вона означає рівний доступ жінок і чоловіків до ресурсів та розподіл цих ресурсів між ними [2, с.7].

Успіх державної гендерної політики залежить від рівня розуміння та підтримки її кожним та кожною, хто її має реалізовувати на місцях. На даний момент реалізація Стратегії гендерної рівності в Україні має певні позитивні зрушення, проте прогрес в цьому питанні не є на задовільному рівні.

Кожна демократична держава декларує у своєму законодавстві принципи рівності, які передбачають, що всі громадяни є рівними як представники людства, як носії загальнолюдських прав і свобод. Водночас об'єктивним фактором є існування нерівності за здібностями, нахилами, чеснотами тощо. Безперечно, справедлива рівність можлива лише як рівність можливостей у реалізації здібностей, як надання рівних прав для розвитку тих природжених і набутих якостей, якими люди наділені, як справедливий розподіл прав та обов'язків, тобто як доступність справедливості.

Громадяни України – і чоловіки, і жінки – можуть користуватись на рівних підставах усім обсягом конституційних прав і свобод без дискримінації з

боку держави або інших осіб. Аналізуючи гендерну рівність із позиції забезпечення рівних трудових прав чоловіків і жінок в Україні, можна простежити чимало позитивних моментів. На сьогодні норми Кодексу законів про працю України є найбільш ефективними у сфері трудових відносин щодо реалізації основних принципів охорони праці. Так, главою 12 Кодексу законів про працю України визначаються найважливіші та першочергові гарантії праці жінок. Серед норм вказаної глави є обмеження праці жінок у відповідних сферах і в нічний час, особливості праці й надання соціальних пільг жінкам у період вагітності, жінкам, які мають дітей, а також низка інших, не менш важливих гарантій захисту[3].

Також відбувається розширення можливостей жінок та посилення їх ролі у процесах прийняття рішень, збільшилась кількість жінок серед вищого корпусу державної служби (посади категорії «А»). Також відбулося покращення доступу жінок до посад і військових звань. Економічний потенціал України зміцнився, зокрема, за рахунок відкриття для жінок понад 450 професій.

Міністерство економічного розвитку, торгівлі та сільського господарства сприяє розвитку жіночого підприємництва в Україні. Для цього в Офісі з просування експорту створено Платформу #SheExports. Мета платформи – сприяти розширенню економічних можливостей жінок в Україні та промотувати українських жінок в бізнесі, жінок-підприємців та жінок-експортерів[4].

У грудні 2017 р. Україна приєдналась до Декларації про торгівлю та розширення прав і можливостей жінок в економічній сфері[42]. Міністерство розвитку громад і територій у січні 2018 р. прийняло Кодекс рівних можливостей.

Для забезпечення функціонування ефективного координаційного механізму з березня по червень 2018 р. під головуванням Віцепрем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України Іванни Климпуш-Цинцадзе, проведено 4 наради з пріоритетів гендерної політики та забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків в органах виконавчої влади. Загалом наради об'єднали більше 150 учасників/ць – заступників міністрів та інших представників центральних органів виконавчої влади і вищих навчальних закладів сектору безпеки та оборони, заступників голів облдержадміністрацій, депутатів МФО «Рівні можливості», представників/ць країн-донорів, міжнародних та громадських організацій [5].

Серйозною перешкодою на шляху до досягнення реальної гендерної рівності стоять гендерні стереотипи, які призводять до дискримінації за ознакою статі. Формування таких стереотипів може обмежити розвиток природних талантів і здібностей дівчаток та хлопчиків, жінок та чоловіків, їхні наукові та професійні вподобання й досвід, а також можливості у житті загалом [6].

Гендерні стереотипи є результатом і причиною глибоко вкорінених ставлень, цінностей, норм і упереджень. Їх використовують для виправдання та збереження історично встановленої влади чоловіків над жінками та, зокрема, сексистського ставлення, яке гальмує процес покращення ситуації з гендерною рівністю.

Структурні нерівності та постійні гендерні стереотипи, що впливають на жінок та чоловіків, дівчат та хлопчиків, все ще існують у системі освіти й догляду за дітьми, а також на ринку праці. Горизонтальна сегрегація проявляється на ринку праці: у певних професіях і сферах економічної діяльності можна спостерегти сильну чоловічу присутність (як-от наука і техніка, важка промисловість, будівництво, армія).

Аналогічним чином, в інших сферах діяльності переважають жінки (наприклад, послуги з догляду, освіта, секретарська або офісна робота, медсестринство, людські ресурси – часто із нижчою оплатою праці); ця ситуація не змінюється. У межах того ж сектора, навіть там, де домінують жінки, зазвичай високі посади з точки зору заробітної платні та ієрархії займають чоловіки, тоді як нижчі посади в ієрархічній та зарплатній шкалі переважно обіймають жінки (наприклад освіта, роздрібна торгівля). Це значною мірою пов'язано з наслідками непропорційного розподілу домашньої роботи та роботи щодо догляду для жінок, гендерних упереджень та стереотипів щодо вибору освіти та кар'єри, що впливають як на жінок, так і на чоловіків[6].

Гендерні стереотипи усталюють економічну та соціальну маргіналізацію жінок. Жінки непропорційно виконують неоплачувані домашні обов'язки та обов'язки щодо догляду, а також малооплачувану чи неофіційну роботу. Крім того, у середньому вищий рівень освіти жінок у Європі не передбачає автоматично рівної оплати праці та пенсій, якісної зайнятості та рівного доступу до керівних посад. Деякі групи жінок (особливо жінки з низьким Як жінки, так і чоловіки є жертвами стереотипів, що обмежують повноту їх спроможностей, рівнем кваліфікації, самотності матері, жінки-мігранти, жінки-ромки та жінки з національних меншин, жінки з інвалідністю) зіштовхуються з особливими труднощами, зокрема з надмірною складністю приєднання до ринку праці, високим рівнем нестабільності та пов'язаними з ним ризиками бідності і соціальної ізоляції. Для розширення економічних прав жінок потрібні заходи, що забезпечуватимуть рівні можливості, рівну оплату праці з однаковою цінністю, скасування дискримінаційного законодавства чи економічних перешкод для роботи жінок, оплачувану відпустку у зв'язку з доглядом за дитиною для жінок і чоловіків, доступ до якісних та доступних дитячих садків та інших соціальних служб, а також зміни в переважно чоловічій робочій культурі, ставленнях і методах роботи, які зазнають впливу гендерних стереотипів.

Медіа та соціальні мережі відіграють важливу роль у нашому житті, особливо коли їх використовують для обміну інформацією та збільшення обізнаності щодо широкого кола питань. Однак дані також показують, що соцмережі, зокрема, можуть використовувати й зловмисники, і що жінки та дівчата часто зіштовхуються з погрозами насильницького та сексуального характеру в Інтернеті. Окремі платформи, що діють як конвеєри сексистської мови, включають соціальні мережі або відеоігри. Свободою вираження поглядів часто зловживають як виправданням для прикриття неприйнятної та образливої поведінки. Як й інші форми насильства щодо жінок, сексистська мова все ще залишається недостатньо висвітленою, але її вплив на жінок, чи то емоційний, чи психологічний та/ або фізичний, може бути руйнівним, особливо коли йдеться про молодих дівчат та жінок. Те ж саме стосується сексизму [6].

Україна залишається країною з християнськими цінностями, тому очевидно, що наше суспільство проти таких упроваджень. Проблема полягає в тому, що зазвичай засоби масової інформації викривлено висвітлюють ці питання, роблячи з них сенсацію в позитивному розумінні цього слова. Серед духовенства, громадськості, науковців і правозахисників лунають великі протести, оскільки в цьому вбачається реальна небезпека та трагедія для сучасного суспільства й майбутніх поколінь.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2866-15>.
2. Центр Разумкова. Гендерна рівність і розвиток: погляд у контексті європейської стратегії України [Електронний ресурс] / Ольга Пищуліна // Заповіт. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://razumkov.org.ua/upload/Gender-FINAL-S.pdf>.
3. Кодекс законів про працю України [Електронний ресурс]. – редакція від 30.05.2019р. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
4. She Exports [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://epo.org.ua/she-exports-training2019/>.
5. Звіт про діяльність віцепрем'єрки з питань європейської та євроатлантичної інтеграції Іванни Климпуш-Цинцадзе з реалізації Політики гендерної рівності [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://eu-ua.org/sites/default/files/inline/files/zvit_po_genderu_-_19_07_2019.pdf.
6. Стратегія гендерної рівності Ради Європи на 2018-2023 роки [Електронний ресурс] // Рада Європи. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://rm.coe.int/prems-041318-gbr-gender-equality-strategy-2023-ukr-new2/16808b35a4>.

Куликовець Мар'яна

студентка магістратури за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова

СТРАТЕГІЯ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ

Кадровий потенціал є найважливішою складовою забезпечення та ефективного функціонування органів Державної влади. Адже без кваліфікованого персоналу в процесі функціонування Державний орган буде стикатися з великою кількістю перепон та проблем, які гальмуватимуть його роботу роблячи орган неефективним. З огляду на це, важливо розглянути стан у якому знаходиться кадрове забезпечення органів Державної влади та виявити наявність кадрового потенціалу у цій сфері.

Дослідження проводилося у три етапи. Першим етапом було здійснення теоретичного дослідження для розуміння таких речей як: кадровий стан кадрового забезпечення органів Державної влади в Україні; поняття, зміст та сутність кадрового потенціалу; правове забезпечення кадрового потенціалу.

На основі теоретичного базису другий етап дозволив проаналізувати систему реалізації кадрової політики у Державному управлінні. Визначені основні цілі та кроки які здійснюють Державні органи формуючи свою політику, керуються вони певними складовими які б допомогли їх досягти поставленої мети, а саме максимального ефективного функціонування. До цих складових можна віднести такі як: ефективна організація виконавчої влади на всіх рівнях управління; сучасна система самоврядування; формування ідеології для забезпечення реалізації прав та свобод громадян; створення сучасної системи підготовки та перепідготовки управлінських кадрів, запровадження раціонального адміністративного устрою [5, с. 251]. Виявлення у стратегії розвитку Державних органів питання кадрового потенціалу є позитивним моментом.

Проаналізувавши систему відбору на управлінські посади, визначено, що існують певні принципи за якими відбираються кандидати, а саме: патріотизм, пріоритет прав та свобод громадян, професіоналізм та компетентність, політична та релігійна нейтральність, прозорість, тощо [6, с. 245-246]. Така система є позитивною, але застарілою, що не дозволяє ловити сучасні тенденції рекрутингу та підготовки кадрів.

Проведений SWOT аналіз дозволив визначити сильні та слабкі сторони які формуються при реалізації кадрової політики під впливом зовнішнього та внутрішнього середовища.

Виявив він також наявні загрози та можливості. В цілому проведений практичний аналіз показав, що незважаючи на наявність позитивних моментів у стратегії розвитку органів державної влади, в тому числі і у питаннях кадрового забезпечення в цілому воно потребує суттєвого вдосконалення. Причиною цьому виступають чинники від недосконалої нормативно правової бази до відсутності цілісної кадрової системи [1].

Здійснити вдосконалення існуючої системи кадрового забезпечення можна різними шляхами, але, основою мають стати євроінтеграційні процеси які відбуваються у державі. Це дозволяє здійснити стрімке та цілісне реформування як окремих так і системи в цілому [4, с.101].

Опираючись на європейський досвід, основою реформування кадрового потенціалу, має стати удосконалення правових засад кадрового розвитку держави. Натомість, здійснення таких змін може бути ефективним виключно у разі індивідуального підходу до кожного виду трудової діяльності [2].

Розуміючи те, що державна служба є досить специфічним видом, то реформування має торкнутися створення умов для залучення до державної служби високо підготовлених кадрів, підвищення їхньої кваліфікації і як наслідок якісним виконанням покладених на них функцій та завдань. Частково досягти цього можна за допомогою відмови від призначення на керівні посади людей які мають протекторати, «потрібні» політичні вподобання, або матеріально стимулюють своє призначення перед вищою ланкою керівництва. Тут головним критерієм має стати професіоналізм, бажання працювати на благо держави, креативність та здатність до постійного розвитку [1, с. 109; 3, с. 14].

Отже, здійснення кадрового реформування має стати пріоритетом для органів Державної влади, адже забезпечення висококваліфікованим персоналом є головною умовою професійної державної служби, яка матиме змогу проводити усі важливі реформи та забезпечити сталий розвиток країни.

Список використаних джерел:

1. Бурачек І.В., Правда О.Ф. Теоретико-методичні підходи до оцінки розвитку кадрового потенціалу // Вісник ЖДТУ. — 2015. — No 2 (72). — С. 105- 109.
2. Гриньова В. М. Управління кадровим потенціалом підприємства : монографія / Гриньова В. М., Писаревська Г. І. — Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. — 228 с
3. Забавіна К.Ю. Формування та розвиток кадрового потенціалу в системі державного регулювання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.03 / К.Ю. Забавіна. — Донецьк, 2012. — 20 с
4. Міхов Л. І. Сутність категорії та структурні складові кадрового потенціалу підприємства / Л. І. Міхов // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. — No 3 (27). — 2014. — С. 101—105.

5. потенціалу організації: види, характеристика та особливості. / М.С. Стеблянко-Авраменко // Науковопрактичний журнал. Економіка Криму. — 2012. — № 3 (40). — С. 251— 256.
6. Череп А. В. Основи формування трудового потенціалу в державі, регіоні, на підприємстві / Череп А. В., Зубрицька Я. О. // Вісник Запорізького національного університету. — №1(9). — 2011. — С. 245—254.

Кулинич Омелян Іванович

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри математики, статистики та інформаційних
технологій Хмельницького університету управління та права
імені Леоніда Юзькова*

Кулинич Роман Омелянович

*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри математики, статистики та інформаційних
технологій Хмельницького університету управління та права
імені Леоніда Юзькова*

**СПОСОБИ ОЦІНКИ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКІВ ЕКОНОМІЧНИХ ЯВИЩ
МЕТОДОМ СТАТИСТИЧНИХ РІВНЯНЬ ЗАЛЕЖНОСТЕЙ**

Для адекватної характеристики взаємозв'язку економічних явищ необхідно мати достовірну інформацію та використати ефективні методи її обробки.

Рівняння залежностей – статистичний метод аналізу причинних взаємозв'язків економічних явищ і процесів. На відміну від математичного методу кореляційного і регресійного аналізу, основою якого є лінійна алгебра, застосування методу статистичних рівнянь залежностей ґрунтується на обчисленні коефіцієнтів порівняння, які визначають відношення окремих значень однойменної ознаки до його мінімального або максимального рівня. При збільшенні значень ознаки коефіцієнти порівняння розраховують від мінімального рівня, а при зменшенні - від максимального [1, С. 90].

Коефіцієнти порівняння показують ступінь зміни (збільшення чи зменшення) величини ознаки до прийнятої бази порівняння. На основі коефіцієнтів порівняння результативної та чинникової ознаки розраховують параметр рівняння залежності. На відміну від відомих у статистиці коефіцієнтів еластичності параметри рівняння залежності, які визначають методом відхилень, дозволяють врахувати не тільки вплив на результативну ознаку одного чинника, але і сукупну дію багатьох чинників.

Використання статистичних рівнянь залежностей для аналізу взаємозв'язків соціально-економічних явищ потребує:

1) якісного аналізу досліджуваних чинникових і результативних ознак, який передбачає наявність логічної залежності між цими ознаками, а також використання прямих ознак, що дають можливість проводити нормативні розрахунки;

2) однорідності досліджуваного явища – виключення з розрахунків значень ознаки (мінімальних чи максимальних) що значно відрізняються (у 2-3 рази) відповідно від величини, наступної за мінімальною або ж, що передує максимальній величині;

3) оцінки стійкості зв'язку між явищами, які встановлюються у міру наближення залежності, що досліджується, до визначеного виду рівняння, вираженого відповідною формою зв'язку (прямою, гіперболою, параболою тощо).

Статистичні рівняння залежностей як метод кількісної оцінки взаємозв'язку соціально-економічних явищ та процесів дозволяє вирішити наступні завдання [3]:

1) розрахувати теоретичне значення результативної ознаки при відомих рівнях одного або багатьох чинників;

2) встановити розмір зміни чинникових ознак при зміні результативного показника на одиницю;

3) визначити рівень та розмір зміни результативної ознаки при зміні одного чи багатьох чинників на одиницю;

4) встановити нормативні рівні чинникових ознак, що формують плану, нормативну або будь-яку задану величину результативної ознаки;

5) визначити інтенсивність використання чинникових ознак для досягнення середньої величини результативної ознаки співставленням розрахованих оптимальних (нормативних) рівнів чинникових ознак з їх фактичними середніми величинами;

6) розрахувати середні темпи приросту чи зменшення результативної ознаки в результаті дії чинників, що вивчаються, для кожного об'єкту дослідження (організації, підприємства тощо);

7) побудувати графік взаємозв'язку досліджуваних ознак як одночинникової, так і множинної залежності.

Рівняння залежностей можуть бути виражені різними видами і напрямками зв'язку відповідно до класифікації видів і форм зв'язків між явищами: 1) за характером залежності явищ (функціональний та кореляційний); 2) за напрямком зв'язку (прямий та обернений); 3) за кількістю взаємодіючих чинників (одночинниковий та багаточинниковий); 4) за аналітичним вираженням (лінійний та нелінійний).

Статистична інформація, яка дається за діючим порядком її опрацювання, не завжди є доброякісною і тому вона не дає тих показників та індикаторів,

які можуть видозмінити характер обґрунтування перспектив розвитку економічних процесів.

Важливо тут відмітити і те, що неправильне застосування методів оцінки інформації приводить до помилкових висновків, тому що навіть одним і тим же методом (в залежності від вірного чи невірного його застосування), при одній і тій же інформації можна отримати прямо протилежні висновки. Методів і способів оцінки інформації багато і проявляють вони в економетричних розрахунках різний ступінь своєї ефективності.

Тут також потрібно не допустити вибору неправильної мети, тому що одержання точної відповіді на неправильно вибрану ціль буде менш корисним, ніж неповна відповідь, внаслідок невизначеності ринкової ситуації на правильну ціль.

Ефективне застосування статистичних методів для вивчення залежностей між явищами залежить від знання суті методу і, його можливостей в оцінці інформації.

До статистичних методів, які б дозволили керівнику підприємства з достатньою достовірністю оцінити взаємозв'язки результативних показників з різними чинниками господарської діяльності та на цій основі прогнозувати їх розвиток у майбутньому періоді, потрібно віднести статистичні рівняння залежностей, які можна застосовувати як для малочисельної, так і багаточисельної сукупності господарських суб'єктів.

Застосування в економетричних розрахунках статистичних рівнянь залежностей передбачає визначення нормативів на основі врахування дії чинників, а також оцінку потенціалу дії чинників з метою досягнення оптимуму при підготовці управлінських рішень. Параметри цих рівнянь виступають показниками міри відособленого впливу чинникової ознаки. Вони можуть бути прийняті як нормативи ефективності чинників господарської діяльності та критеріями оцінки її результатів.

Використання статистичних рівнянь залежностей в аналізі господарської діяльності потребує :

- якісного аналізу чинникових та результативних ознак;
- однорідності сукупності (одиниць сукупності) – виключення з розрахунків значень ознаки (мінімальних чи максимальних), що значно відрізняється (у 2-3 рази) відповідно від величини, наступної за мінімальною або ж, що перевищує максимальну величину;
- оцінки стійкості зв'язку між чинниками та результативними показниками господарської діяльності.

Статистичні рівняння залежностей дозволяють також обґрунтовувати темпи росту показників господарської діяльності на майбутній період, обчислювати прогнозні їх рівні, давати оцінку ступеня впливу окремих чинників на результативну ознаку, а також оцінити інтенсивність використання

чинників, як для досягнення середньої величини результативного показника, так і для формування розвитку економічного явища в динаміці.

Приклад застосування розглянутого методу докладно наведено в таких джерелах: [1-3].

Список використаних джерел:

1. Кулинич, О. І. Теорія статистики [Текст] : підруч. / О. І. Кулинич, Р. О. Кулинич. — [7-е вид., перероб. і доп.]. — К. : Знання, 2015. — 239 с.
2. Кулинич, Р. О. Статистичні методи аналізу взаємозв'язку показників соціально-економічного розвитку [Текст] : монограф. / Р. О. Кулинич. — К. : Формат, 2008. — 288 с.
3. Кулинич, О. І. Статистичне моделювання і прогнозування для обґрунтування програм соціально-економічного розвитку: [навч. вид.] / О.І. Кулинич, Р.О. Кулинич. — [2-е вид., доп.]. — Хмельницький: ХУУП імені Леоніда Юзькова, 2019. — 57 с.

Лалуєва Надія Миколаївна

*викладач-стажист кафедри публічного управління та
адміністрування Хмельницького університету управління та права
імені Леоніда Юзькова*

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ НА ОСНОВІ ВЗАЄМОДІЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ ТА РИНКУ ПРАЦІ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

У зв'язку із соціальною спрямованістю розвитку та регулювання інтелектуального капіталу на території регіону основна роль в управлінні ним повинна відводитися регіональній владі. Так, для формування необхідного рівня інтелектуального капіталу у громадян, які будуть жити і працювати на території Хмельницької області через 20-25 років, важливо вже сьогодні визначати основні пріоритети, структуру економіки, напрями розвитку регіону й довгострокові цілі з урахуванням рівня освіти і професійного складу працівників, які будуть необхідні для відтворення структури економіки.

Це дозволить в майбутньому скоротити витрати на коригування структури робочої сили за рівнем освіти та професійного складу (додаткову освіту, перекваліфікацію, освітні курси тощо), що, зі свого боку, дозволить звести якісні і кількісні характеристики попиту та пропозиції на ринку праці. Саме цим місцеві органи влади отримують додаткову можливість визначати вектори розвитку ринку праці, сфери освіти, структури бізнесу.

В управлінні інтелектуальним капіталом на рівні регіону можна виділити дві підсистеми, що забезпечують формування результату та контроль, – ринок освітніх послуг і ринок праці. У сукупності вони утворюють цілісну систему, яка буде визначати ефективність регіональної економіки та її соціальну значущість.

Слід відзначити, що в рамках механізму управління інтелектуальним капіталом людина виступає, з одного боку, як об'єкт керівного впливу, який здійснюється з метою формування адекватної структури робочої сили з необхідним рівнем знань і кваліфікації, а з іншого боку, як активний суб'єкт регіональної економіки.

Розглядаючи людину як учасника регіонального ринку освітніх послуг, можна виділити зовнішні й внутрішні чинники, які впливають на прийняття рішення з приводу інвестицій в освіту. До зовнішніх можна віднести такі:

- сигнали ринку праці (рівень заробітної плати за певною професією або характерний для певного рівня освіти);
- доступність освіти (в територіальному і фінансовому значеннях);
- соціальне становище людини (виховання в сім'ї, рівень достатку).

Поряд з цим, внутрішніми чинниками є такі:

- індивідуальні переваги;
- рівень фізичного здоров'я;
- інші особливості особистості людини (моральні, психологічні).

Алгоритм дій щодо інвестування в інтелектуальний капітал, які здійснює людина, включає в себе цілу низку етапів, зокрема:

- 1) усвідомлення потреби (або її відсутності) в навчанні;
 - 2) експертне зіставлення прогностичного результату від освіти з витратами на його отримання – оцінка «за» і «проти»;
- прийняття рішення про необхідний рівень освіти і кваліфікації (рис.1).

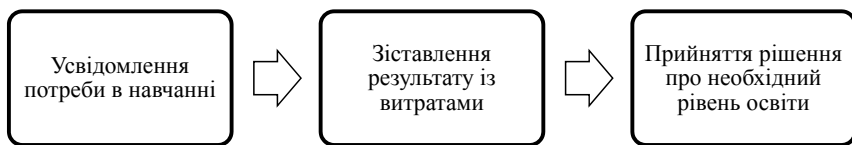

Рис. 1. Алгоритм інвестування в інтелектуальний капітал людини
Примітка. Складено автором.

Показниками правильно здійсненого інвестування в інтелектуальний капітал за допомогою освіти для людини, поряд з іншим, є:

- зростання рівня інтелектуального розвитку;
- підвищення соціального становища;
- належний рівень оплати праці;
- моральне задоволення.

Розглядаючи людину в рамках регіонального ринку праці, можна виділити такі характеристики, які будуть визначати його місце в системі: інтелектуальний капітал, в основі якого лежить рівень освіти (результат, отриманий індивідом в рамках системи освіти);

- фізичні характеристики людини, стан здоров'я;
- досвід (виробничий, професійний);
- інші особливості (комунікабельність, мобільність, цілеспрямованість);
- потреби.

Головною метою рішень людини в рамках системи освіти та ринку праці є задоволення потреб, а основними результатами цих рішень будуть підвищення рівня індивідуального інтелектуального капіталу, зростання доходів і внутрішнє задоволення. Від раціональної взаємопов'язаності цих підсистем залежить баланс попиту та пропозиції робочої сили потрібної кваліфікації в кожен конкретний період часу, що в результаті, визначає ефективний розвиток економіки регіону.

У цілому, для характеристики регіональної системи освіти виділяють такі основні елементи [2, с. 11]:

- демографічні характеристики: витрати на систему освіти в цілому і в розрахунку на одного учня залежать від демографічної структури населення;
- масштаби освіти: чисельність учнів, студентів в регіоні, територіальне розміщення навчальних закладів;
- організація освітнього процесу: структура мережі навчальних закладів за формами власності і співвідношення учнів і викладачів, структура викладацьких кадрів, навчальне навантаження учнів, структура навчального плану;
- фінансування освіти, матеріально-технічне забезпечення: загальні розміри і структура фінансування освіти, а також інші витрати на освіту;
- взаємозв'язок системи освіти з ринком праці: можливість для випускників працевлаштуватися і реалізувати свій творчий потенціал на ринку праці.

Наступним кроком для побудови механізму управління є вироблення рішень, реалізація яких буде забезпечувати коректний управлінський вплив на регіональну систему освіти з метою поліпшення її кількісних та якісних характеристик і досягнення оптимального рівня інтелектуального капіталу регіону.

Так, наприклад, для Хмельницької області, можуть бути актуальними такі напрями діяльності в цій сфері:

- 1) моніторинг ринку праці з метою виявлення його потреб у фахівців певного рівня освіти і кваліфікації;
- 2) формування довгострокового плану підготовки фахівців необхідного рівня кваліфікації, виходячи із стратегічних цілей регіональної економіки та потреб ринку праці («орієнтація на майбутнє»);
- 3) ефективне фінансування освіти за рахунок регіонального бюджету;
- 4) економічне стимулювання інноваційних бізнес-проектів за участю освітніх установ;

5) розвиток вищої школи в Хмельницькій області.

Також для контролю і відстеження досягнутого результату необхідно ввести показники, що будуть характеризувати ефективність вжитих заходів, спрямованих на стимулювання та розвиток обраних для управління елементів системи. Такими показниками можуть бути:

- чисельність учнів за видами освіти;
- охоплення населення освітою;
- відсоток працевлаштування випускників за фахом;
- ступінь відповідності заявлених роботодавцем вакансій професійній структурі економічно активного населення;
- витрати на освіту;
- співвідношення чисельності учнів та викладачів.

Регіональний ринок праці як будь-яка складна система, містить багато елементів. У рамках аналізу його структури серед найбільш значущих елементів можна виділити такі:

- попит на робочу силу – потреба ринку праці в робочій силі певної якості та кількості (особливість цієї характеристики ринку праці полягає в тому, що вона є одним з ключових сигналів при прийнятті індивідом рішення про інвестування в освіту);
- пропозиція на ринку праці – сума індивідуальних пропозицій праці кожної окремої людини;
- міграційна політика;
- рівень оплати праці та диференціація в оплаті праці (премія за освіту) – показники, за інших рівних умов відображають оцінку інтелектуального капіталу (порівняння оплати праці для людей з однаковим рівнем освіти, які працюють в різних галузях не завжди коректні).

На нашу думку, рішення, спрямовані на управління регіональним ринком праці, повинні стосуватись:

- 1) формування необхідної галузевої структури Хмельницької області через стимулювання розвитку пріоритетних напрямів;
- 2) розумної диференціації в оплаті праці за різними професіями;
- 3) оптимізації рівня безробіття – зведення його до природного рівня;
- 4) формування механізму працевлаштування молоді;
- 5) продуманої міграційної політики, спрямованої на збереження фахівців в регіоні, а також залучення необхідних кадрів з інших територій.

Для відстеження ефективності управління необхідні показники, що характеризують фактичний рівень безробіття, природний рівень безробіття, сальдо міграції в розрізі освіти і професійного складу, рівень середньої заробітної плати, кількісні показники попиту та пропозиції на ринку праці в професійному та освітньому розрізі.

Основною метою управління підсистемами «регіональний ринок праці»

і «регіональна система освіти» буде приведення у відповідність попиту та пропозиції на ринку праці, а результатом – загальне підвищення ефективності економічних процесів, якості життя населення, зростання інноваційної активності бізнесу, зняття соціальної напруженості, зростання економічної безпеки, а, в підсумку, – перехід до якісно нового рівня розвитку економіки регіону в цілому.

Таким чином, доречно виділити три ключові підсистеми, що беруть участь у формуванні та використанні інтелектуального капіталу:

1. Людина як учасник соціально-економічних відносин – носій інтелектуального капіталу.

2. Регіональний ринок освітніх послуг – базовий елемент, за допомогою якого можна впливати на зміст та вектор розвитку індивідуального інтелектуального капіталу.

3. Регіональний ринок праці – основна підсистема, в рамках якої інтелектуальний потенціал капіталізується, майданчик для реалізації отриманих в системі освіти знань.

Запропоноване нами концептуальне уявлення основ управління інтелектуальним капіталом в регіоні, де об'єктом управління виступає інтелектуальний капітал, а підсистемами, що здійснюють вплив є ринок освітніх послуг та ринок праці в їх тісному взаємозв'язку один з одним та з людиною, стане основою ефективного управління розвитком інтелектуального капіталу Хмельницької області.

Підвищення ефективності управління розвитком інтелектуального капіталу в Хмельницькій області полягає у визначенні принципових елементів механізму управління процесами формування та використання інтелектуального капіталу в регіоні. Головним завданням є розробка концептуальних підходів до управління інтелектуальним капіталом в соціально-економічній системі регіону.

У цьому контексті простежуються три базових напрями дій регіональних органів влади з управління процесами формування інтелектуального капіталу в Хмельницькій області:

1. Детальна розробка стратегічно важливих, пріоритетних напрямів розвитку економіки регіону, що підлягають всебічній підтримці з боку регіональних органів влади.

2. Формування в системі освіти інтелектуального потенціалу з характеристиками, відповідними стратегії розвитку регіону.

3. Моніторинг ходу реалізації стратегії через встановлення взаємозв'язку діагностичних параметрів регіональної системи освіти і ринку праці.

Отже, ефективна система освіти стає вирішальним критерієм стійкого функціонування і високої результативності регіональної економіки в сучасних умовах. Конструктивне вирішення цієї проблеми відображається в

активному пошуку інновацій в галузі управління освітою як фундаментальної основи розвитку інтелектуального капіталу на рівні регіону.

Список використаних джерел

1. Рудь Н. Т. Інтелектуальний потенціал та капітал: взаємозв'язок та часові горизонти. Економічний форум, 2019. №1. – С. 188-198. – URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2019_1_32 (дата звернення: 29.11.2019).
2. Станишевская С.П. Управление интеллектуальным капиталом в регионе на основе взаимодействия региональной системы образования и рынка труда. Вестник Пермского университета. 2010. Вып. 2 (5). С. 6-14.

Литвиненко Ірина Леонідівна

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри конституційного, адміністративного та фінансового
права Хмельницького університету управління та права
імені Леоніда Юзькова*

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ В МІСТІ КИЄВІ

Національне законодавство закладає певні протиріччя у регулювання організації місцевої влади в місті Києві. Наявність декількох рішень Конституційного Суду України, спрямованих на роз'яснення відповідних конституційних та законодавчих положень, не вирішило існуючих проблем. На практиці черговий раз піднімається питання співіснування місцевої виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в місті Києві, порядку їх формування та співвідношення повноважень. Спробуємо окреслити коло існуючих проблем та шляхи їх розв'язання.

Конституція України закріплює загальні засади здійснення виконавчої влади місцевими державними адміністраціями в областях, районах, містах Києві та Севастополі. Разом з тим, у ч. 2 ст. 118 КУ закріплено, що особливості здійснення виконавчої влади у містах Києві та Севастополі визначаються окремими законами України. Аналогічна норма щодо регулювання особливостей здійснення місцевого самоврядування в містах Києві та Севастополі передбачена у ч. 2 ст. 140 КУ. Законом, який визначає такі особливості щодо міста Києва є Закон України «Про столицю України - місто-герой Київ» від 15.01.1999 р.

Аналіз зазначеного закону дозволяє виокремити наступні особливості організації виконавчої влади та місцевого самоврядування в місті Києві:

- виконавчу владу в місті Києві здійснює міська державна адміністрація;
- місцеве самоврядування у місті Києві здійснюється територіальною громадою міста як безпосередньо, так і через Київську міську раду, районні в місті ради (у разі їх утворення) та їх виконавчі органи;

- виконавчим органом Київської міської ради є Київська міська державна адміністрація, яка паралельно виконує функції державної виконавчої влади;

- елементом системи місцевого самоврядування в місті Києві є Київський міський голова, який обирається шляхом прямих виборів та відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» очолює виконавчий орган Київської міської ради, яким є Київська міська державна адміністрація;

- голова Київської міської державної адміністрації призначається Президентом України в порядку, передбаченому Конституцією та законами України;

- на подолання протиріччя, яке закладене в двох попередніх тезах рішенням Конституційного Суду України від 25 грудня 2003 року N 21-рп/2003 (справа про особливості здійснення виконавчої влади та місцевого самоврядування у місті Києві) роз'яснено, що Київська міська державна адміністрація є єдиним в організаційному відношенні органом, який виконує функції виконавчого органу Київської міської ради та паралельно функції місцевого органу виконавчої влади. З питань, віднесених до відання місцевого самоврядування, цей орган підзвітний і підконтрольний Київській міській раді, а з питань здійснення повноважень у сфері виконавчої влади – Кабінету Міністрів України. Київську міську державну адміністрацію має очолювати лише особа, обрана Київським міським головою, яка Президентом України призначається головою Київської міської державної адміністрації. Як голова Київської міської державної адміністрації Київський міський голова з питань здійснення виконавчої влади є відповідальним перед Президентом України і Кабінетом Міністрів України, підзвітним і підконтрольним Кабінету Міністрів України.

Отже, при вирішенні питання про призначення, звільнення, відповідальність особи, яка очолює виконавчий орган Київської міської ради – Київську міську державну адміністрацію, тобто Київського міського голови, слід використовувати норми не Закону України «Про місцеві державні адміністрації», а Закону України «Про столицю України - місто-герой Київ», оскільки, наголошуємо, згідно Конституції України (ч.2 ст.118) «Особливості здійснення виконавчої влади у містах Києві та Севастополі визначаються окремими законами України».

Разом з тим, слід зазначити, що аналізований закон містить протиріччя, які не можуть бути вирішені шляхом ухвалення чергового рішення Конституційного Суду України. Адже в законі запропонована така модель

організації влади, яка спирається на поєднання самоврядної та державної влади в одному органі – міській державній адміністрації, яка одночасно є органом державної виконавчої влади і виконавчим органом місцевого самоврядування. Це є абсолютним нонсенсом, спробою поєднати непоєднуване, що, в свою чергу є порушенням принципів самостійності і незалежності місцевого самоврядування, з одного боку, та централізації державної влади з іншого.

Вихід із ситуація, що склалась, вбачається в необхідності прийняття нового закону, який би усунув вказані протиріччя і чітко розмежував самоврядні функції територіальної громади міста Києва та визначив межі здійснення державної влади у столиці України. Можливих варіантів такого розмежування може бути декілька.

Перший варіант може ґрунтуватись на пріоритетності реалізації місцевого самоврядування в місті Києві без створення міської державної адміністрації. Тобто в місті Києві формуються усі елементи місцевого самоврядування, в тому числі і повноцінна система виконавчих органів міської ради, на засадах, визначених Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні». Водночас, цим виконавчим органам міської ради законом передаються окремі державні функції і повноваження.

Другий варіант може передбачати паралельне функціонування двох систем органів публічної влади: органів місцевого самоврядування та місцевої державної адміністрації, кожна з яких виконує свої завдання, визначені Конституцією України і без поєднання в одному органі двох протилежних іпостасей публічної влади. Такий варіант можливо реалізувати лише за умови чіткого розмежування компетенції і повноважень кожної з систем в спеціальному законі.

При вирішенні питання про розмежування таких повноважень іноді намагаються провести паралелі між організацією місцевої публічної влади на рівні областей і районів, з одного боку, та міст Києва і Севастополя, з іншого боку. Варто наголосити на хибності та недоцільності такого отождоження. Так, ці міста мають спеціальний статус, який, проте жодним чином не дозволяє прирівнювати їх до області чи району. Відповідно, місто Київ має особливу систему організації влади, яка не може будуватись за принципами, що покладені в основу організації влади на рівні області. Пояснюється це тим, що область – це сукупність територіальних громад сіл, селищ, міст області, відповідно і обласна рада представляє спільні інтереси цих громад. Столиця України має статус міста і, відповідно, Київська міська рада представляє інтереси територіальної громади міста. Територіальна громада міста повинна мати усю сукупність прав, спрямованих на реалізацію її права на місцеве самоврядування, в тому числі, на формування представницьких та виконавчих органів місцевого самоврядування.

Щодо обсягу владних повноважень виконавчих органів місцевого самоврядування варто зазначити наступне. Оскільки місцеве самоврядування – це право громадян на самостійне вирішення питань місцевого значення, то об'єктом, на який спрямовують свою діяльність органи місцевого самоврядування виступає широке коло так званих «питань місцевого значення», які виникають на підвідомчій території відповідного органу і які розуміються як питання (місцеві справи), які безпосередньо торкаються інтересів членів територіальної громади, впливають з їх потреб та не віднесені до компетенції органів державної влади.

Разом з тим, виконавчі органи місцевого самоврядування наділенні широким колом так званих делегованих повноважень, які спрямовані на здійснення управління різноманітними сферами суспільного життя (промисловість, сільське господарство, будівництво, транспорт, наука, освіта, охорони здоров'я тощо) на відповідній території (село, селище, місто).

На рівні області, району аналогічні функції щодо управління різноманітними сферами суспільного життя здійснюють місцеві державні адміністрації з метою уникнення дублювання однакових повноважень виконавчих органів місцевого самоврядування та місцевих державних адміністрацій. Але, ще раз наголосимо, що місто Київ не прирівнюється за своїм статусом до області, відповідно, повноваження щодо управління різноманітними сферами суспільного життя в місті Києві здійснюють лише органи місцевого самоврядування (міська рада та її виконавчий орган).

Доцільність існування в місті Києві окремо міської державної адміністрації може бути пояснена лише необхідністю реалізації Києвом його столичного статусу та виконанням адміністрацією конкретних завдань, пов'язаних із здійсненням державної політики в місті Києві. Відповідно, перелік повноважень міської державної адміністрації має охоплювати лише коло питань державних інтересів в місті Києві і бути чітко і вичерпно передбачений в законі.

Отже, територіальна громада міста Києва самостійно та через міську раду та її виконавчий орган реалізує увесь обсяг повноважень, який спрямований на управління різноманітними сферами життєдіяльності міста. Міська державна адміністрація в місті Києві може здійснювати лише конкретні повноваження, пов'язанні з необхідністю забезпечення функціонування державних інституцій чи проведенням заходів державного характеру. В цілому питання розмежування повноважень органів місцевого самоврядування та місцевих державних адміністрацій є складною проблемою, пов'язаною з колізіями чинного законодавства, власне, чим і було обумовлено проведення адміністративно-територіальної реформи і що, відповідно, вимагає прийняття оновленого законодавства в цій сфері та є одним з ключових моментів реформи територіальної організації влади, що триває в Україні.

Список використаних джерел:

1. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР (редакція від 01.12.2019 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/280/97-вр>.
2. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 р. № 586-XIV. (редакція від 20.10.2019 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14>.
3. Про столицю України - місто-герой Київ: Закон України від 15.01.1999 р. № 401-XIV (редакція від 01.01.2011 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/401-14>
4. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Президента України та конституційним поданням 56 народних (справа про особливості здійснення виконавчої влади та місцевого самоврядування у місті Києві) від 23.12.2003 р. N 21-рп/2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v021p710-03/ed20121107>

Марущин Юрій Віталійович

*аспірант Хмельницького університету управління та права
імені Леоніда Юзькова*

ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ ТА БЮДЖЕТНОЇ АВТОНОМНОСТІ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В ПРОЦЕСІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Розглядаючи бюджетну складову процесу децентралізації можна з певністю констатувати, що результати фінансової децентралізації свідчать про правильний напрямок реформи. Так, протягом 2018 року надходження власних доходів до загального і спеціального фондів місцевих бюджетів України (без урахування міжбюджетних трансфертів) склали 263,5 млрд грн, що на 34 млрд грн або на 14,8% більше, у порівнянні з 2017 роком [4].

Оцінюючи результати реформи міжбюджетних ми вважаємо, що необхідно вяснити чи відбулося насправді підвищення фінансової та бюджетної автономності місцевих бюджетів. Для аналізу варто брати до уваги більш довгий проміжок часу, до прикладу, десятирічний період: 2008-2018 роки. Тут за доцільно буде поділ цього періоду на дві частини: до старту реформування (2008-2014 роки) та після нього (2014-2018 роки).

У структурі дохідної частини місцевих бюджетів частка міжбюджетних трансфертів на 2014 рік відносно 2008 року зросла на 10,2 відс. пункта, а на останній звітний період (2018 рік), у порівнянні з 2014 роком, зменшилася на 3,3 відсоткових пункти, однак є значущою – 53,2% (рис. 1). При цьому в більші

ніж половині регіонів України частка трансфертів з державного бюджету в доходах місцевих бюджетів перейшла 60 відсотків. Разом з цим, якщо у 2014 році частка дотацій вирівнювання (в яких відсутні ознаки цільового спрямування і органи місцевого самоврядування наділені правом приймати рішення про напрями використання цих ресурсів) становила 46,4 відс., то в останніх аналізованих нами роках частка базової дотації – до трьох відсотків.

Тут також варто акцентувати увагу на той факт, що половина субвенційних грошових вливань у 2014-2018 роках в місцеві бюджети із державного є коштами для забезпечення виконання програм соціального захисту (субсидії та інші допомоги і пільги). А органи місцевого самоврядування фактично стали в згаданий період такою собі «обслугою», що просто виконує агентські функції, в рамках методики розробленої Урядом. Тобто, просто одержують гроші під фактично взяті зобов'язання на відшкодування відповідних витрат.

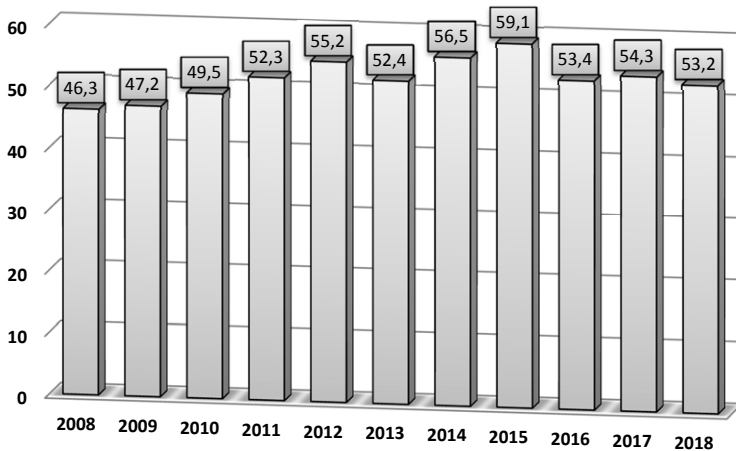

Рис. 1. Частка міжбюджетних трансфертів у доходах місцевих бюджетів за 2008-2018 роки, (%)

Примітка. Побудовано автором на основі [4]

Якщо розглядати європейську практику з цього питання, то частка трансфертів, яку вони займають в структурі доходної частини місцевих бюджетів не переходить межу в 50% (Франція – 23%, Польща – 29%, Швеція – 37%). І тут у «старих» країнах-членах Європейського Союзу, де наявне стало підґрунтя для економічних процесів, саме згадані нами дотації з державного бюджету (в окремих випадках до 70 % загальної величини всіх трансфертів) виступають на провідних ролях (Швеція, Німеччина, Франція), тоді як у країнах, що недавно влилися в європейську єдину сім'ю (Польща, Латвія), ці дотації не перевищують і 30%.

Підсумовуючи перший захід реформи міжбюджетних відносин можемо зробити висновок, що в результаті аналізованого нами десятирічного періоду не вдалося підвищити автономію саме місцевих бюджетів, а рівень самостійності органів місцевого самоврядування при ухваленні рішень про напрямки розподілу одержаних коштів від центрального уряду значно знизився. Тому останні доповіді високопосадовців про здобутки децентралізації є м'яко кажучи маніпулятивними в частині, коли вони неодноразово оперують різними статистичними свідченнями на користь реформи місцевого самоврядування [3; 6; 8]. Також заслуговує уваги той факт, що при аналізі останніх досліджень та публікацій з цієї тематики окремі науковці сприймають ці слова за істину, ніяк не обґрунтовуючи їх, ба більше – надалі продовжують спотворювати факти [2; 5]. Вважаємо, що основна помилка в згаданих тезах закладена в методиці розрахунків, що пропонується Мінрегіонбудом [1; 7]. Так, згідно цього способу обрахунків:

$$\frac{\text{Частка місцевих бюджетів (з трансфертами) у зведеному бюджеті}}{\frac{\text{показник виконання доходів загального фонду місцевих бюджетів (з трансфертами)}}{\text{показник виконання усіх доходів загального фонду зведеного бюджету (без урахування міжбюджетних трансфертів)}}} \%$$

Для прикладу візьмемо 2016 рік. Отже, частка місцевих бюджетів (з трансфертами) у зведеному бюджеті = $341,4 \div 782,9 = 0,475$ або 47,5%, що яскраво видно у джерелах [1], або [2]. Відобразимо розрахунки, здійснені на основі вищеподаної методики на діаграмі (рис. 2).

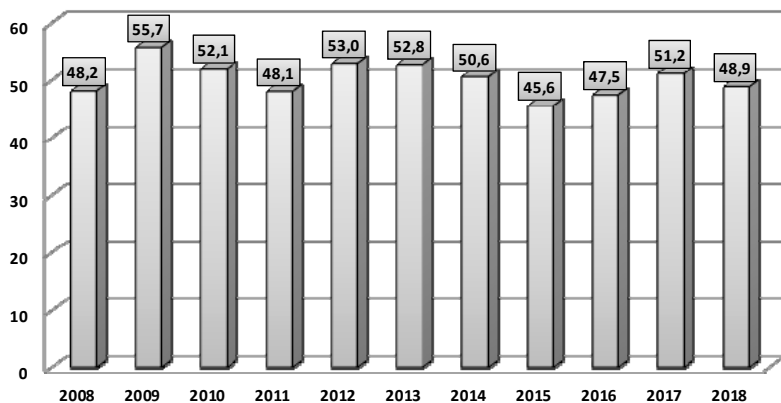

Рис. 2. Частка місцевих бюджетів (з міжбюджетними трансфертами) у зведеному бюджеті України за 2008-2018 роки, %

Примітка. Побудовано автором на основі [1; 4]

Тепер слідуючи цій логіці, частка державного бюджету у зведеному бюджеті = $100\% - 47,5\% = 52,5\%$, або 411,0 млрд. грн. Однак, цю величину ми

ніде не знайдемо у казначейському звіті про виконання бюджету за 2016 рік, натомість маємо ряд інших показників, серед них: «Разом доходів загального фонду державного бюджету (без урахування міжбюджетних трансфертів)» = 571,6 млрд грн. та «Всього доходів загального фонду державного бюджету (з урахуванням міжбюджетних трансфертів)» = 574,7 млрд грн. Звідси вважаємо, що правильно було би шукати цю частку відносно показника «виконання усіх доходів загального фонду зведеного бюджету (з урахування міжбюджетних трансфертів)», що можна відобразити у наступному вигляді:

Частка місцевих бюджетів (з трансфертами) у зведеному бюджеті	$\frac{\text{показник виконання доходів загального фонду місцевих бюджетів (з трансфертами)}}{\text{показник виконання усіх доходів загального фонду зведеного бюджету (з трансфертами)}}$	%
---	--	---

Однак його відстеження не передбачено жодним нормативним документом Міністерства фінансів України. За великим рахунком і не варто взагалі торкатися міжбюджетних трансфертів, адже це кошти, які безоплатно і безповоротно передаються з одного бюджету до іншого, тобто вони були вже обліковані попередньо. Підсумовуючи зазначене, ми можемо говрити, що подання і відображення показників за цим методом буде абераційними діями. І, навіть твердження на кшталт «...вперше в історії України, якщо брати трансферти – понад 50% зведеного бюджету належить місцевим бюджетам» [8] не витримує критики, бо ж як бачимо із діаграми на рис. 2 до початку реформи децентралізації цей показник неодноразово перетинав межу в п'ятдесят відсотків.

Загалом, даючи оцінку фінансової та бюджетної автономності місцевих бюджетів можна зробити висновок, що в процесі децентралізації зроблено значний крок уперед у проведенні реформи міжбюджетних відносин, прийняті відповідні зміни до законодавства, змінено механізми бюджетного фінансування та вирівнювання. Однак, за результатами першого етапу реформи знизився рівень автономності органів місцевого самоврядування у прийнятті рішень щодо напрямів використання отриманих з державного бюджету ресурсів. Такими чином, організаційно-структурна децентралізація поки що не забезпечила самостійності переважної більшості органів місцевого самоврядування, суттєво не підвищила їх відповідальності за ефективність використання коштів трансфертів з державного бюджету, отож, мета відносно підвищення автономності місцевих бюджетів не досягнена.

Список використаних джерел:

1. Казюк Я. Фінансова децентралізація і бюджети перших 159 об'єднаних громад в деталях [Електронний ресурс] / Веб-портал «Децентралізація». – Режим доступу: <https://cutt.ly/Ie5NWzp>.

2. Місцеві бюджети: експерти підбили перші підсумки 2017 року [Електронний ресурс] / Веб-портал «Децентралізація». – Режим доступу: <https://cutt.ly/Xe5NEyV>.
3. Президент: Частка в 51% місцевих бюджетів від загальнодержавного бюджету розширює можливості розвитку територіальних громад [Електронний ресурс] / офіц. сайт Президента України. – Режим доступу: <https://cutt.ly/Ie5NRbS>.
4. Річні звіти про виконання Державного бюджету України на відповідний рік [Електронний ресурс] / Веб-портал Державної казначейської служби. – Режим доступу: <https://cutt.ly/9e5NR8s>.
5. Татарин Н. Б. Формування місцевих бюджетів в умовах фінансової децентралізації / Н. Б. Татарин, І. В. Пупко // Причорноморські економічні студії. – 2018. - Вип. 29(2). - С. 85-89. - Режим доступу: <https://cutt.ly/Ve5NWH7>.
6. У 2019 році частка місцевих бюджетів у зведеному бюджеті країни має скласти 51%, - Геннадій Зубко [Електронний ресурс] / Урядовий портал. – Режим доступу: <https://cutt.ly/7e5NEIq>.
7. Фінансова децентралізація в Україні: перший етап успіхів [Електронний ресурс] / Веб-портал «Децентралізація». – Режим доступу: <https://cutt.ly/de5NQES>.
8. Частка місцевих бюджетів перевищила 50% в зведеному бюджеті, - Порошенко [Електронний ресурс] / Веб-портал «РБК-Україна». – Режим доступу: <https://cutt.ly/ye5NE5S>.

Матвеева Іванна

*студентка за спеціальністю 242 Туризм
Хмельницького університету управління та права
імені Леоніда Юзькова*

НЕНАЛЕЖНЕ ВИКОРИСТАННЯ РЕКЛАМИ ТУРИСТИЧНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ ЯК ПРОБЛЕМА СЛАБОРОЗВИНЕНОГО ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ

Як відомо нам з визначення, туристичні ресурси - це сукупність природно-кліматичних, оздоровчих, історико-культурних, пізнавальних та соціально-побутових ресурсів відповідної території, які задовольняють різноманітні потреби туриста. Беручи до уваги статтю 3 Закону України «Про туризм»: «Туристичними ресурсами України є пропоновані або такі, що можуть пропонуватися, туристичні пропозиції на основі та з використанням об'єктів державної, комунальної чи приватної власності...» [1].

На жаль, на сьогоднішній день ми зіткнулись із питанням про необхідність з приводу туристичних ресурсів, що в свою чергу призводить до слабозвиненого внутрішнього туризму в межах нашої країни. Як показують дані Державної статистики України за 2017 рік, частіше всього іноземці віжджають до нашої країни з приватною метою (відвідування рідних, друзів), а кількість людей, які їдуть задля туризму, значно менша від інших показників.

Таблиця 1.1

**В'їзд іноземних громадян в Україну за країнами,
з яких вони прибули, у 2017 році**

Країна	Кількість іноземних громадян, які в'їхали в Україну – усього ¹	Із них – за метою поїздки						
		служба, ділова, дипломатична	туризм	приватна	навчання	працевлаштування	іміграція (постійне місце проживання)	культурний та спортивний обмін, релігійна, інша
Австрія	30 936	4	715	29 708	1	–	10	498
Болгарія	41 738	515	99	40 962	–	–	4	158
Греція	18 995	67	22	18 838	–	–	–	68
Грузія	49 205	266	49	48 732	26	2	9	121
Ізраїль	261 486	997	2 770	257 083	6	–	26	604
Індія	23 173	56	45	23 023	15	–	16	18
Італія	84 638	103	223	83 071	2	–	10	1 229
Канада	30 775	30	141	30 541	–	–	1	62
Катар	283	–	–	283	–	–	–	–
Люксембург	807	–	–	802	–	–	–	5
Німеччина	209 447	100	1 419	20 6213	11	–	14	1 690
Норвегія	12 394	7	11	12 355	–	–	–	21
США	153 778	68	695	152 393	72	–	12	538
Туреччина	270 695	5 161	7 414	257 450	18	276	239	137
Інші країни	2 103	–	7	2 073	6	–	1	16

На нашу думку, головною проблемою в цьому є неефективне використання реклами туристичних ресурсів, занепад природних та культурно-історичних ресурсів, та спрямованість більшості туроператорів на туризм українців закордон.

Якщо провести опитування в українців, чому більшість мешканців нашої держави від'їжджає за кордон, кожен другий через власну необізнаність скаже, що у нас в Україні немає що робити. Хоча це зовсім не так, взяти хоча б культурно-історичні ресурси нашої держави - вони є, але мало кому відомо про їхнє існування та цінність. Отже, на жаль, актуальність проблеми рекламування туристичних ресурсів України є досить вагомою на теперішній час.

Україна, як географічний центр Європи, має безкрайню історію. Саме на нашій території археологи віднайшли прадавні заселення, які існували ще до н.е. В межах своїх великих кордонів Україна має сім об'єктів Всесвітньої спадщини, включаючи собор Святої Софії XI ст. У Києві, стародавнє місто Херсонес та первісні букові ліси Карпат. Іншою є геодезична дуга Струве, ланцюжок триангуляцій, що зв'язує Хаммерфест в Норвегії з Чорним морем в Україні. Він «допоміг» встановити точні розміри і форму планети і відзначив важливий крок у розвитку наук «про Землю і топографічного картографування», – вважає ЮНЕСКО. Поза межами об'єктів світової спадщини він має величезну кількість величних православних соборів, у тому числі Святого Михайла в Києві [2].

Також, беручи природні ресурси України, можна із впевненістю сказати – у нас є на що подивитись. До прикладу можна навести найбільшу печеру Європи – Оптимістична печера. Не кожен українець знає про це місце, не говорячи вже про іноземців. Виною в цьому є регрес у вітчизняній рекламі з приводу туризму.

Таким чином, я вважаю, що нам необхідно покращити інформаційне забезпечення в галузі туризму. Наша держава втрачає значні кошти через те, що більшість населення не знає про значну кількість туристичних ресурсів України. Саме влучний маркетинговий хід та поширення його не тільки в нашій країні, але й за її межами, прибавить обізнаності у наших туристичних ресурсах.

Список використаних джерел:

1. Про туризм : Закон України від 15.09.1995 р. № 324/95-ВР. Відомості Верховної Ради України (ред. від 26.04.2014 р., підстава 1193-18). 2014. № 31. Ст. 241.
2. Чим відома Україна: стаття. URL: <https://lyubosvit.com.ua/ua/ukraine-is-famous-for/> (дата звернення: 29.11.2019).

Осадчий Дмитро

*студент за спеціальністю 081 Право юридичного факультету
Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова*

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО ІНСТИТУТУ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ

Сьогодні в Україні в умовах євроінтеграційного вектору розвитку відбувається інтенсивне реформування законодавства з урахуванням міжнародних та європейських стандартів. У цьому контексті важливе місце займає

реформування правового регулювання державної служби як одного з основоположних правових інститутів кожної держави.

Питання, пов'язані з інститутом публічної служби висвітлюються у наукових працях багатьох вітчизняних науковців-представників адміністративно-правової науки. Різні аспекти державно-службових відносин досліджують В.Б.Авер'янов [1, 2], О.Ф.Андрійко [1], С.Т.Гончарук [3], О.В.Когут [4], В.Д.Кунєв [5], Л.В.Прудіус [6] та ін. Їх плідні теоретичні напрацювання послужили вагомим підґрунтям для подальшого удосконалення вітчизняного законодавства з питань державної служби.

Метою нашої роботи є узагальнення теоретико-правових аспектів правового інституту публічної служби, обґрунтування його місця в системі права.

Перш за все, доцільно підкреслити, що Конституція України визнає Україну як «суверенну і незалежну, демократичну, соціальну, правову державу», у якій державна влада здійснюється на «засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову. Органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України» [7].

Важливим чинником, який представляє єдину державну владу незалежно від її виду, є публічна служба як соціально-правова інституція, покликана забезпечувати, з одного боку, практичну реалізацію завдань державних і муніципальних органів влади, а з іншого - захист прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб в їх взаємовідносинах з державою. Від її професійності та компетентності, авторитетності та стабільності, забезпеченості та захищеності залежить функціонування як держави, так і громадянського суспільства.

Публічна служба – комплексний правовий інститут, який регулює організацію і діяльність всіх публічних службовців і складається з правових норм різних галузей права. Складність цього інституту полягає в тому, що, по-перше, він поєднує в собі правові норми інших галузей права; по-друге, складається з окремих підінститутів, наприклад, проходження служби, принципи публічної служби.

Важливо підкреслити, що правовий інститут публічної служби складається з норм багатьох галузей права, а саме: конституційного, міжнародного, фінансового тощо; норми адміністративного права в цьому інституті представлені найбільше. Ними регулюються ключові елементи публічної служби – правовий статус посади в державних органах та їх апараті, статус державного службовця і посадової особи, категорії посад і ранги посадових осіб, вимоги до державних службовців, порядок проходження державної служби, організація управління публічною службою, проведення атестації державних службовців, адміністративна і дисциплінарна відповідальність державних службовців та інше. Тому, адміністративно-правові норми, які

регламентують питання публічної служби, складають частину цього інституту і самостійний інститут адміністративного права.

Поняття «публічна служба» на сьогодні набуло законодавчого визначення. А саме, відповідно до п. 15 ст. 3 Кодексу адміністративного судочинства України [9] публічна служба визначається як «діяльність на державних політичних посадах, у державних колегіальних органах, професійна діяльність суддів, прокурорів, військова служба, альтернативна (невійськова) служба, інша державна служба, патронатна служба в державних органах, ... органах місцевого самоврядування».

Основними ознаками публічної служби є такі:

1) виникнення правовідносин на підставі фактичного складу, обов'язковим елементом якого відповідно до норм чинного законодавства про державну службу і службу в органах місцевого самоврядування є акт призначення на посаду чи результат виборів;

2) постійність і професійна основа виконання службовцем своїх повноважень. Як вказує І.М.Пахомов стосовно державних службовців – це професіонали, для яких державна служба є основним заняттям;

3) зайняття публічної посади в органі публічної влади. За визначенням Ю.М. Старілова, публічною є служба «в органах публічної влади» [10, с.617, 625], що характеризується, «по-перше, легальністю застосування сили у межах держави, по-друге, верховенством і обов'язковістю її рішень для будь-якої іншої влади, знеособленістю, загальністю, різноманітністю ресурсів тощо» [2, с.478].

«З метою реалізації публічної влади, – вказує Н. Янюк, – у державі формується система органів виконавчої влади. Однак з метою забезпечення повноти виконання завдань держави і доступності надання адміністративних послуг населенню, деякі публічно-владні повноваження делегуються органам місцевого самоврядування. Отож, органи місцевого самоврядування діють за принципом поєднання місцевих і державних інтересів. Як органи виконавчої влади, так і органи місцевого самоврядування слугують для вираження волі держави у реалізації своїх завдань і функцій, а отже, – представниками публічної влади у межах законодавчо визначеної компетенції» [11, с.162-167].

4) спрямованість діяльності службовців на задоволення публічних інтересів, визначених державою і забезпечених правом інтересів соціальної спільноти, задоволення яких є умовою та гарантією її існування і розвитку [12, с.80].

Водночас, мету функціонування публічної служби Н. Янюк пов'язує з виконанням завдань і функцій держави, спрямованих на забезпечення загальнодержавного (публічного) інтересу, який визначається політичною владою у формі загальнообов'язкових правових норм [11, с. 164].

Слід погодитись із М.В. Синявіною, що «публічна служба» – це служба всіх усім, або один одному, що, по суті, також дуже близьке до «самоорганізації» і «самоуправління» («самоврядування»). Отже, «публічна служба» як інститут створюється для здійснення суспільно значущих (публічних) справ і служіння суспільству [13, с. 51–52].

Служба як соціально-правова будова складається з елементів, що характеризують її як цілісну систему і водночас вирізняються своїми особливостями. Цю систему складають:

а) публічна служба, яка здійснюється на посадах в державних органах, їх апаратах та органах місцевого самоврядування і спрямована на здійснення суспільно-публічних функцій та надання управлінських послуг;

б) корпоративна служба, яка здійснюється на підприємствах, в установах та організаціях усіх форм власності і спрямована на реалізацію внутрішньо-організаційних (корпоративних) функцій та соціально-культурне обслуговування людей;

в) громадська служба, яка здійснюється в громадських об'єднаннях, політичних партіях, фондах і спрямована на забезпечення реалізації власних політичних, громадських та інших інтересів.

Аналіз різних точок зору щодо поняття «служба» дозволяє ідентифікувати основні її риси: безпосередня спрямованість на створення умов для соціально-економічного розвитку держави та забезпечення безпеки і добробуту населення; інформаційний характер, інформація є засобом впливу на об'єкти управління або на об'єкти надання управлінських послуг; пов'язаність, як правило, із розумовою працею; служіння особами, які обіймають посади в державних або місцевих органах, корпоративних або громадських організаціях.

У цілому, можна стверджувати, що в межах науки адміністративного права потребують оновлення та удосконалення погляди на зміст правового інституту публічної служби з метою його максимального наближення до правових реалій. Публічну службу як правовий інститут слід розглядати як сукупність норм, що регламентують правовий статус державного службовця, а також порядок його набуття, припинення та змін у процесі здійснення державним службовцем своєї професійної діяльності. Сама ж публічна служба як правова категорія має бути визначена не як діяльність, а як певний правовий стан, який визначає місце державного службовця у державно-владній ієрархії і пов'язані з цим місцем права, обов'язки та обмеження, зміст яких визначається виконанням завдань і функцій держави.

Список використаних джерел:

1. Авер'янов В. Актуальні завдання створення нового законодавства про державну службу в Україні / В. Авер'янов, О. Андрійко //Юридичний журнал. – № 8 (38). – 2005. – С. 53–55.

2. Адміністративне право України. Академічний курс: [підруч.] : у 2-х т./ ред. колегія: В. Б. Авер'янов (голова). – Т. 1. Загальна частина. – К. : Вид-во «Юридична думка», 2004. – 584 с.
3. Гончарук С.Т. Нова державна служба України: поняття, ознаки та принципи [Електронний ресурс] / С. Т. Гончарук // Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. – 2016. – № 1. – С. 60-65. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnau_2016_1_11
4. Когут О. В. Проблемні питання правового регулювання державної служби/ О.В. Когут // Університетські наукові записки. – 2016. – №3. – С. 101-111.
5. Кунев Ю. Д. Державна служба: дієвість основних положень нового закону України / Ю. Д. Кунев // Правова позиція. – 2016. – № 1. – С. 38–43.
6. Прудіус Л. В. Європейські стандарти добросесної державної служби / Л.В. Прудіус // Аспекти публічного управління. – 2016. – № 8. – С. 65-74.
7. Конституція України від 28 червня 1996 року (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
8. Коліушко І. Б. Виконавча влада та проблеми адміністративної реформи в Україні [Текст] / І. Б. Коліушко. - К. : Факт, 2002. - С. 208, с. 4-5
9. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. №2747-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
10. Старілов Ю. Н. Курс общего административного права : в 3 т. / Ю.Н. Стари- лов. – Т. I: История. Наука. Предмет. Нормы. Субъекты. – М.: Изд-во НОРМА, 2002. – 728 с.
11. Янюк Н. Актуальні проблеми формування публічної служби в Україні / Н. Янюк // Вісник Львівського університету. – Серія «Юридична». – 2010. – Вип. 51. – С. 162–167.
12. Тихомиров Ю.А. Курс административного права и процесса / Ю.А. Тихомиров. – М. : ЮРИНФОРМЦЕНТР, 1998. – 798 с.
13. Синявіна М. В. Публічне управління та публічна служба як результат демократизації державного управління /М.В. Синявіна //Публічне управління: теорія і практика. – 2011. – № 3 (7). – С. 48–53.

Петрасюк Іванна Миколаївна

*студентка магістратури факультету управління та економіки
Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова*

ЕФЕКТИВНЕ МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ - ОСНОВА РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ТА МОВИ

Оптимальна державна культурна політика повинна будуватися на виваженому співвідношенні принципів централізації – децентралізації, адже в сучасних демократичних правових державах важливою є активна участь усіх суб'єктів культурного процесу у визначенні пріоритетних напрямків культурної політики. Центральна роль держави полягає у формуванні стратегії національного культурного розвитку та координації колективних зусиль усіх суб'єктів культурної діяльності у визначеному напрямку. Умовою успішної реалізації розвитку державної культурної політики повинна стати обов'язкова інтеграція культурних стратегій у загальну державну політику. Це вимагає скоординованих дій органів державної влади та місцевого самоврядування у досягненні спільної мети сприяння розвитку національної культури та запобігання суперечностей між завданнями культурної політики та політики держави щодо розвитку інших сфер, зокрема економічної, соціальної, інформаційної, освітньої.

Один із аспектів модернізації національної культури та мови проявляється у формах децентралізації в сфері культури. В сфері децентралізації без зміни фінансової та адміністративної складових, а саме впровадження нових культурних об'єктів чи заходів є не завжди достатнім для розвитку культури [1]. Надважливим є аналіз побажань та інтересів місцевих жителів та вдосконалення структури управління культурними ресурсами, зокрема на даний момент базова мережа закладів культури формується органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України з метою забезпечення цілісного розвитку національної культури, доступності культурного надбання, культурних благ та дотримання соціальних нормативів надання послуг у сфері культури. Базова мережа закладів культури фінансується за рахунок коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів та отримують фінансову підтримку від громадян та їх об'єднань.

Поєднання централізації і децентралізації державного розвитку у сфері культури передбачає чіткий розподіл функцій, повноважень і відповідальності між місцевими, регіональними і центральними органами управління у сфері культури, виключає дублювання функцій, підвищує координацію дій усіх суб'єктів управління, створює умови для прийняття раціональних

і ефективних управлінських рішень [1]. Більші можливості у формуванні та розвитку у сфері культури надаються суб'єктам культурно-мистецького життя на регіональному і місцевому рівнях. Це зумовлено, зокрема, тим, що культурне життя в усій своїй різноманітності, навіть якщо його окремі аспекти мають загальнонаціональне значення, існує і розвивається в конкретних містах, селах, регіонах, де живуть митці, які створюють культурні цінності, й проживає населення, що складається з різних етнічних, субкультурних груп, які мають свої культурні інтереси і потребують їх задоволення. Однак, саме національна культура та мова впливає на суцільний розвиток культури та мови як в країні, так і в регіоні.

Різні території, місцевості можуть відрізнятися між собою історико-культурними, мовними, релігійними особливостями. Саме на регіональному і місцевому рівнях найбільше перехрещуються культурні інтереси та потреби різних субкультурних, національних груп, простежуються конкретні проблеми культурної сфери і можливі альтернативні варіанти їх розв'язання [2, с. 285].

Регіональна та місцева культура та мова є невід'ємною складовою частиною національної культури та мови. Регіональні особливості культури виявляються не тільки в специфічних рисах культури окремих народів. Існують певні суттєві відмінності між міською культурою та культурою села, культурою великого міста і культурою дрібних і середніх міст.

Місцева культура й мова як частина культурної та мовної системи держави формується, розвивається і функціонує як явище, що має конкретні географічні координати, свій географічний простір, тому що регіону як таксономічній конкретній територіальній одиниці притаманна своєрідність культурно-історичних процесів і відносно стійкі риси соціально-економічного розвитку. Дослідники визнають, що будь-яка місцева культура - це частина різноманітної за національними формами культура, що успадковує духовні багатства всього народу [3]. Культура кожного міста має велике значення для розуміння її дослідниками як реальності, що охоплює безліч еволюційних та трансформаційних процесів історії культури країни.

Однак слід відзначити, що на розвиток культури та мови місцевого самоврядування має значний вплив національна культура та мова. Зокрема, населення громад повинно мати належний рівень загальної та політичної культури, життєвий досвід щоб здійснити критичну рефлексію елементів національного буття, перетворити їх на важливий компонент духовного світу та впроваджувати на регіональному та місцевому рівні. Національна культура і мова є основою формування національної ідентичності і обидва феномени не можуть бути сформовані поки не визріли сама нація, її основні атрибути. Крім того, національна мова розглядається як тип національного мислення, національної культури, філософії, психології, які можуть бути реалізовані в різних версіях мовної, мовленнєвої та національної діяльності [4, с. 21].

Прийняті стратегії розвитку національної культури та мови задають тенденцію розвитку місцевого самоврядування, адже визначення оперативних цілей, завдань зумовлюють необхідність виконання їх органами місцевого самоврядування.

Національна культура та мова має велике значення для осмислення місця нації в загальному процесі розвитку народу. Це специфічна культурна та мовна система, що володіють відносною автономністю. Регіональні та місцеві культури відрізняються одна від одної за формою, що визначається особливостями історії конкретних регіонів, різними умовами, в яких відбувалося формування місцевих культур (зокрема схід та захід протягом багатьох століть належали різним державам та піддавалися їх впливу). Це стосується й національної мови, кожен регіон має свої фразеологізми, синоніми до загальноживаних слів, однак при цьому мають усталені правила національної мови, що повинні застосовуватися усіма.

Як ми уже зазначали, що необхідний баланс централізованого та децентралізованого розвитку культури та мови. На загальнонаціональному рівні ми можемо давати інструменти: навчати культурних менеджерів, допомагати з мобільністю всередині України, створювати проекти разом. На рівні державного законодавства слід захищати культурно-історичну спадщину й інтереси груп у культурному полі, а також створювати для нього можливості. Решта роботи має відбуватися на регіональному рівні.

Розвиток національної культури та мови й регіональної – це зв'язок загального і особливого. Регіональна культура успадковує ціннісно-нормативне ядро національної культури, форми і способи життя людей і адаптує їх для умов конкретної території. А коли переважна частина інфраструктури культури перебуває у власності місцевих рад, на які покладені обов'язки щодо сприяння реалізації державної політики у сфері культури, задоволення культурних потреб громадян, сприяння збереженню, актуалізації і популяризації національного культурного надбання, то ще більшого значення набуває питання значимості діяльності органів місцевого самоврядування у реалізації національної політики у сфері культури і мови [4, с. 21].

Національна культура слугує своєрідною візитною карткою Української Держави у міжнародному співтоваристві, виступає як інструмент розбудови постіндустріального суспільства, елемент розвитку громадянського суспільства й сегмент регіонального розвитку та туристичних інновацій. Культури під силу вирішувати питання економічного зростання і проблеми зайнятості населення як на рівні країни, так і на рівні громади. Саме тому ми можемо стверджувати, що розвиток національної культури та мови - основа ефективного місцевого самоврядування.

Список використаних джерел:

1. Музиченко Г. В. Державна політика України: основи визначення та аналізу в межах політичної науки / Г.В. Музиченко. [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://gisar.eu/ru/node/504>.
2. Кармазіна М. С. Між історією і політикою / М. С. Кармазіна. – К.: ППіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2015. – 560 с.
3. Деріга В. В. Культурна політика та особливості її формування в Україні / В. В. Деріга. [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/posibnuku/315/12.pdf>.
4. Ялова О. В. Мовна політика в Україні в контексті законопроектів про мови / О. В. Ялова // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – 2017. - №1. – С. 21 – 28.
5. Ігнатченко І.Г. Актуальні питання діяльності органів місцевого самоврядування у сфері культури / І. Г. Ігнатченко // Науковий вісник Ужгородського національного університету, 2013 [Електронний ресурс]: – Режим доступу: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/3635/1/Ignatchenko_151%E2%80%9393155.pdf.

Романова Валентина Василівна,

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри публічного управління та адміністрування Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова

Вержбицька Альона Юрійвна

студентка магістратури факультету управління та економіки

Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПОСАДОВИХ ОСІБ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Компетентність – головна цінність, на якій базується сучасне управління персоналом на публічній службі у розвинених країнах та одна з найважливіших умов наявності в апаратах управління всіх рівнів висококваліфікованих кадрів.

В Україні на даний час здійснюються системні кроки щодо реформування вітчизняної системи публічного управління. Місцеве самоврядування нині є важливим фактором демократизації суспільного життя, децентралізації управління та необхідною передумовою становлення громадянського суспільства, наближення влади до її джерела – народу. Життєві потреби громади значною мірою покладаються на компетентність органів місцевого

самоврядування. Саме з професіоналізмом та професійною компетентністю посадових осіб пов'язана організація та функціонування служби в органах місцевого самоврядування. Тому дуже важливо, щоб посадові особи місцевого самоврядування мали відповідну підготовку до виконання покладених на них функцій та завдань [1, с. 86].

Розвиток професійних компетентностей посадових осіб органів місцевого самоврядування зумовлює вироблення умінь та навичок щодо ефективного виконання завдань та компетенцій, необхідних для професійного розвитку та забезпечення реалізації на регіональному рівні політичних, економічних та соціальних реформ, спрямованих на перетворення України в сучасну європейську країну.

Незважаючи на численні дослідження з проблеми професійної компетентності фахівців, і досі не існує єдиного підходу до визначення професійної компетентності посадових осіб місцевого самоврядування, як і відсутнє законодавче визначення даного поняття.

Більшість науковців визначають професійну компетентність посадової особи органу місцевого самоврядування як форму виконання працівником своєї діяльності, зумовленої знаннями та практичними вміннями [1, с.86]. Професійну компетентність посадової особи органів місцевого самоврядування можна розглядати також як категорію, що дозволяє визначити ступінь підготовленості фахівця за сукупністю професійних знань, умінь та навичок; як високий рівень службового професіоналізму і одну з найважливіших сторін професійної зрілості та професійної культури [2, с. 81]. Професійна компетентність посадових осіб знаходить вираження у вмінні ефективно працювати, враховуючи постійні зміни темпу життя та якісно виконувати професійні обов'язки у ситуаціях неузгодженості нормативно-правового забезпечення діяльності.

Якщо визначати, які професійні компетентності необхідно формувати і розвивати посадовим особам місцевого самоврядування та наскільки вони є важливими для органу місцевого самоврядування, науковці та експерти однакові в тому, що перелік компетентностей значною мірою похідний від тих сфер повноважень органів місцевого самоврядування, у виконанні яких виникають проблеми. Адже, формування та розвиток професійних компетентностей передбачає певні інституційні канали, процедури оцінки (атестація, оцінювання, іспити тощо), її зовнішню професійну мотивацію (стимулювання), а також інші фактори: професійну орієнтацію, адаптацію, активізацію, навчання, виховання.

Як показує аналіз проведеного з вересня 2018 року по лютий 2019 року дослідження навчальних потреб представників органів місцевого самоврядування України, проведеного в рамках Програми Ради Європи «Децентралізація і реформа місцевого самоврядування в Україні», всім органам місцевого

самоврядування необхідно розвивати професійну компетентність у сферах місцевого економічного розвитку та залучення інвестицій; стратегічного планування, проектного та фінансового менеджменту, внутрішнього аудиту, аудиту управлінської діяльності; комунікацій з громадськістю. Найбільшого вдосконалення потребує компетентність працівників бухгалтерського апарату в сільських та селищних радах (і пояснити це можна збільшенням завдань після створення об'єднаних територіальних громад) [3, с. 68].

Важливою ланкою механізму професіоналізації та підвищення професійної компетентності на службі в органах місцевого самоврядування є (і має бути завжди) безперервне професійне навчання посадових осіб місцевого самоврядування (як керівного складу, так і виконавчого апарату). Адже, постійна самоосвіта посадових осіб органів місцевого самоврядування дозволяє формувати та розвивати такі ключові (базові) компетентності, як: прийняття активної життєвої і професійної позиції; орієнтація на соціальне і професійне самовизначення і самореалізацію, здатність до самоорганізації; освоєння основних професійних навичок, практичних умінь у професійній сфері; формування й володіння професійними цінностями та якостями, що відповідають загальнолюдським нормам; досягнення сучасного загальнокультурного рівня і сформованість професійної культури.

Фактор спеціальної професійної підготовки є дуже значущим для компетентного виконання посадовою особою місцевого самоврядування своїх обов'язків, ефективного вирішення нею своїх завдань та якісного надання послуг громадянам. Тому, зміст професійного навчання має бути спрямований на підвищення професійної компетентності, оскільки компетентність посадової особи – це її здатність до доцільних дій для результативного та ефективного розв'язання ситуацій, що виникають у процесі виконання службових обов'язків.

Нові навчальні програми вищих навчальних закладів і закладів післядипломної освіти, повинні враховувати сучасні тенденції суспільного розвитку, зумовлені становленням інформаційної економіки в Україні та реалізацією проектів електронного урядування. У зв'язку з цим, постає одне із найважливіших питань системи підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування, а саме – якими мають бути програми їх навчання.

Програми навчання посадових осіб місцевого самоврядування, на наш погляд, потребують системного впорядкування у напрямках визначення необхідної та достатньої теоретичної бази діяльності будь-якого посадовця, сучасного арсеналу методів підготовки та впровадження рішень, навчально-методичної бази для набуття прогресивних навичок практичної діяльності, вміння ефективно працювати в умовах користування електронними послугами. Навчальні програми повинні давати широкі можливості спеціалізації

навчання, бути гнучкими для відповіді на актуальні потреби практики та формувати і розвивати професійні компетентності посадових осіб. Окрім того, на основі аналізу навчальних потреб посадових осіб місцевого самоврядування, при плануванні відповідних програм підвищення кваліфікації необхідно брати до уваги характеристику органу місцевого самоврядування – сільську, селищну чи міську раду, враховувати специфічні особливості професійної діяльності в конкретному органі місцевого самоврядування, визначати основні завдання та критерії ефективної діяльності посадовців.

При впровадженні нових навчальних програм необхідно застосовувати не лише традиційні форми (лекції, семінари тощо), а й інноваційні форми організації навчального процесу. Цікавими для організації професійного навчання посадових осіб органів місцевого самоврядування можуть бути різні форми навчання, які наразі широко використовуються в навчальному процесі науково-педагогічними працівниками Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова. Ефективними в освітньому процесі визнані такі форми навчання, як: • тематична дискусія та «круглий стіл», які проводяться для обговорення складних теоретичних проблем і обміну досвідом між слухачами; • метод мозкової атаки (мозковий штурм) – це групове вирішення творчої проблеми, що забезпечується застосуванням різних прийомів. Саме під час мозкового штурму учасники опановують уміння доброзичливо сперечатися, слухати, запитувати, заохочувати та критикувати; • навчальні ситуації – реальна або придумана управлінська ситуація з питаннями для аналізу; • моделювання – відтворення реальних умов праці, певної ситуації; • самостійне навчання – слухач сам обирає темп навчання, кількість повторень; • рольові ігри (моделювання рольової поведінки) – слухач ставить себе на місце іншого задля одержання практичного досвіду та отримує підтвердження правильності своєї поведінки; • короткострокові тренінги, головною метою яких є надання максимально наближених до практичного застосування навичок, які без додаткового опрацювання можна застосувати в практичній діяльності; • дистанційна форма навчання, яка останнім часом набуває усе більшого поширення та дає змогу охопити ширшу географію слухачів і забезпечити вивчення нових (інноваційних) тем місцевого та регіонального розвитку [4, с. 189].

Досить актуальним є застосування під час підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації посадових осіб органів місцевого самоврядування кейс-методу. Головна ідея цієї концепції полягає в тому, що методи викладання та навчання повинні залежати від бажаних результатів навчання. Кейс-метод має бути сконструйований таким чином, щоб можна було вчитися аналізу конкретних ситуацій прийняття рішень в політиці та управлінні. Одночасно має бути можливим оцінювання запланованих результатів навчання під час конкретного іспиту.

Значну роль в підготовці та підвищенні кваліфікації посадових осіб відіграє практичне навчання, оскільки саме під час практики можна досягти найвищого рівня професійної компетентності тому, що на посадових осіб діють як внутрішні, так і зовнішні чинники, які дають можливість критично мислити та адаптувати свої знання до практичних ситуацій.

Використання таких інноваційних (інтерактивних) елементів підсилює ефективність навчального процесу посадових осіб, передбачає зростання їхньої компетентності, формування в них управлінської культури, сучасних підходів до професійної діяльності, орієнтацію посадових осіб на глибокий аналіз і узагальнення практики шляхом запровадження інтерактивних методів та технологій навчання.

Таким чином можна відмітити, що система формування та розвитку професійних компетентностей посадових осіб органів місцевого самоврядування може успішно розвиватися, однак, для цього необхідне створення нового мотиваційного механізму, не просто зобов'язуючого, а стимулюючого посадову особу постійно розвивати свою професійну компетентність шляхом застосування інноваційних елементів. Адже, як свідчить міжнародний досвід, успіх позитивних соціально-економічних перетворень прямо залежить від ефективності державної політики щодо професійного розвитку кадрів органів публічного управління і від політичної відповідальності уряду за модернізацію системи професійного навчання з урахуванням вимог сьогодення, сприяння формуванню та розвитку у них професійних компетентностей.

Список використаних джерел:

1. Лаврук О., Славіна Н. «Теоретичні аспекти професійної компетентності посадових осіб місцевого самоврядування» / Матеріали I міжрегіональної науково-практичної конференції «Проблеми публічного управління та адміністрування на регіональному рівні» / Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя. – ФОП Паляниця В. А., 2019. – 101 с.
2. Корнута Л. М. «Компетенція та компетентність державного службовця: проблеми співвідношення у контексті реформ державної служби» / Науковий збірник «Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції», Випуск 5, 2018;
3. Дослідження навчальних потреб представників органів місцевого самоврядування України. Аналітичний звіт, упоряд. Балдич Н., Гнидюк Н., Трутковськи Ц., - Київ, 2019;
4. Барішніков В. «Інноваційні технології підвищення компетентності фахівців органів, підприємств та організацій сфери публічного управління» // Науково-практичне забезпечення децентралізації надання послуг в

об'єднаних територіальних громадах : матеріали наук.-практ. конф., Київ, 18 квіт. 2018 р. / за заг. ред. Р.В. Войтович, П.В. Ворони. – К: ІПК ДСЗУ, 2018. – 360 с.

Романова Валентина Василівна

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри публічного управління та адміністрування

Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова

Кондратюк Дарина Сергіївна,

студентка магістратури факультету управління та економіки

Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова

СИСТЕМА ЗВ'ЯЗКІВ З ГРОМАДСЬКІСТЮ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

«Будь-яка сила та влада мають тенденцію до самозростання і тенденцію до корумпованості, отже, зрештою, тільки традиції вільного суспільства, в тому числі традиція ревного контролю за владою з боку громадян, можуть урівноважувати силу держави за рахунок забезпечення відповідних засобів стримування та контролю» [2, с. 30].

Встановленню інтерактивних зв'язків між усіма партнерами у системі «державна влада – органи місцевого самоврядування – суспільство» сприяють зв'язки з громадськістю, або «public relations» (від англ. – зв'язок з громадськістю; далі – PR), які досліджуються широким колом науковців, зокрема, таких як: О. Бабіков, В. Бебик, Р. Войтович, В. Іванов, В. Карпенко, В. Комаровський, В. Королько, В. Малиновський, Я. Малик, В. Мамонова, Н. Нижник, Г. Одінцева, П. Петровський, Г. Почепцов, Є. Тихомирова, В. Шаповал та ін. Узагальнюючи їх напрацювання, визнаним є трактування, що зв'язки з громадськістю - це діяльність, яка спрямована на досягнення взаємопорозуміння та згоди між людьми, соціальними групами на основі цілеспрямованого формування громадської думки і управління нею за допомогою поширення пояснювального матеріалу, розвитку обміну інформацією. Слід зазначити, що об'єктом PR є система реальних зв'язків суб'єктів управління та суспільної діяльності з громадськістю.

Наразі, система зв'язків з громадськістю набула особливої актуальності в органах місцевого самоврядування, як важливий механізм забезпечення прозорості та відкритості влади в реалізації публічної політики. Найбільшою проблемою у взаємовідносинах публічної влади і громади, як засвідчують результати досліджень, які проводились в місті Хмельницькому щодо

ефективності комунікативної взаємодії, є значна недовіра громади до органів влади. Подолання цього та вихід на новий рівень взаємовідносин цілком залежить від відкритості та прозорості роботи органів публічної влади. При цьому відповідного комунікативного забезпечення потребує, насамперед, успішне вирішення одного з головних завдань органів місцевого самоврядування – надання публічних послуг населенню з метою забезпечення задоволення його потреб у різноманітних сферах життєдіяльності [4, с. 49].

З метою з'ясування шляхів комунікативної взаємодії органів місцевого самоврядування міста Хмельницького та громадськості, рівня використання різних джерел отримання інформації та рівня налагодження зв'язків з певними віковими групами населення було проведено опитування серед жителів міста, результати якого наведені в таблиці 1.

За результатами аналізу PR-діяльності Хмельницької міської ради можна зробити висновки, що у процесі цієї діяльності використовуються всі можливості для інформування громадян про виконувану роботу та залучення їх до вироблення політики (Фейсбук, сіті-лайти, бігборди, e-mail, зустрічі з громадянами, консультативно-дорадчі органи, тимчасові робочі групи, робота Громадської ради, інтерактивна веб-платформа «Відкрите Місто», «Громадські ініціативи» та ін.), виконуються встановлені чинним законодавством процедури, зокрема, вчасно виставляються проекти рішень для обговорення на сайт.

Таблиця 1.

Відповіді респондентів на запитання.

Вікові сегменти	Варіант відповіді										
	Цікавляться роботою органів самоврядування	Джерела інформації						Налагодження зв'язків з громадськістю			
		Робота	ТВ	Інтернет	Газети	Радіо	Сусіди, знайомі	Зразково	Добре	Задовільно	Незадовільно
Молодь, %	23	4	6	9	1	2	3	11	29	2	1
Люди середнього віку, %	14	14	11	4	8	1	3	8	22	4	3
Люди старшого віку, %	18	2	11	1	12	4	4	1	7	8	4
Всього, %	55	20	28	14	21	7	10	20	58	14	8

Однак, довершеності цій діяльності не вистачає – не використовуються електронні форми консультацій, громада не інформується про результати проведених консультацій, недостатньо послідовності і системності дій.

Також було проведено дослідження стану реалізації функцій комунікативної діяльності Хмельницької обласної ради для того, щоб з'ясувати, наскільки ефективно співпрацює Хмельницька обласна рада з громадськістю, як відбувається просування принципів належного врядування та як зробити громадськість невід'ємною частиною процесу прийняття рішень, і як вдосконалити діяльність за зазначеним напрямком.

Можемо відмітити, що Хмельницька обласна рада має значний досвід взаємодії з громадськістю на всіх досліджуваних рівнях (інформування громадськості, консультації з громадськістю, залучення громадськості до діалогу з органами самоврядування, партнерство на етапах планування, дії та впливу) і за останні півроку значно підвищила рівень інформованості населення щодо своєї діяльності. Водночас, обласна рада не має чітко сформованої комунікаційної стратегії; спостерігається роздрібнення ресурсів на окремі фрагментарні дії замість того, щоб розробляти цільові інтегровані програми; недостатнє оперативне інформування та інформування про наявні механізми залучення громадськості до прийняття рішень.

Результати on-line опитування громадськості в Google-forms свідчать про деяку хаотичність у комунікативних процесах, що є джерелом посилення недовіри громадськості до офіційних повідомлень про дії органів самоврядування.

Тому, вважаємо доцільним застосування маркетингового PR органами самоврядування, що передбачає створення єдиної системи стратегічного планування їх діяльності за такими етапами: аналіз внутрішнього і зовнішнього середовищ; визначення місії та загальних цілей місцевих органів влади; вивчення комунікативних потреб громадськості, влади і органів місцевого самоврядування, формування плану дій; моніторинг менеджменту комунікацій, інструментів зворотного зв'язку та ін.

Важливим фактором покращення зв'язків з громадськістю органів місцевого самоврядування є удосконалення чинного законодавства України з питань регулювання розвитку комунікативної сфери шляхом внесення відповідних змін та доповнень, а також створення нових нормативних документів відповідно до етапів розвитку громадянського суспільства, імплементації міжнародного досвіду комунікативної діяльності органів самоврядування.

Аналіз наукових джерел, законодавчих актів, а також практичне вивчення діючих механізмів взаємодії органів місцевого самоврядування з громадськістю дали можливість визначити, що в Україні сформульовано й законодавчо закріплено основні принципи, завдання та стратегічні напрями зв'язків з громадськістю органів місцевого самоврядування. Разом

з тим встановлено, що практична реалізація комунікативної взаємодії громадськості та органів місцевого самоврядування відзначається різноспрямованістю, нескоординованістю, непослідовністю PR-заходів, а отже потребує єдиного оптимального підходу до формування інформаційно-комунікативних підрозділів виконавчих органів місцевих рад і створення комплексного механізму узгодження та координації діяльності. Очевидно, як відмічає М. Рикун, Україна потребує такої системи зв'язків з громадськістю, що є професійною, ефективною, покликаною слугувати інтересам громадян [3, с. 216].

З огляду на вище зазначене, вироблені пропозиції щодо вдосконалення системи зв'язків з громадськістю в органах місцевого самоврядування, які можна інтегрувати наступним чином:

- поєднати інформаційну, аналітичну та комунікативну взаємодію органів самоврядування з громадськістю у діяльності оптимально сформованого підрозділу зв'язків з громадськістю, що дасть можливість підвищити ефективність участі населення в системі трансформаційних процесів управління і спрямувати діяльність на якісну співпрацю між чиновниками й громадськістю, дотримуючись правил толерантного спілкування, та забезпечити постійний зв'язок з населенням;

- інформаційно-аналітичну діяльність щодо процесів зовнішнього середовища – всіх явищ і подій життя громади, органів місцевого самоврядування – організувати за функціональним принципом: моніторинг, аналіз, прогноз, планування, контроль, експертиза та ін.;

- звернути увагу на забезпечення якісного кадрового добору посадових осіб інформаційно-комунікативних підрозділів, а саме професійно підготовлених осіб з наявністю профільної освіти (державно-управлінської, журналістської, політологічної, юридичної), досвіду роботи, компетенцій із написання інформаційних та аналітичних матеріалів, володіння базовими знаннями у бюджетному процесі, наявності добрих менеджерських навиків;

- організувати тренінги для громадськості та органів місцевого самоврядування щодо опрацювання форм та методів залучення громадян до процесу прийняття рішень;

- залучати громадські організації, органи самоорганізації населення до розподілу бюджетних коштів міста;

- провести моніторинг громадської думки та планування (стратегічні комунікації), управління інтегрованими комунікаціями (тактичні комунікації), внутрішніх і зовнішніх комунікацій, інформаційного забезпечення;

- подані громадськістю пропозиції та їх врахування/неврахування розміщувати на офіційному веб-сайті ради з короткими коментарями щодо причин їх відхилення/прийняття відповідною комісією;

- розгорнути широку інформаційно-освітню роботу щодо пропагування європейських стандартів розвитку громадянського суспільства серед громадян, їх об'єднань та публічних службовців.

Загалом, взаємодія органів місцевого самоврядування і громадськості на основі діалогових технологій та демократизації публічного управління, має здійснюватися шляхом чіткої методичної і функціональної спрямованості цієї діяльності, конкретно визначеної й зрозумілої мети, принципів і цінностей, через позитивне ставлення та розуміння цільової аудиторії.

Список використаних джерел:

1. Григорьева Н. Н. Коммуникационный менеджмент : [учебн. курс] Н.Н. Григорьева [Электронный ресурс] Московский Университет им. С. Ю. Витте. – URL : http://www.e-college.ru/xbooks/xbook_157/book/index/index.html.
2. Ноттурно М. А. Відкрите суспільство та його вороги: суспільство, влада та бюрократія // Політична думка. – 1996. № 3-4. – С. 7.
3. Рикун М. Зв'язки із громадськістю в органах місцевого самоврядування в Україні / М. Рикун. Матеріали VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття України СНД» // Збірник наукових праць -, 2013.
4. Терещенко Д.А. Організаційно-правове забезпечення комунікативної діяльності місцевих органів влади : дис. канд. наук з державного управління: 25.00.02 / Діна Акрамівна Терещенко; Харківський РІДУ. – Харків, 2009.

Слугоцький Валерій Ігорович

студент магістратури за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова

РОЗРОБКА МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ОРГАНУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Управління організаційною культурою органу публічного управління передбачає реалізацію сукупності дій, спрямованих на оперативне реагування на зміни, що відбуваються у його внутрішньому і зовнішньому середовищі, які можуть мати еволюційний або революційний характер. Для забезпечення успішності процесу управління необхідним є формування

системи заходів щодо розвитку організаційної культури, яка охоплює всі її елементи та складові. При чому розвиток організаційної культури для органу публічного управління означає її приріст, який включає її якісне покращання.

Формування засад механізму управління розвитком організаційної культури органу публічного управління передбачає:

- побудову механізму розвитку організаційної культури;
- аналізу впливу кожної з ланок механізму на функціонування його елементів і встановлення їх впливу на ефективність механізму в цілому;
- змістовний аналіз впливу ланок на функціонування елементів і ефективність механізму в цілому для органу публічного управління.

Кожна ланка механізму управління розвитком організаційної культури органу публічного управління забезпечує реалізацію функцій управління, які в сукупності забезпечують досягнення цілей розвитку організації в цілому. Ефективне функціонування цього механізму забезпечується відповідністю розпорядчих функцій, прав, відповідальності та ресурсів у процесі формування та реалізації стратегії розвитку. Кожна ланка цього механізму продукує певну інформацію та інформаційні зв'язки, які відображають його функціонування, а взаємодія між ланками має динамічний характер.

Механізм управління розвитком організаційної культури органу публічного управління – це система взаємозалежних цілей, організаційно-правових інструментів, форм, методів і важелів, за допомогою яких здійснюється комплексний управлінський вплив на поведінку персоналу з метою трансформації його уявлень і цінностей та формування на цій основі високого рівня організаційної культури. Побудуємо відповідно до цього визначення структурно-логічну схему механізму управління розвитком організаційної культури органу публічного управління (рис. 1).

Поданий на рис. 1 механізм управління розвитком організаційної культури органу публічного управління формується з таких структурних блоків:

- блок цілей (реалізація вартісно-, клієнто- та цінносноорієнтованої стратегії управління, що забезпечує реалізацію інтересів зацікавлених сторін, на основі досягнення синергетичного ефекту);
- блок вхідної інформації, який включає профіль бажаної культури, виражений через узгоджену систему цінностей і систему показників;
- блок механізмів впливу, який відображає реалізацію 4-х послідовних етапів управління розвитком організаційної культури;
- блок функціонального забезпечення відповідних змін з урахуванням специфіки функціональної побудови органу публічного управління;
- блок організаційного забезпечення для оцінювання рівня організації структури управління розвитком культури (наскільки сучасною і прогресивною вона є);

– блок ресурсного забезпечення управлінням розвитком організаційної культури органу публічного управління, яке передбачає наявність таких складових: кадрової, правової, інформаційної, фінансової та технічної.

На корпоративну культуру впливають різні фактори зовнішнього середовища, які можуть бути спрямовані як на об'єкт, так і на суб'єкт управління. Тому необхідним є обмеження їхнього впливу через підвищення адаптації організаційної культури до мінливих зовнішніх умов.

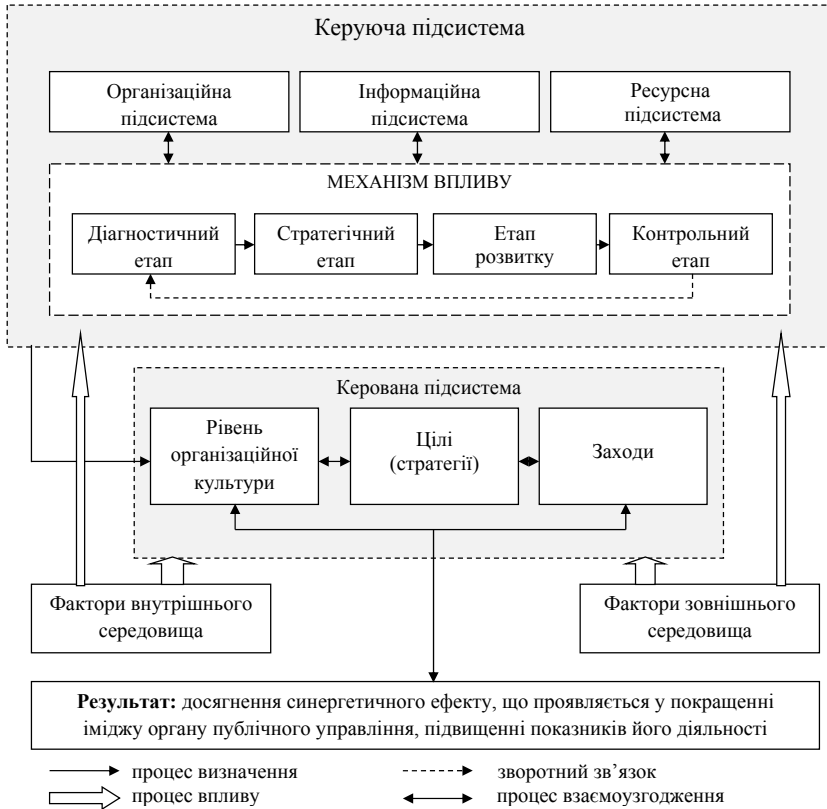

Рис. 1. Структурно-логічна схема формування механізму управління розвитком організаційної культури органу публічного управління
 Примітка. Складено автором

Одним із головних елементів механізму управління розвитком організаційної культури органу публічного управління є його ресурсне забезпечення. Процедура формування обсягів витрат на організаційну культуру та їх розподілу повинна передбачати низку вимог: оптимальна забезпеченість ресурсами; доступність інформації щодо фінансування; прозорість джерел фінансування;

згода вищестоящих органів та керівників органу публічного управління [1].

Інформаційна складова механізму управління розвитком організаційної культури органу публічного управління складається зі способів і джерел отримання інформації, методики (інструментарію) її оброблення та аналізу, програмно-алгоритмічного і технічного комплексу.

Базова модель системи управління розвитком організаційної культури дозволяє чітко окреслити коло функціональних завдань організаційної культури; створити в органі публічного управління ефективну структуру управління процесом її розвитку; визначити її необхідне оптимальне елементне забезпечення; удосконалити і створити нові зв'язки та відносини між елементами органу публічного управління.

Проведення радикальних і швидких змін у змісті організаційної культури відбувається з великими труднощами і більш болісно, ніж повільних змін. Загалом ступінь опору змінам у культурі прямо залежить від ступеня їх радикальності і сили [2].

Для ефективного подолання стримувальних факторів у процесі управлінням розвитком організаційної культури органу публічного управління необхідно виконання низки умов: наявність соціальної бази змін; підтримка змін керівниками та їх прихильність до змін; стабільність персоналу; поетапність руху від організаційних цінностей до норм; систематичні зміни.

Таким чином, проведене дослідження дозволило розробити механізм управління розвитком організаційної культури органу публічного управління, в основу якого покладено до визначення організаційної культури як об'єкта управління й концептуальні підходи до управління її розвитком. Запропонований механізм управління має такі структурні складові: цілі; вхідну та вихідну інформацію, яка включає профіль бажаної культури, виражений через узгоджену систему цінностей і систему показників; механізм впливу (чотири взаємопов'язані етапи управління); блок функціонального забезпечення відповідних змін з урахуванням специфіки функціональної будови органу публічного управління; блок організаційного забезпечення для оцінювання рівня організації структури управління розвитком культури (наскільки сучасною і прогресивною вона є); блок ресурсного забезпечення, що передбачає наявність таких складових: кадрової, правової, інформаційної, фінансової та технічної. Цей механізм досить чітко визначає склад і послідовність дій, відповідальних суб'єктів, ресурси і систему показників для оцінювання досягнутих змін за вказаними напрямками. Такий підхід дозволить розробити, узгодити і реалізувати комплекс конкретних заходів щодо формування високого рівня організаційної культури у відповідності з визначеними напрямками з урахуванням особливостей та поточного рівня організаційної культури, вимог зовнішнього середовища, стратегії розвитку органу публічного управління і специфіки його діяльності.

Список використаних джерел:

1. Журавлева Е. А. Корпоративная культура как фактор повышения эффективности деятельности предприятия: дис. на соискание ученой степени к.э.н. Специальность 08.00.05. Москва. 2010. с. 165
2. Внедрение сбалансированной системы показателей / Horvath & Partners; пер. с нем. 2-е изд. М.: Альпина Бизнес Букс, 2006. 478 с.

Сторожук Ірина Петрівна,
*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри конституційного, адміністративного
та фінансового права Хмельницького університету управління та права
імені Леоніда Юзькова*

НОВА БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА І ЇЇ НАСЛІДКИ ДЛЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

В сучасних умовах переходу до децентралізації державного управління постійно зростає роль органів місцевого самоврядування у проведенні бюджетної політики та вирішенні соціальних проблем, що потребує відповідного фінансового забезпечення.

Проголошена урядом реформа бюджетної системи, спрямована на децентралізацію бюджетних коштів, розподіл видаткових повноважень між рівнями влади, джерел їх фінансування та забезпечення фінансової стійкості місцевих бюджетів. Децентралізація влади та суттєве розширення повноважень територіальних громад неминуче породжує бюджетну децентралізацію, тобто перерозподіл повноважень, ресурсів на всіх рівнях влади, підвищення фінансової самостійності місцевих бюджетів, зміцнення їх матеріальної та фінансової основи [1, с. 83].

Бюджетна політика є сукупністю фінансово-економічних відносин, що проявляються у системно організованій діяльності органів місцевого самоврядування відповідно до їх функціональної ролі в суспільстві, спрямованої на фінансове забезпечення потреб населення у суспільних благах і послугах на користь розвитку суспільства [2, с. 28].

Дуже правильним, на нашу точку зору, є підхід Мацюрі С. І. [3]. Він пропонує розглядати бюджетну політику на місцевому рівні як бюджетну політику органів місцевого самоврядування, як така, що розробляється і проводиться самими органами місцевого самоврядування і державну регіональну політику, яка забезпечує дієвість бюджетної політики на місцях.

Бюджет місцевого самоврядування це обов'язковий інструмент формування та розподілу грошових фондів органів місцевого самоврядування для виконання власних функцій. Бюджет місцевого самоврядування являє собою грошовий фонд в якому акумулюється власна частина суспільного багатства територіальної громади.

Бюджет місцевого самоврядування належить до забезпечувальних бюджетів. Тобто метою їх функціонування є формування фінансових ресурсів для забезпечення необхідного фінансування відповідної адміністративно-територіальної одиниці протягом одного бюджетного періоду. Зважаючи на те, що бюджет має дві складові (дохідну і видаткову) суть його полягає в тому аби визначити суму необхідних видатків щоб забезпечити потреби даної території на один бюджетний період та знайти джерела наповнення дохідних статей аби збалансувати дохідну і видаткову частини. Якщо в процесі планування бюджету або його виконання виникає профіцит то ці кошти повинні бути введені в дохідні або видаткові статті проекту бюджету та працювати в інтересах громади. За ці кошти потрібно покращувати соціальну, культурну, транспортну та інші інфраструктури громади.

Натомість, на сьогодні, в результаті проведення бюджетної децентралізації профіцитні кошти які з'явилися в місцевих бюджетах кладуться на депозити [4].

Виникає питання невже в даних громад немає вже жодних проблем, що потребують фінансування (дороги відремонтовані, садочки, школи збудовані і т. д.). Крім того голови громад повинні чітко розуміти, що кошти які заробляє громада це кошти відповідного бюджету які обов'язково мають пройти статтею доходів або видатків, а статті «зачатка» чи «на чорний день» в бюджетах законом не передбачено.

Дане питання, на нашу точку зору, потребує законодавчого вирішення, а саме потрібно внести зміни до Бюджетного кодексу зобов'язавши місцеві бюджети освоювати профіцитні кошти, що можливо якщо забрати з ст. 72 Бюджетного кодексу України положення яке дає право затверджувати місцевий бюджет з профіцитом. Саме не можливість прийняти профіцитний бюджет змусить кошти місцевих бюджетів працювати на інтереси громад.

Можливим вирішенням даного питання може стати введення середньострокового бюджетного планування. Новий порядок бюджетування можливо дасть більше впевненості в майбутньому, більше чіткості розуміння чого очікувати від центральної влади впродовж трьох наступних років та заохотить до вкладання коштів в розвиток місцевої інфраструктури.

Запровадження середньострокового бюджетного планування це докорінна зміна бюджетного процесу як на рівні держави так і на місцевому рівні. Потрібно зазначити, що введення трирічного бюджетування це не сума трьох річних бюджетів, а один бюджет з бюджетним періодом в три роки.

Такий механізм корисний тим, що дозволяє уникнути неефективного витрачання коштів наприкінці року, так званої «грудневої лихоманки». Ця проблема стосується як капітальних видатків (як-от «ямковий ремонт» доріг у грудні), так і поточних (наприклад, преміювання співробітників не за результатами діяльності, а виходячи з наявності коштів). Якщо питання переходу залишків коштів, принаймні на капітальні видатки, на наступний бюджетний період буде адресоване належним чином, то розпорядникам не доведеться поспіхом витрачати цього річні бюджети. Для більшої прогнозованості видатків у різних бюджетних періодах варто ввести обмеження на обсяг чи частку ресурсів, які можуть «переходити» на наступний бюджетний період [5].

Втім, перехід на трирічні бюджети створює для економіки країни не тільки переваги, але і додаткові ризики. У їх числі слабка передбачуваність середньострокових показників інфляції, через політичну та військову дестабілізацію непередбачуване зростання цін і тарифів, курсу гривні, зменшення зайнятості населення. Якщо спрогнозувати ці індикатори не вдасться, середньострокові плани не працюватимуть. Окрім того розпорядники бюджетних коштів на місцевому рівні ще не повністю готові до моделі трирічного планування, зокрема більшість з них не вміють будувати середньострокові галузеві плани. Також на місцях існує високий негативний фактор в особі депутатських фракцій у місцевих радах, які можуть постійно і суттєво змінювати бюджетні пріоритети, вносячи зміни до місцевого бюджету, ставлячи під загрозу головну цінність реформи – планування і стабільне фінансування довгострокових соціально-економічних програм [6].

Аналогічно проблема виникла кілька років тому і під час впровадження програмно-цільового методу планування, яке, на жаль, довгий час залишалося впровадженим лиш на папері.

Застосування програмно-цільового методу планування в Україні пов'язано з необхідністю удосконалення системи управління державними фінансами для забезпечення обґрунтованості процесу розробки та реалізації фінансово-бюджетної політики держави, підвищення якості надання державних послуг та ефективності використання бюджетних коштів.

Правові засади програмно-цільового методу були закладені ще в 2002 році з прийняттям Концепції застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі [7].

Метою запровадження програмно-цільового методу у бюджетному процесі було визначено встановлення безпосереднього зв'язку між виділенням бюджетних коштів та результатами їх використання.

Особливої актуальності для місцевого самоврядування запровадження даного методу набуло в умовах фінансової реформи. За наявності у своєму розпорядженні значних фінансових ресурсів, перед місцевими органами

влади постає важливе завдання – максимально ефективно їх використання, за умови забезпечення при цьому прямого взаємозв'язку між розподілом коштів і фактичними результатами їх використання відповідно до визначених пріоритетів розвитку громади.

Вирішення цього завдання можна досягти при застосуванні програмно-цільового методу. Використання програмно-цільового методу дозволяє забезпечити планування бюджету на середньострокову перспективу, перехід від утримання бюджетних установ до надання послуг високої якості населенню, оптимальне використання бюджетних коштів, досягнення в результаті значного економічного і соціального ефекту, підвищення обізнаності громадськості щодо ефективності витрачання коштів бюджету територіальної громади та рівня задоволення споживачів суспільних та гарантованих соціальних послуг [8].

Водночас при складанні бюджету за програмно-цільового методу зазвичай використовують інший підхід. Його особливістю є те, що складання бюджету починають із концентрації уваги на результатах, досягнення яких очікується при реалізації бюджетної програми, а лише після цього – на ресурсах, необхідних для досягнення таких результатів. У такій системі результати – це те, до чого місцевий уряд прагне, чого бажає досягти – цілі, які він перед собою ставить, – здійснюючи певні заходи.

Бюджетна децентралізація, в цілому, має багато позитивних результатів. У більшості економічно розвинутих західних країн однією з головних рис формування бюджетів є бюджетна децентралізація, оскільки саме органи місцевої влади відповідальні за розвиток окремих територій, виконання соціальних програм, програм економічного розвитку та подолання економічної кризи.

Досвід розвинених країн свідчить, що бюджетна децентралізація є найбільш ефективним та дієвим способом забезпечення фінансової автономії та фінансової стійкості місцевих органів влади, тому що цей процес супроводжується передачею їм потужних джерел бюджетних надходжень, раніше закріплених за центральним урядом, та розширенням фінансової бази адміністративно-територіальних формувань [9].

Список використаних джерел:

1. Возняк Г. В. Бюджетна політика в умовах трансформації фінансових основ місцевого самоврядування. Есопотіс Аппаіз-XXI. 2015. № 5-6. С. 82-85.
2. Вінницька О. А. Перспективи диверсифікації бюджетної політики на місцевому рівні / О. А. Вінницька. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації. 2014. № 2. С. 20-32.
3. Мацюра С. І. Принципи та завдання бюджетної політики на місцевому рівні. Формування ринкових відносин в Україні: зб. наук. пр. 2009. Вип. 3(94). С. 19-23.

4. Калачова Галина. Бюджетна децентралізація: життя або смерть великих і малих міст. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2016/11/17/611463/>
5. Середньострокове бюджетне планування в Україні. URL: http://ces.org.ua/wp-content/uploads/2017/12/MT-budgeting_.pdf
6. Перехід на трирічні бюджети створює для економіки країни не тільки переваги, але і додаткові ризики. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2203013-perevagi-ta-riziki-vprovadzenna-serednostrokovogo-budzetnogo-planuvanna.html>
7. Концепція застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 вересня 2002 р. № 538-р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/538-2002-%D1%80>
8. Маркович Г. Все про програмно-цільовий метод у бюджетному процесі: важливо для об'єднаних громад. URL: <http://decentralization.gov.ua/news/3906>
9. Онищенко С.В. Бюджетна децентралізація : особливості запровадження, проблеми та перспективи. Фінанси, облік, банки. 2016. № 1 (21). С. 145-154. ,С. 146

Терещенко Тетяна Василівна

декан факультету управління та економіки

Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова,

кандидат економічних наук, доцент

Мощанець Андрій Андрійович

студент 4 курсу за спеціальністю 281 Публічне управління та

адміністрування факультету управління та економіки

Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова

РОЛЬ ДЕРЖАВИ В СОЦІАЛЬНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Одним із способів самореалізації, соціалізації людини та задоволення її індивідуальних потреб є працевлаштування. У цьому контексті на особливу увагу заслуговує питання забезпечення регулювання та захисту всіх категорій працівників. На сьогодні більшість осіб з інвалідністю характеризуються низькою конкурентоспроможністю на ринку праці. У цій ситуації важливу роль відіграє сприяння органів державної влади та органів місцевого самоврядування в працевлаштуванні осіб з інвалідністю. Однак результативність діяльності зазначених суб'єктів щодо цієї проблеми має значні резерви для поліпшення.

Варто зазначити, що проблема працевлаштування осіб з інвалідністю була предметом ґрунтовних досліджень багатьох вітчизняних науковців. Зокрема, даній проблематиці присвячували увагу: В.М.Андріїв, В.Ф.Пузирний, Н. В. Добренька та інші. Однак, незважаючи на напрацювання вітчизняних вчених, зазначена проблематика потребує додаткового вивчення.

Мета дослідження полягає в аналізі механізмів забезпечення реалізації державою права осіб з обмеженими можливостями на працю, а також формування практичних пропозицій щодо удосконалення існуючої системи сприяння працевлаштуванню зазначеної категорії осіб.

Як влучно зазначив Віктор Гюго: «Праця в наш час – це велике право і великий обов'язок» [1, с. 269]. У статті 43 Конституції України закріплено норму, згідно з якою кожен громадянин має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується, до того ж держава створює умови для повного здійснення громадянами права на працю, гарантує рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності, реалізовує програми професійно-технічного навчання, підготовки і перепідготовки кадрів відповідно до суспільних потреб [2]. Із зазначеного вище слідує, що держава виступає гарантом реалізації права громадянина на працю.

Європейська соціальна хартія, один із основних документів Ради Європи з прав людини, визначає, що держави зобов'язуються сприяти доступу осіб з інвалідністю до роботи всіма засобами, що можуть заохочувати роботодавців приймати на роботу зазначену категорію осіб, утримувати їх у звичайному виробничому середовищі та пристосовувати умови праці до їх потреб, а коли це видається неможливим у зв'язку з характером інвалідності, то шляхом або облаштування, або створення спеціальних робочих місць з урахуванням ступеня інвалідності [3].

Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» [4] є одним із основоположних вітчизняних нормативно-правових актів, що регулює трудові відносини в які вступають особи з інвалідністю. Згідно зі статтею 1 вищезазначеного нормативно-правового акту особи з інвалідністю в Україні володіють усією повнотою соціально-економічних, політичних, особистих прав і свобод, закріплених Конституцією України, законами України та міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Також варто зазначити, що держава виступає гарантом реалізації будь-яких прав закріплених у Конституції України. Вітчизняним законодавством передбачено можливість осіб з інвалідністю, які не досягли пенсійного віку та є працездатними відповідно до висновків медико-соціальної експертизи, звертатися до Державної служби зайнятості для пошуку роботи [5, с. 168].

До того ж для осіб з інвалідністю згідно з чинним законодавством передбачено можливість створення додаткових умов для професійного навчання.

Питання забезпечення зайнятості інвалідів, враховуючи ситуацію, що нині склалась на ринку праці в Україні, вирішуються досить складно. Станом на грудень 2019 року в Україні було зареєстровано 338,2 тисяч осіб, які мали статус безробітного [6], серед яких налічувалося 47887 осіб з інвалідністю (14 % від загальної кількості). За 2019 рік 13830 осіб з інвалідністю отримали роботу, тобто лише 28 % від загальної кількості зазначеної категорії отримали роботу [7].

Безробіття не робить суттєвих відмінностей між інвалідами та здоровими людьми, роботу втрачають громадяни, які відносяться до різних соціальних та вікових груп, причому, досить часто уникнути звільнення не допомагають ні молодість, ні досвід, ні висока кваліфікація [8, с. 122]. Проте, як свідчить практика, особи з обмеженими фізичними можливостями не можуть на рівних конкурувати на ринку праці, особливо в сучасних економічних умовах, коли перехід до ринкових відносин вимагає інтенсифікації виробництва, підвищення вимог до загального фізичного та інтелектуального стану працюючих [9, с. 540].

Чинниками, які стримують зайнятість осіб з інвалідністю є: відсутність гнучких форм організації праці та механізму зацікавлення роботодавців у працевлаштуванні зазначеної категорії осіб; низька оплата праці на запропоновані роботодавцем робочі місця [9, с. 541].

Таким чином, особи з інвалідністю характеризуються низьким рівнем конкурентоспроможності на ринку праці та потребують підтримки з боку держави, яка має проявлятися в комплексній, інноваційній політиці.

На нашу думку, державна політика, яка б сприяла працевлаштуванню осіб з інвалідністю, повинна включати цілу низку заходів. По-перше, варто запровадити податкові квоти: підприємець сплачує менше податків за найманого працівника з інвалідністю. По-друге, доцільно розробити комплекс заходів по пристосуванню та проектуванню приміщень в органах державної влади та органах місцевого самоврядування таким чином, щоб вони були доступними для осіб з інвалідністю, що сприятиме працевлаштуванню зазначеної категорії осіб в публічному секторі. По-третє, державна політика повинна бути направлена на популяризацію ідеї соціального підприємництва, головною метою якого є не отримання прибутку, а вирішення соціальних проблем.

Висновки. Таким чином, на основі проведеного дослідження, доцільно звернути увагу на недосконалість умов реалізації особами з інвалідністю права на працю. Саме тому актуалізується роль держави як гаранта конституційних прав людини. Для подолання існуючої проблеми ключову роль відіграє комплексна, інноваційна державна політика, яка повинна включала цілу низку спеціальних заходів для сприяння працевлаштуванню осіб

з інвалідністю. Наприклад, запровадження податкових квот, створення умов для працевлаштування зазначеної категорії осіб в публічному секторі, популяризація соціального підприємництва.

Список використаних джерел:

1. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л. Словник економічної афористики. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2013. 444 с.
2. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
3. Європейська соціальна хартія (переглянута): Міжнародний документ від 03.05.1996 р. 994_062. Відомості Верховної Ради України. 2007. № 51. Ст. 2096.
4. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні : Закон України від 21.03.1991 р. № 875-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 21. Ст. 252.
5. Оверчук В. А. Чинники впливу і показники працевлаштування осіб з інвалідністю за сприяння державної служби зайнятості. Науковий погляд: економіка та управління. 2019. № 1. С. 166-172.
6. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL. <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Офіційний сайт Державної служби зайнятості України. URL. <https://www.dcz.gov.ua/>
8. Андріїв В. М., Пузирний В. Ф. Забезпечення зайнятості та працевлаштування інвалідів у контексті європейської інтеграції України. Вісник Запорізького національного університету. 2006. № 2. С. 121-125.
9. Добренька Н. В. Проблеми на шляху реалізації права на працевлаштування особами з особливими потребами. Молодий вчений. 2017. № 3. С. 540-544.

Требик Людмила Петрівна

*кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри публічного управління та адміністрування
Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова*

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ РОЗПОРЯДНИКА ІНФОРМАЦІЇ З КОРИСТУВАЧАМИ ВІДКРИТИХ ДАНИХ

6 грудня 2019 року Верховна Рада України ухвалила у другому читанні законопроект 2260, яким вносяться зміни до деяких законів України. Серед них і Закон України «Про доступ до публічної інформації» [1].

Як зазначають автори законопроекту метою є внесення змін у сфері державної служби, а також удосконалення електронної форми комунікації між громадянами, інститутами громадянського суспільства та державними органами.

Серед новел у Законі «Про доступ до публічної інформації» [1]:

– визначено, що вважається письмовою формою документа, що запитується – це форма документа, яка передбачає фіксацію його змісту у паперовій або електронній формі (у тому числі в автоматичному режимі). Документ, складений в електронній формі, повинен відповідати вимогам законодавства;

– виключено такий спосіб надсилання запитів, як факс;

– прямо передбачено, що застосування електронного цифрового підпису при надсиланні електронних запитів не вимагається;

– відповідь на електронний запит може оформлятися (у тому числі в автоматичному режимі) як електронний документ з дотриманням вимог законодавства та надсилатися засобами телекомунікаційного зв'язку. Це також стосується випадків, коли запитувач надав згоду на отримання відповіді в електронній формі;

– повідомлення про продовження строку розгляду запиту (відповідно до статті 20) може надсилатись розпорядником на електронну пошту або з використанням інших засобів телекомунікаційного зв'язку;

– безоплатно повинна надаватись інформація, яка відображена в електронних документах, що не потребує їх копіювання або друку у тому числі з метою відокремлення (приховування) інформації з обмеженим доступом, шляхом їх надсилання на вказану в запиті адресу електронної пошти;

– про пересилання запиту належному розпоряднику відповідно до вимог статті 22 може бути повідомлено запитувача на «адресу електронної пошти (у разі надання) або з використанням інших засобів телекомунікаційного зв'язку».

Ключовими змінами, що пропонуються у законопроекті 2381 Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері доступу до інформації щодо вдосконалення їх окремих положень [2], є:

- удосконалення визначення публічної інформації;
- підвищення штрафів за порушення права на доступ до публічної інформації;
- можливість направлення протоколу про адміністративне порушення посадовій особі поштою. Це усуне проблему вручення оформленого відповідно до закону протоколу у випадку небажання посадових осіб зустрічатись з контролюючим органом;
- посилення захисту викривачів, настільки, наскільки це можливо без профільного закону;
- і нарешті до вирішення питання про створення окремого Уповноваженого з питань захисту права на доступ («інформаційного комісара») до публічної інформації пропонується значно розширити повноваження Уповноваженого з прав людини.

Так, наприклад, пропонується надати Уповноваженому з прав людини можливість за підсумками перевірки, розгляду звернення видавати обов'язкові для виконання вимоги (приписи) про запобігання або усунення порушень законодавства про доступ до публічної інформації, у тому числі щодо:

- надання запитувачу інформації;
- форми доступу запитувача до інформації;
- обмеження доступу до інформації з метою захисту прав третіх осіб;
- плати за надання інформації;
- оприлюднення інформації [3].

Публікація інформації у форматі відкритих даних має на меті уможливити її швидке оброблення автоматизованими засобами. Маючи дані у структурованому та машиночитаному форматі, журналісти зможуть створити нові цікаві історії з картами та візуалізаціями, науковці – дослідити трансформації в політиці, економіці чи суспільстві, аналітики – розробити рекомендації щодо впровадження реформ і політик, активісти – контролювати виконання органами влади своїх обов'язків, бізнес – оптимізувати свою операційну діяльність, розробники – створити корисні сервіси.

Відкриті дані існують передусім для якісного використання кожним користувачем без обмежень та в режимі 24/7. Без використання відкриття даних втрачає сенс. Зрозуміло, що розпорядник даних не може нікого змусити використовувати свої дані. Однак він може спонукати та заохотити. Є декілька способів це зробити.

Ніщо так не стимулює використання даних, як наявність деталізованих, актуальних і якісних наборів даних, які є предметом високого суспільного інтересу та на які є запит у громадськості.

Традиційно даними, які є предметом суспільного інтересу, вважаються дані про бюджети всіх рівнів, публічні фінанси та державні закупівлі, законодавство, реєстр компаній і бенефіціарів, земельний кадастр і адміністративні кордони, якість повітря й води та прогноз погоди. Саме ці дані можуть стати основою аналітичного дослідження, журналістського розслідування чи сервісу.

Деталізованими наборами даних можна вважати такі, що містять неузгаальнену, неагреговану інформацію. Для користування також важливо, щоб дані були актуальними та оновлюваними. Навряд хтось (наприклад, програміст, бізнесмен) захоче робити сервіс на основі даних за позаминулий рік чи даних, у регулярності оновлення яких немає впевненості.

Основне, дані мають бути якісними. Під цим можна мати на увазі як структурованість та машиночитаність даних, так і наявність словників і метаданих. Потрібно публікувати якомога більше супровідної інформації про набір даних, яка допоможе користувачам краще зрозуміти та використовувати його.

Продуктивна комунікація розпорядника інформації з користувачами (журналістами, аналітиками, розробниками, представниками бізнесу) також здатна заохотити їх до використання даних.

Комунікацію з користувачами можна умовно розділити на три етапи: до, під час та після оприлюднення даних.

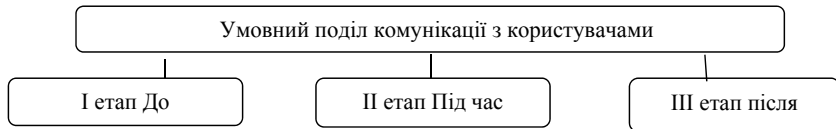

Рис. 1 Структура поділу комунікації з користувачами

До оприлюднення потрібно ідентифікувати попит користувачів на дані. Виявити, які саме набори даних та в якому вигляді мають найбільший потенціал для використання.

Щоб ідентифікувати попит на дані, можна провести онлайн-опитування, організувати зустріч із зацікавленими особами чи організаціями, або ж влаштувати ідеатон – подію, під час якої потенційні користувачі та представники розпорядника даних обговорюють ідеї проектів на основі даних або проблеми, які можна вирішити за допомогою даних.

Це дає змогу зосередити зусилля розпорядника даних на найбільш цінних наборах, таких, що гарантовано будуть використані для журналістського розслідування, аналітичного дослідження чи соціально корисного сервісу. Розпорядник зможе підготувати ці набори даних до публікації у такому вигляді та форматі, у яких вони потрібні користувачам, а також визначити для них оптимальну частоту оновлення.

Під час оприлюднення варто донести інформацію про цінний набір даних до всіх зацікавлених осіб: поширити інформацію про нього на офіційній сторінці розпорядника, або/та у соціальних мережах, профільних спільнотах.

Значна частина наборів даних залишаються невикористаними з тієї простої причини, що потенційні користувачі не знають про їхнє існування. Розпорядник може і має докласти зусиль до поширення інформації про оприлюднений набір даних, щоб посприяти залученню журналістів, аналітиків та розробників до його використання. Зрозуміло, що ця стратегія має застосовуватись лише для цікавих та якісних наборів даних.

Після оприлюднення набору даних потрібно підтримувати зв'язок із користувачами, реагувати на їхні коментарі та побажання щодо опублікованих даних, виявляти проекти, розслідування чи дослідження на основі цих даних та публічно заохочувати їх авторів.

Деякі розпорядники публікують на своїх сайтах чи сторінках у соціальних мережах інформацію про проекти, зроблені на основі їхніх даних. Це слугує визнанням для авторів проектів і водночас популяризує дані та заохочує інших до їх дослідження.

Для заохочення використання найбільш цінних і якісних наборів даних в Україні організуються хакатони та конкурси проектів на основі відкритих даних.

Хакатон – це зазвичай дводенний захід, під час якого учасники – журналісти, аналітики, програмісти, дизайнери – працюють над вирішенням якогось завдання або розробляють проект на основі даних [3].

В Україні щороку проводять близько 10 хакатонів. На одному з них активісти та розробники створювали антикорупційні інструменти для Міністерства інфраструктури, а у Львові кілька груп програмістів працювали над розробкою сервісів для жителів міста.

Конкурси проектів на основі відкритих даних – не менш дієвий спосіб залучення користувачів.

На відміну від хакатонів, конкурси можуть тривати значно довше ніж два дні, а також проводитись онлайн. Варто відзначити масштабні конкурси проектів на основі відкритих даних EGAP Challenge та Open Data Challenge. Результатом кожного з цих конкурсів стала поява корисних сервісів на основі відкритих даних, таких як Opendatabot, “Суд на долоні”. Є проекти, які успішні на місцевому рівні, наприклад, для жителів міста Хмельницького «MyCity» - єдина інформаційна система, у якій є «Кабінет мешканця» через який можна подати електронну заяву на отримання довідки про склад сім'ї, замовити видачу копій рішень, витягів з прийнятих рішень міської ради та виконавчого комітету, довідки, копій, витягів стосовно стажу роботи, нарахування заробітної плати за час роботи на ліквідованих підприємствах, установах, організаціях та зареєструватись на електронну чергу в ЦНАП.

Головне унаслідок проведення цих конкурсів сотні людей по всій країні долучаються до роботи з відкритими даними.

Список використаних джерел:

1. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 січня 2011 р. № 2939-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 32. – Ст. 314.
2. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері доступу до інформації щодо вдосконалення їх окремих положень № 2381 від 05.11.2019 URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=67289
3. Методичні рекомендації підготовлені Державним агентством з питань електронного урядування України з залученням експертів програми “Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах” URL: <https://data.gov.ua/uploads/files/2018-08-11-104353.234698Recomendation.pdf>

Тригуба Тетяна Вікторівна

виконуючий обов'язки старшого викладача кафедри публічного управління та адміністрування Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова

ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ НА ТУРАГЕНТСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ У М. ХМЕЛЬНИЦЬКОМУ

Адміністрування податків з туристичної діяльності носить специфічний характер та на даний момент має ряд недоліків. Серед таких недоліків визначають незнання податкових інспекторів особливостей системи оподаткування саме з турагентської діяльності, і, як результат, туристичні агентства втрачають частину своїх доходів. Це робить їх діяльність нерентабельною. Агенти вдаються до тінізації своєї діяльності, і тоді втрачає доходи держава, через недобір податків. Як правило, туристичні агенції нашого міста є невеликими підприємствами, які ведуть облік самостійно і при цьому не мають достатньо інформації про особливості оподаткування. Звертаючись до податкової служби, вони не можуть отримати якісної та достовірної інформації, а також втрачають багато часу на пошук інформації. Ще однією проблемою є складні форми звітності та часті зміни цих форм. Внаслідок «тіньової» діяльності турагентств не маємо якості турпродукту.

Дослідженням проблем адміністрування податків з турагентської діяльності займалось багато дослідників, серед яких: Н.В.Бошота,

К.О.Маліновська, Т.П. Данканич Проблемним аспектам обліку й оподаткування туристичних підприємств також приділяли увагу: О.М. Сметанко, Т.С. Осадча, А.В. Діденко та О.С. Височан.

Туристична діяльність та податкові надходження від неї є важливою складовою доходів держави. Для отримання реальної суми податків важливо створити ефективну систему адміністрування податків з турагентської діяльності, яка на даний момент відсутня. Метою роботи є визначення напрямів для створення такої системи адміністрування.

Щороку кількість наданих туристичних послуг у м.Хмельницькому зростає. Все більше громадян звертається до туристичних агенцій за їх послугами. Агенцій стає все більше. Проте надходження до бюджету податкових платежів збільшується дуже повільними темпами. Однією з причин є значна тінізація турагентського бізнесу. До даної проблеми привела відсутність ефективної системи адміністрування податків. Як правило кожного року кожна друга туристична фірма отримує лист від ДПС у м.Хмельницькому про порушення податкового розрахунку 157 ознаки «доходи, виплачені самозайнятій особі», та порушення ст.292 та ст.296 Податкового кодексу України, щодо неправильно розрахованих та сплачених сум єдиного податку. При зверненні до податкової служби власники туристичних фірм не мають змоги отримати консультації щодо правильного визначення бази оподаткування та розрахунку податку: податкова служба визначає правильним розрахунок податку на туристичну діяльність як і на всі інші види діяльності. Власникам туристичних фірм простіше перейти в «тінь». Тому ми вважаємо за потрібне створення відділів консультації щодо адміністрування податків. Вони повинні надавати достовірну інформацію щодо особливостей оподаткування турагентської діяльності. В чому ж полягають особливості? Насамперед, важливо відзначити, що туристичні агенти – це фізичні особи підприємці, що здійснюють посередницьку діяльність щодо реалізації туристичного продукту туроператорів та інших суб'єктів туристичної діяльності за договорами комісії. Так за ст.5 Закону України «Про туризм» туристичні агенти визначаються лише як посередники. Вони діють від мені та в інтересах туристичних операторів на основі укладених договорів комісії. Для підписання такого договору туристичний агент обирає спрощену систему оподаткування, лише важливо відмітити, що агент повинен обрати третю групу єдиного податку, що оподатковується за ставкою 5%. Так згідно ст. 292.4 Податкового кодексу України базою оподаткування є саме суми агентської винагороди, інші кошти отримані від туриста являються транзитними коштами для агента та являються власністю туристичного оператора і підлягають оподаткуванню зі сторони туристичного оператора. Відповідно до доходів турагента і відповідно до книги обліку доходів вноситься не вся сума коштів отриманих від туриста а саме сума комісійної винагороди. Також саме суми комісійних

винагород враховуються для визначення максимального ліміту, який для третьої групи єдиного податку становить 5 мільйонів гривень.

Ще одним важливим моментом, який потрібно брати до уваги при розрахунку розміру комісії та єдиного податку на неї, - це знижки, які надаються туристичними фірмами своїм клієнтам. На даний момент турагент при наданні знижки повинен фіксувати та сплачувати єдиний податок з повної суми комісії, яку він повинен був отримати при реалізації туристичного продукту. Відсутність механізму фіксації знижки також змушує підприємців тінювати частково або повністю свою діяльність. Тому постає необхідність вдосконалювати підхід до розрахунку сум податку. Потрібно виробити механізм фіксації розміру знижки, що дозволить сплачувати податок з фактично отриманої комісії. При високому податковому навантаженні дозволить оптимізувати доходи.

Враховуючи все вищесказане, дуже важливим кроком в створенні ефективного механізму адміністрування податків стане проведення консультацій для працівників податкової служби щодо питань особливостей оподаткування турагентської діяльності.

Не менше проблем у представників турагентського бізнесу виникає при заповненні та подачі податкової звітності, внаслідок - великі розміри штрафів за виявлення помилок в податковій звітності.

Ще однією проблемою ведення туристичного бізнесу є висока ставка податків, особливо за використання найманих працівників. Тому велика кількість туристичних фірм міста залучає працівників без належного оформлення трудових відносин.

Отже, якщо врахувати всі зазначені вище проблеми ми пропонуємо здійснити наступні зміни в адмініструванні податків з турагентської діяльності: перетворити податкову службу із виключно контролюючого органу на орган консультуючий. Важливо створити службу консультування, яка зможе надавати представникам турагентського бізнесу у м.Хмельницькому достовірну та актуальну інформацію щодо порядку оподаткування діяльності. Потрібно надавати консультації щодо ведення документообороту на фірмі, та правил заповнення та подачі звітності, знизити штрафні санкції за виявлені помилки в податковій звітності, особливо, якщо така звітність подається вперше. Не менш важливим кроком є підготовка самих працівників податкової служби, що організують ідентифікацію і облік об'єктів оподаткування та платників податків. Потрібно створити механізм швидкого інформування про зміни в податковому законодавстві, в формах та порядку звітності. При цьому даний механізм повинен бути швидким та простим, щоб підприємці, які ведуть бізнес без залучення фахівців, могли розуміти та швидко застосовувати отриману інформацію.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про Туризм» - режим доступу: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80>
2. Податковий Кодекс – режим доступу: <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Діденко А. В. Проблеми моделювання системи оподаткування туристичного бізнесу в Україні: стаття // Вісник Запорізького національного університету. – № 1 (5), 2010. – С. 89-96.
4. Лондар С. Л. Моделі прийняття рішень з проблем вдосконалення податкової політики в умовах ринкової трансформації України: монографія // ред. С. Л. Лондар. – Львів: Вид-во Львівського державного університету імені Івана Франка, 2001. – 257 с.
5. Мельник П. В., Старостенко Г. Г. Напрями удосконалення оподаткування туристично-рекреаційної діяльності: стаття, 2010 – С. 22-25.

Туркот Вероніка Вікторівна

*студентка магістратури факультету управління та економіки
Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова*

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТЕХНОГЕННОЮ БЕЗПЕКОЮ

Під державним управлінням природно-техногенною безпекою розуміється вид діяльності держави, суттю якого є здійснення управлінського організуючого впливу на цю сферу шляхом використання повноважень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування через організацію виконання законів, здійснення управлінських функцій з метою захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру, а також забезпечення реалізації державної політики у сфері природно-техногенної безпеки. У свою чергу, державне регулювання у сфері природно-техногенної безпеки є сукупністю методів державного управління, які передбачають систему заходів законодавчого, виконавчого і контрольного характеру, що здійснюються державними органами у сфері природно-техногенної безпеки з метою запобігання надзвичайним ситуаціям та пом'якшення їх негативних наслідків [1, с. 7].

Система державного управління у сфері техногенної безпеки в Україні є досить складною та включає такі елементи: суб'єкт управління, яким є органи державної влади, що здійснюють розробку та реалізацію державної політики; об'єкт управління – сфера цивільного захисту, діяльність якої

спрямована на забезпечення безпеки життєдіяльності населення держави, захист територій від надзвичайної ситуації; управлінська діяльність – організація суспільних відносин, що забезпечує прямі та зворотні зв'язки між суб'єктом та об'єктом управління [2, с. 423].

Першою особливістю управління техногенною безпекою є саме його суб'єкти. Відповідно основним органом в ключі такого управління є Державна комісія з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій, яка є постійно діючим органом, який забезпечує координацію діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади, пов'язаної із забезпеченням техногенно-екологічної безпеки, захисту населення і територій від наслідків надзвичайних ситуацій, організаційних заходів протидії терористичній діяльності та воєнній загрозі, запобігання виникненню надзвичайних ситуацій і реагування на них [3].

Іншим суб'єктом управління техногенною безпекою, якого слід було б відзначити, є ДСНС. Служба є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ і який реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності.

Другою особливістю державного управління техногенною безпекою є відсутність визначення та оцінки техногенних ризиків та управління ними.

Головна мета державного регулювання у сфері техногенної безпеки в розвинутих країнах – запобігання великим промисловим аваріям. Це можна проілюструвати розвитком нормативно-правової бази цієї сфери на міжнародному рівні упродовж останніх років: розроблення в 1982 р. Директиви Європейського Співтовариства 82/501/ЕЕС “Про запобігання великим промисловим аваріям” (Севезо I); затвердження в 1991 р. Міжнародним бюро праці Кодексу практичних правил щодо запобігання великим промисловим аваріям; ухвалення в 1993 р. Міжнародною організацією праці Конвенції про запобігання великим промисловим аваріям; запровадження в дію в 1996 р. Радою ЄС Директиви 96/82/ЕС “Про запобігання великим аваріям на об'єктах, де використовують небезпечні речовини” (Севезо II) [4, с. 2-3].

Підвищення ефективності управління техногенною безпекою є ресурсом економії матеріальних благ та фінансів, підвищення рівня системності та комплексності керування. Нинішній рівень адміністрування визначається рядом об'єктивних та суб'єктивних чинників. Тривалий процес децентралізації влади не сприяє оптимізації розподілу повноважень між органами влади та місцевого самоврядування. Основними напрямками діяльності при цьому повинні бути:

1) уточнення функцій і завдань органів місцевого самоврядування у сфері забезпечення природно техногенної безпеки відповідно до стандарту ISO 9001:2000 в суб'єктах місцевого самоврядування; перелік таких делегованих повноважень не повинен бути великим, але чітким, з обов'язковим фінансуванням основних заходів та передбачати переважно роботу на місцях з населенням, суб'єктами підприємницької діяльності;

2) посилення взаємодії між центральним органом виконавчої влади та управліннями в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, а також відділами(управліннями) на місцях;

3) підвищення адміністративної відповідальності суб'єктів господарювання за недотримання законодавства у сфері природно техногенної безпеки перед органами виконавчої влади та фінансової відповідальності перед третіми особами за нанесення збитків внаслідок виникнення надзвичайних ситуацій [5, с. 3].

Правовий простір техногенної безпеки формується нормативно-правовими актами, що регулюють діяльність держави у сфері цивільного захисту, які можна поділити на окремі і загальні (загальносистемні) акти, а також. Базовий понятійний апарат, принципи, цілі, завдання, основні напрями державної політики у даній сфері формулюються у загальносистемних правових актах. В Україні до таких актів відноситься Конституція України, Закони України “Про основи національної безпеки”, Кодекс цивільного захисту та ін. Другу, велику групу правових регуляторів у цій сфері можна умовно розділити на дві основні підгрупи. Одна з них об'єднує закони і підзаконні акти, що відносяться до конкретних видів небезпек, а саме: Закони України “Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення”, “Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку”, “Про поводження з радіоактивними відходами” та ін. Друга із двох підгруп окремих правових актів об'єднує закони і підзаконні акти функціонального характеру, які регламентують конкретні функції або діяльність конкретних органів з управління цивільного захисту. До цієї підгрупи відносяться Закони України “Про Раду національної безпеки і оборони України”, “Про пожежну безпеку”, “Про аварійно-рятувальні служби” та ін., а також ціла низка президентських актів і постанов уряду [2]. Особливими актами ж, на нашу думку, слід виокремити такі, що відносяться суто до управління техногенною безпекою. До прикладу, в наказі МВС України «Про затвердження Класифікаційних ознак надзвичайних ситуацій» виокремлюються окремі види надзвичайних ситуацій техногенного характеру (78 ознак зі стислим описом, одиницями виміру та можливими посиланнями на спеціальні акти законодавства, інструкції, тощо.

Отже, під державним управлінням природно-техногенною безпекою розуміється вид діяльності держави, суттю якого є здійснення управлінського

організуючого впливу на цю сферу шляхом використання повноважень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування через організацію виконання законів, здійснення управлінських функцій з метою захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру, а також забезпечення реалізації державної політики у сфері природно-техногенної безпеки. Особливістю такого державного управління є його суб'єкти, об'єкт та правове регулювання. Крім цього виявлено таку ознаку, що відрізняє спрямованість державного управління техногенною безпекою в Україні від міжнародної практики - в Україні в більшій мірі йдеться про подолання наслідків надзвичайної ситуації, а тому доцільніше було б застосовувати методики управління ризиками та встановити вищий рівень взаємодії органів управління і їх відповідальності.

Список використаних джерел:

1. Шпильовий, Ігор Миколайович. Державне регулювання у сфері природно-техногенної безпеки України [Текст] : автореф. дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / Шпильовий Ігор Миколайович ; Національна академія держ. управління при Президентові України. - К., 2008. – 20 ст.
2. Труш О. О. Механізми реалізації державної політики у сфері цивільного захисту в Україні / О. О. Труш // Теорія та практика державного управління. - 2010. - Вип. 4. - С. 420-426. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trpu_2010_4_64.
3. Про Державну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 26 січня 2015 р. № 18. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/18-2015>;
4. Швидич О. І. Формування та реалізація політики у сфері управління техногенною безпекою України / О. І. Швидич // Теорія та практика державного управління. - 2008. - Вип. 3. - С. 374-379. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trpu_2008_3_60.
5. Іщенко Г.Г. Пріоритети державної політики забезпечення природно-техногенної безпеки крупних міст / Г.Г. Іщенко // Економіка та держава. – 2009 р. - №4. – С. 97-100.

Фасолько Тетяна Миколаївна

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри публічного управління та адміністрування
Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова*

Сем'янчук Петро Михайлович

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри підприємництва та спеціальних дисциплін Хмельницького
навчально-наукового інституту Тернопільського національного
економічного університету*

СТУПІНЬ ЗАДОВОЛЕННЯ ТУРИСТА ЯК ВАЖЛИВИЙ НАПРЯМ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Туризм – це одна зі сфер господарської діяльності, від правильності організації якої можна тривалий час отримувати фінансову вигоду шляхом мультиплікативно-акселеративного ефекту. Власне тому органи місцевого самоврядування повинні детально вивчити туристичні переваги місцевості з метою повного задоволення рекреаційних (а), соціальних (б), культурних (с), екологічних (д), економічних (е), просвітницьких (ф), виховних (г), релігійних (h) і гуманітарних (і) потреб туриста.

Спершу спробуємо графічно змодельовати можливості вибору туриста. Зазначимо, що класична ординалістська версія оперує площинною моделлю вибору споживача між двома благами за допомогою кривої індивідуальності (байдужості). Ми модифікували її у просторову, беручи за основні потреби рекреаційні (а), а культурні (с), соціальні (б), екологічні (д), економічні (е), просвітницькі (ф), виховні (г), релігійні (h) та гуманітарні (і) потреби – як послідовно іншу парну (рис. 1).

Рекреаційні потреби (а) взяті нами як основна одиниця кожної пари з тієї причини, що метою туризму якраз і є відпочинок у бажаному природно-архітектурно-технічному й соціально-економічному середовищі, яке в тій чи іншій мірі задовольняє решту потреб туриста. Крива індивідуальності ф показує комбінацію наборів (точки А, Б, В) рекреаційного (а) і соціального (б) благ, які в однаковій мірі задовольняють туриста. Крива байдужості х показує комбінацію наборів (точки Г, І, Д) рекреаційного (а) й культурного (с) благ, які складають для туриста однакову корисність. Крива індивідуальності ц показує комбінацію наборів (точки Е, Є, Ж) рекреаційного (а) та екологічного (д) благ, які мають для туриста однаковий ступінь задоволення. Крива байдужості ч показує комбінацію наборів (точки З, И, Т) рекреаційного (а) і просвітницького (ф) благ, які формують для туриста однакову цінність. Крива індивідуальності ш показує комбінацію наборів

(точки І, Й, К) рекреаційного (а) та виховного (g) благ, які в однаковій мірі задовольняють туриста. Крива байдужості щ показує комбінацію наборів (точки Л, М, Н) рекреаційного (а) і релігійного (h) благ, які складають для туриста однакову корисність. Крива індивідуальності ю показує комбінацію наборів (точки О, П, Р) рекреаційного (а) й економічного (e) благ, які мають для туриста однаковий ступінь задоволення. Крива байдужості я показує комбінацію наборів (точки С, І, У) рекреаційного (а) та гуманітарного (і) благ, які формують для туриста однакову цінність.

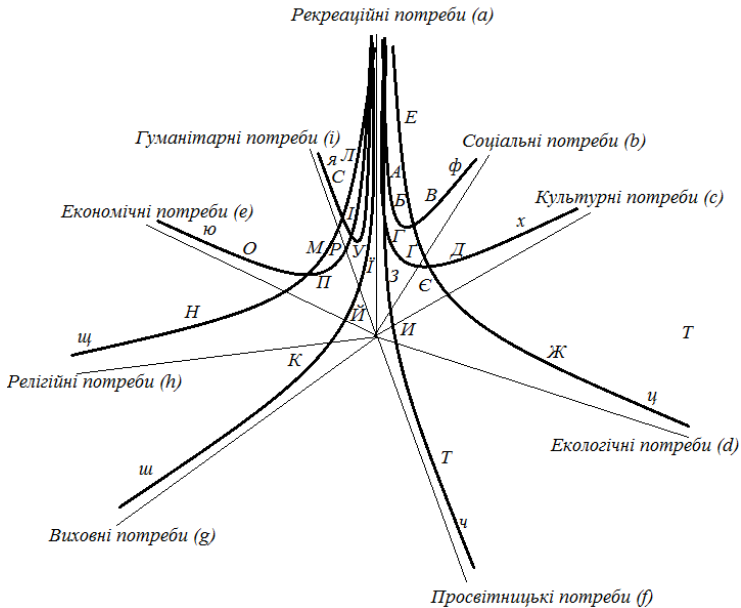

Рис. 1. Можливості вибору туриста¹

Криві байдужості характеризують виключно бажання туриста. Проте вони кількісно обмежені фінансовими можливостями – бюджетною лінією (лінією бюджетних можливостей). Остаточна просторова модель ординалістського підходу поведінки туриста об'єднує його бажання та можливості (рис. 2).

Виходячи з наведеної моделі бачимо, що точка А показує оптимальний вибір туриста за бюджетних можливостей в і бажань ф при одночасному задоволенні рекреаційних (а) і соціальних (b) потреб. Точка І характеризує найкращий вибір туриста за бюджетних можливостей г і бажань х при паралельному задоволенні рекреаційних (а) та культурних (c) потреб. Точка Б позначає оптимальний вибір туриста за бюджетних можливостей е і бажань ц при паралельному задоволенні рекреаційних (а) та

¹ Складено авторами

екологічних (d) потреб. Точка Ж демонструє економічно обґрунтований вибір туриста за бюджетних можливостей л і бажань ч при рівночасному задоволенні рекреаційних (a) й екологічних (d) потреб. Точка З окреслює оптимальний вибір туриста за бюджетних можливостей м і бажань ш при синхронному задоволенні рекреаційних (a) та виховних (g) потреб. Точка И показує найліпший вибір туриста за бюджетних можливостей р і бажань щ при одночасному задоволенні рекреаційних (a) та релігійних (h) потреб. Точка Г характеризує економічно аргументований вибір туриста за бюджетних можливостей к і бажань ю при одночасному задоволенні рекреаційних (a) й економічних (e) потреб.

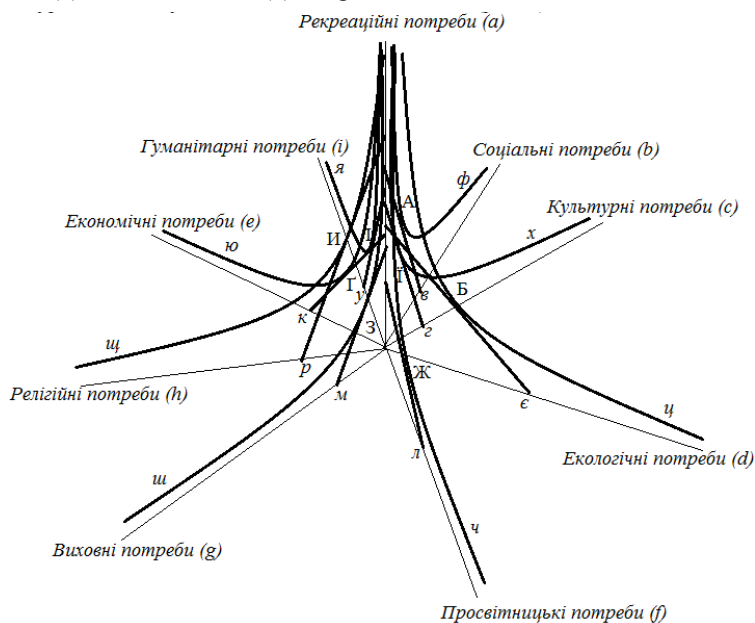

Рис. 2. Порядковий (ординалістський) варіант поведінки туриста²

Точка I демонструє оптимальний вибір туриста за бюджетних можливостей у і бажань я при одночасному задоволенні рекреаційних (a) та гуманітарних (i) потреб.

Таким чином, об'єднавши точки Б, Ж, З, И, Г, І, А, Ї та провівши відповідні дотичні лінії до осей і між осями рекреаційних (a), культурних (c), соціальних (b), екологічних (d), економічних (e), просвітницьких (f), виховних (g), релігійних (h) і гуманітарних (i) потреб – отримаємо фігуру ББ'ЖЖ'ЗЗ'ИИ'ГГ'ІІ'АА'ЇЇ' (рис. 3), об'єм якої складатиме вартісну величину максимально можливої корисності туриста від подорожі й відпочинку.

² Складено авторами

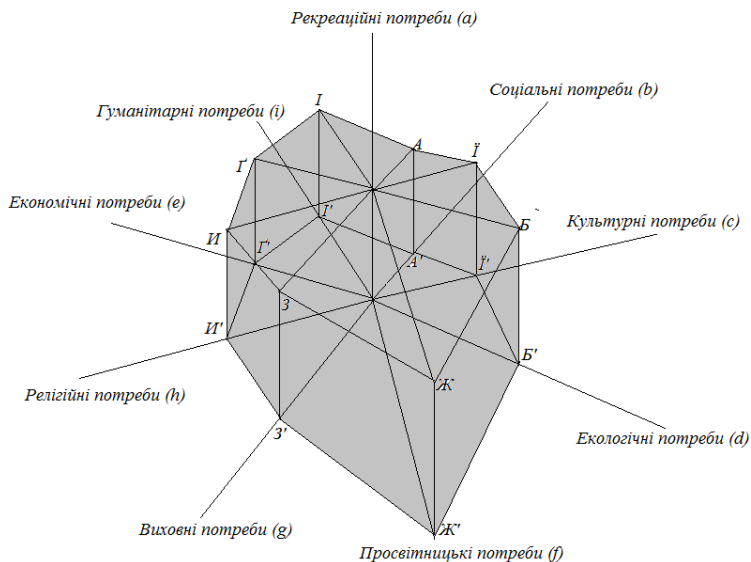

Рис. 3. Вартісна величина максимально можливої корисності туриста від подорожі й відпочинку³

Отже, туристична сфера покликана привабити й утримати клієнта, шляхом максимізації його корисності від подорожі й відпочинку, а місцеве самоврядування повинно якомога більше сприяти даному процесу.

Федорчук Ольга Степанівна

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри математики, статистики та інформаційних технологій,

доцент Хмельницького університету управління та права

імені Леоніда Юзькова

СТАН РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Реформування адміністративно-територіального устрою та територіальної організації влади в Україні – це одна з фундаментальних реформ, що стосується практично всіх сфер життєдіяльності суспільства та держави в цілому, а саме підтримці громадської безпеки, правопорядку, розвитку інвестиційної привабливої громади, стимулюванні економічного росту, забезпеченні доступу громадян до об’єктивної інформації, забезпеченні

³ Складено авторами

ефективності діяльності комунальних підприємств, прозорому формуванні бюджету громади, розвитку транспортного сполучення, розвитку інфраструктури населеного пункту, забезпеченні надання медичної допомоги, забезпеченні надання освітніх послуг, покращенні екологічного стану, забезпеченні дозвілля тощо.

У серпні 2014 року прийнято нову Державну стратегією регіонального розвитку України до 2020 року, яка запровадила передачу більших повноважень і ресурсів на рівень територіальних громад. [1]

Запорукою забезпечення відкритості та прозорості органів публічного управління об'єднаних територіальних громад (ОТГ) при здійсненні владних повноважень, а також можливістю залучення жителів громади до прийняття важливих рішень може стати впровадження в об'єднаних територіальних громадах комунікаційних технологій.

Саме комунікація, яка не зводиться тільки до процесу інформування громадськості про вже прийняті рішення, комунікація привабливості громади для життя, роботи, інвестицій та туризму (залежно від цільової аудиторії) та поєднання привабливих рис громади в один цілісний образ є основою для ефективних стратегічних комунікацій ОТГ, набуває важливого значення.

Стратегічні комунікації – це ще й діяльність з вивчення громадської думки, а також забезпечення міжособистісного діалогу між керівниками та жителями громади. Тобто, мова іде й про важливість роботи з офіційними веб-сайтами, інформацію про технічну інфраструктуру веб-ресурсів, про види інформаційного контенту, розміщення котрого передбачено чинним законодавством, а саме: Указ Президента України «Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет, забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні» № 928 від 31 липня 2000 року [2], Указ Президента України «Про додаткові заходи щодо забезпечення відкритості у діяльності органів державної влади» № 63/2002 від 1 серпня 2002 року, Постанова Кабінету Міністрів «Про порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади» № 3 від 4 січня 2002 р. [3], «Порядок функціонування веб-сайтів органів виконавчої влади», затверджений наказом Державного комітету інформаційної політики, телебачення і радіомовлення України, Державного комітету зв'язку та інформатизації України № 327/225 від 25 листопада 2002 р. [4]. Ці нормативно-правові документи регламентують розповсюдження в мережі Інтернет інформації про соціально-економічну ситуацію в державі, законодавчу та нормативно-правову базу через електронні засоби масової інформації та власні веб-сайти органів влади.

Указом Президента України від 1 серпня 2002 р. № 683/2002 «Про додаткові заходи щодо забезпечення відкритості у діяльності органів державної

влади» [5] передбачається «обов'язковість ведення органами державної влади та органами місцевого самоврядування web-сторінок та оперативного (не пізніше п'яти робочих днів) розміщення на них офіційної інформації про діяльність відповідних органів, виконання програм, планів, чинних чи скасованих нормативно-правових актів, форм і зразків документів, архівної та іншої інформації, а також завчасного розміщення на таких web-сторінках проектів нормативно-правових актів».

На сучасному етапі відбувається інтеграція інформаційних ресурсів, які генерують органи місцевого самоврядування або відображають результати їх діяльності, з інформаційно-комунікаційними технологіями, які сприяють ефективному розв'язанню проблем виконавчої влади, у єдиний інформаційно-технологічний простір діяльності органів місцевого самоврядування. Цілями формування та розвитку цього простору є [6, с. 62]:

- забезпечення конституційних прав громадян на інформацію;
- підвищення узгодженості рішень, які приймають органи місцевого самоврядування;
- підвищення рівня правової свідомості громадян шляхом надання їм вільного доступу до інформації;
- надання можливості контролю діяльності органів місцевого самоврядування з боку громадських організацій;
- підвищення активності громадян шляхом надання їм рівної з державними структурами можливості користуватись відкритою науковотехнічною, соціально-економічною інформацією, інформаційними фондами;
- інтеграція зі світовим інформаційним простором.

Станом на 1 січня 2020 року у Хмельницькій області зареєстровано 55 об'єднаних територіальних громад.

Моніторинг офіційних інтернет-ресурсів об'єднаних територіальних громад показав, що на цих порталах представлено великий обсяг інформації, що стосується діяльності органів місцевого самоврядування, відомостей про інфраструктуру та життєдіяльність громад, економіку та культуру, місцеві програми та нормативно-правові акти. Зауважимо, що для органів місцевого самоврядування відсутні загальні вимоги щодо оприлюднення в Інтернеті інформації про їх діяльність, тому місцеві органи влади здійснюють оприлюднення інформації в обсязі та спосіб, що визначається в кожній територіальній громаді на власний розсуд.

За показниками зручності користування більшість сайтів ОТГ мають однаковий рівень. Ці сайти ОТГ мають однаковий інтерфейс, набір сервісів, як-от: пошук по сайту, мапа сайту, можливість пошуку інформації за тегами, версія веб-сайта для осіб зі слабким зором, можливість повернення на головну сторінку з будь-якої сторінки сайту, спрощене меню навігації на кожній сторінці сайту.

Безумовним плюсом такого підходу є спрощення та доступність для кожної з новостворених об'єднаних територіальних громад у вирішенні питання забезпечення свого представництва в інтернет-середовищі, а також зручності адміністрування сайтів.

Звичайно, об'єднані територіальні громади знаходяться лише на початку шляху освоєння і ефективного використання інтернет ресурсів для забезпечення повноти життєдіяльності мешканців територіальних громад. Для розвитку технології е-урядування і для подальшого розвитку інформаційного суспільства в нашій державі.

Напрями електронного розвитку за своїм станом логічно диференціювати, розвивати та впроваджувати у таких напрямках:

- 1) е-охорона здоров'я;
- 2) е-освіта;
- 3) е-бібліотеки;
- 4) доступ до мережі Інтернет;
- 5) е-документообіг;
- 6) інформаційно-комунікаційна інфраструктура;
- 7) е-демократія.

Web-сайт органу місцевого самоврядування є дієвим інструментом поліпшення інформування населення про його роботу, активізації співпраці влади і громади, створює унікальні можливості для популяризації міста або селища; розповсюджує інформацію про його економічне, соціальне, культурне життя; рекламує туристичні та бізнесові можливості. Крім того, Інтернет-представництво органу місцевого самоврядування відіграє важливу роль у залученні місцевих та іноземних інвесторів.

Подальший розвиток інтернет-ресурсів органів місцевого самоврядування має бути направлений на впровадження зручних сервісів для мешканців громад із доступними засобами ідентифікації для доступу до адміністративних послуг, отримання запитів на звернення, участі в обговоренні проєктів рішень, бюджетів розвитку, інфраструктури громад тощо.

Список використаних джерел:

1. Державна стратегія регіонального розвитку до 2020 року : Режим доступу:http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/strategiya_2015-a0536.pdf
2. Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні [Електронний ресурс] : указ Президента України від 31.07.2000 р. № 928/2000. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/928/2000>. – Загол. з екрана.

3. Порядок функціонування веб-сайтів органів виконавчої влади [Електронний ресурс] : наказ Держ. ком. інформ. політ., телеб. та радіомовл. України, Держ. ком. зв'язку та інф. України 25.11.2002 р. № 327/225. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1022-02>. – Загол. з екрана.
4. Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади [Електронний ресурс] : постанова КМ України від 4 січня 2002 р. № 3. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3-2002-%D0%BF>. – Загол. з екрана.
5. Про додаткові заходи щодо забезпечення відкритості у діяльності органів державної влади [Електронний ресурс] : указ Президента України від 1.08.2002 р. № 683/2002. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/683/2002>. – Загол. з екрана.
6. Матвієнко, О.В. Інформаційне забезпечення державного управління: навч. посібник. / О.В. Матвієнко, М.Н. Цивін. – К.: Центр учб. літератури, 2010. – 152 с.

Щепанський Едуард Валерійович

*кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри публічного управління та адміністрування
Хмельницького університету управління та права*

СВІТОВИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ТУРИСТИЧНОГО ІМІДЖУ РЕГІОНУ

Глобалізація світової економіки активізує процеси інтеграції України в міжнародний простір, де туристичний бізнес займає третє місце серед найприбутковіших видів економічної діяльності, що характеризуються динамічним розвитком. З урахуванням географічних, природних і культурних особливостей України туризм повинен стати перспективною сферою національної та регіональних економік, каталізатором соціально-економічного розвитку і зростання добробуту населення. Разом з тим, сучасний стан туристичної галузі України характеризується отримання незначних економічних результатів від туристичної діяльності, що свідчить про неефективне позиціонування та функціонування туристичного сектору і розбалансованість пропозиції послуг на міжнародному ринку.

Нездатність національного туризму досягти відповідних економічних вигод вимагає науково-обґрунтованого дослідження туристичних потоків та формування туристичного іміджу у регіонах, розроблення стратегії та

спеціалізованих програм розвитку туризму, а також удосконалення механізмів територіального управління туристично-рекреаційних комплексів в умовах децентралізації. Власне це й визначає актуальність та практичну значущість теми дослідження.

На початку XXI століття міжнародний туризм став потужним фактором зростання соціально-економічного розвитку та багатогранним явищем, що поєднує економічні, соціальні, культурні та екологічні аспекти і тісно взаємодіє з багатьма галузями та сферами економіки. Через це саме міжнародному туризму належить значне місце у соціально-економічному житті країн і народів, він є каталізатором активізації міжнародного співробітництва.

Виходячи із того, що в останні роки попит на туристичні послуги України формується в основному в європейських країнах, нашій країні слід звернути увагу на можливості та багатий потенціал використання наявних туристично-рекреаційних ресурсів регіонів. Це насамперед, природні об'єкти та лікувальні мінеральні води, історичні та культурні об'єкти й пам'ятки, ресурси та умови для розвитку ділового туризму тощо.

На жаль, Україна використовує свої унікальні туристичні послуги лише на 10%. Збільшення обсягів, а головне – підвищення якості туристичних послуг може стати одним із головних факторів практичної реалізації прагнень України стати повноправним учасником європейських інтеграційних процесів [2, с. 23-27]. Саме тому важливим питанням сьогодення є формування туристичного іміджу регіонів України, які володіють наявним потенціалом.

Унікальність туристичного образу кожного регіону привертає до нього увагу, а також безпосередньо позначається на інвестиційному кліматі та можливостях залучення додаткових ресурсів для розвитку регіональної економіки. На нашу думку, під туристичним іміджем регіону слід розуміти стійку сукупність емоційних і раціональних переконань і відчуттів, які формуються на основі інформації про туристичні об'єкти, маршрути, ресурси регіону, а також особистого досвіду і вражень туристів.

Практика формування туристичного іміджу регіону в провідних країнах світу показує, що даний процес забезпечуються різносторонньо, з одного боку - це спеціалізовані організації менеджменту туристичних дестинацій, з другого - інші стейкхолдери: уряд країни, спеціалізовані органи центральної та місцевої виконавчої влади, а з третього – це засоби масової інформації та неурядові організації. Традиційно відповідальність за менеджмент і маркетинг регіону покладена на саме на них.

При формуванні і реалізації туристичного іміджу регіону важливим етапом є виокремлення ресурсів, які будуть знаходитись в основі туристичного бренду регіону та приваблювати туристів та рекреантів (рис. 1).

Провідну роль у менеджменті туристичної дестинації і формуванні туристичного іміджу регіону відіграють туристичні інформаційні центри (Tourist

Information Centre – TIC), які надають туристам усю необхідну інформацію про країну або регіон перебування. Наприклад, в Австралії «Tourism Australia», з 1967 р. успішно реалізують маркетингову стратегію популяризації Австралії на міжнародному рівні як туристичної дестинації. Протягом цього часу Австралія зарекомендувала себе як новатор у сфері туристичного маркетингу і створила один із найбільш успішних і популярних брендів у світі [4, с. 244].

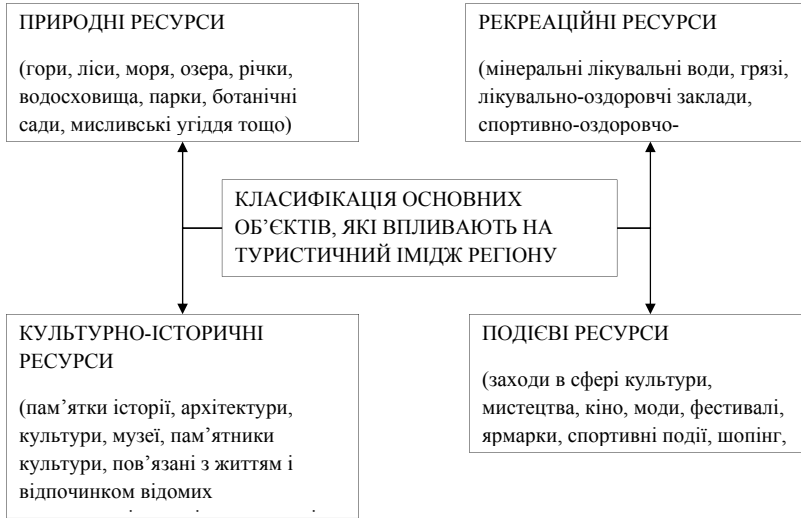

Рис. 1. Класифікація основних об'єктів, які впливають на туристичний імідж регіону

Протягом більш ніж 40 років «Tourism Australia» сприяє просуванню туристичного іміджу Австралії за кордоном через розкриття унікальності своєї країни. Туристичний бренд, розроблений «Tourism Australia», є частиною ширшої концепції брендингу Австралії, що не лише вирізняє його серед інших, але й робить дуже змістовним. «Ви не лише відвідаєте Австралію, ви проживаєте її». Підкреслюючи унікальність Австралії як дестинації для проведення вихідних, «Tourism Australia» особливо наголошує, що «на відпочинку ви не вимикаєте Австралію, а вмикаєте її. Ваш унікальний досвід і люди, яких ви зустрінете, дозволить Вам відчувати піднесення і повноту життя». Цільова аудиторія австралійської туристичної компанії – «шукачі пригод», передусім зі США, Нової Зеландії, Великої Британії, Китаю, Німеччини та Японії. «Tourism Australia», враховуючи їх національні особливості, розробила спеціальні буклети для «туристів-шукачів пригод» з різних країн [4, с. 245].

Великі можливості для формування та реалізації туристичного іміджу мають засоби масової інформації (ЗМІ). Для формування позитивного

туристичного іміджу широко використовуються друковані ЗМІ. Багато країн регулярно розміщують рекламну інформацію у відомих бізнес-виданнях, таких як «The Financial Times», «TheTime» тощо.

Сувенірна продукція є важливим чинником закріплення позитивних асоціативних уявлень про туристичну дестинацію, відіграє велику роль у так званому процесі «присвоєння території». Яскраві місцеві сувеніри формують позитивний імідж туристичної дестинації. Деякі країни світу навіть проводять спеціальні конкурси для того, щоб вибрати найкращу сувенірну продукцію, наприклад Японія.

Інтернет має великі можливості для формування туристичного іміджу. Наприклад, офіційний портал Швеції в Інтернеті – «Sweden.se» – створений для того, щоб полегшити пошук інформації про Швецію різними мовами. Портал «Sweden.se» служить спільною платформою для п'яти організацій, серед завдань яких є поширення інформації про Швецію за кордоном.

З метою залучення туристів низка країн проводять спеціальні міжнародні маркетингові та PR-кампанії. Так, Японія запустила PR-кампанію «Ласкаво просимо до Японії» («YokosoJapan»), яка має не лише окремий вебсайт, але й власні сторінки в соціальній мережі Facebook та на інтернет-сайті «Twitter», користуючись чималою популярністю серед молодих користувачів світової мережі Інтернет [1, с. 82].

Найбільш популярним механізмом формування туристичного іміджу і менеджменту дестинації є підкреслення найвизначніших пам'яток, заради яких необхідно приїхати до країни або міста, так званих «Топ 10», або «Mustsees» – речі, які необхідно побачити. На офіційному сайті інформаційного центру м. Таллінна представлені «Топ 10» пам'яток, які необхідно відвідати [4, с. 249].

Враховуючи, що створення бранда країни – найсильніший інструмент підвищення привабливості дестинації і розвитку туризму, брендінгу, необхідно приділяти особливу увагу. Найбільш відомі у світі бренди Нью-Йорка, Белфаста, Амстердама, Парижа, Монреаля, Копенгагена, Лас-Вегаса тощо. спокою, море руху, море спілкування, море свободи». При формуванні туристичного іміджу і бранда регіону деякі країни використовують особливості словотвору. Так, «I amsterdam» («Я є Амстердам») є слоганом, що створює образ міста і його мешканців. Словенія вдало використовує слово «love» (любов) у назві країни (Slovenia) – «I FEEL SLOVEnia» («Я відчуваю любов, я відчуваю Словенію») – для просування туристичного продукту. У свою чергу, Копенгаген виділяє слово «open» (відкривати) у назві міста (Copenhagen). Вдалиий слоган створює платформу, спираючись на яку, імідж туристичної дестинації може бути у майбутньому посиленій. Наприклад, іспанський слоган «Усе під сонцем» – короткий, зрозумілий і вичерпний образ теплого міста. Прикладом використання всеохоплюючого слогана є

формулювання теми, на якій будується подальші маркетингові програми. Найбільш ефективні теми універсальні і гнучкі, але при цьому спираються на реальність. [3, с. 46].

Таким чином, позитивний досвід світової спільноти може бути корисним і для України, яка стоїть на шляху формування сталого туристичного іміджу. Для залучення більшої кількості іноземних туристів і поповнення бюджету необхідно більше уваги приділяти: виставковій діяльності та участі в найбільших міжнародних спеціалізованих виставках; проведенню презентацій туристичних можливостей України за кордоном; організації ознайомчих турів для спеціалістів туристичної галузі та журналістів; проведенню рекламних компаній у зарубіжних та вітчизняних ЗМІ; випуску рекламно-інформаційної продукції про регіони на різних носіях і мовах; організації різних свят і подій, які можуть стати додатковим фактором залучення туристів тощо. Однак треба пам'ятати, що при реалізації іміджевої політики у туризмі недостатньо лише мати своє історичне та архітектурне обличчя, регіон повинен відповідати всім необхідним вимогам безпеки туристів, мати розвинуту інфраструктуру і гарний сервіс.

Список використаних джерел:

1. Коваль П.Ф. В'їзний туризм: навчальний посібник / П.Ф. Коваль, Н.О. Алешутіна, О.О. Зеленська, Т.В. Григор'єва та ін. - Ніжин: Видавництво Лук'яненко В.В., 2010. - 304 с.
2. Прейгер Д. Розвиток іноземного туризму в Україні / Д. Прейгер, І. Малярчук // Економіка України. – 2009. – № 8. – С. 23-27.
3. Ткаченко Т.І. Сталый розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу: монографія / Т. І. Ткаченко. – К. : Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2006. – 537 с.
4. Туризм в системі пріоритетів регіонального розвитку : монографія / за ред. проф. В. В. Александрова. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. – 268 с.

ЗМІСТ

<i>Батанов О. В.</i> Муніципально-правові аспекти реалізації економічних прав людини	3
<i>Баяк М. І.</i> Публічне управління надання адміністративних послуг в умовах децентралізації	11
<i>Білик К. А.</i> Деякі проблемні аспекти відкритості органів публічної влади в інформаційному просторі України (на прикладі Хмельницької міської ради)	14
<i>Вербицький В. М.</i> Удосконалення діяльності державних інституцій у сфері реалізації державної політики протидії нелегальній (незаконній) міграції	18
<i>Виговська Т. В.</i> Взаємодія громадськості та органів місцевого самоврядування у реалізації екологічної складової програми соціально-економічного розвитку Хмельницької області та м. Хмельницького	24
<i>Воловик А. А.</i> Інструменти антикризового державного управління економічними системами	27
<i>Воловець Р. В.</i> Механізм державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності	30
<i>Галус О. О.</i> До питання про поняття та види принципів місцевого самоврядування	35
<i>Гаман Т. В.</i> Громада відкрита до навчання	39
<i>Гуменюк Д. С.</i> Принципи демократії як основа державного управління	43
<i>Дубчак В. А.</i> Моделі лідерства в умовах реформування державного управління	47
<i>Кірін Р. С.</i> Органи місцевого самоврядування як суб'єкти протимінної діяльності	49
<i>Ковтун І. Б., Коруняк А. В.</i> Сучасні аспекти реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні	54
<i>Корюгін А. В.</i> Перспективи та ризики запровадження ринку землі для територіальних громад	57
<i>Кудельський В. Е.</i> Формування організаційно-економічної моделі управління системою внутрішнього контролю на підприємстві	60
<i>Кузьмук Н. С.</i> Перспективи забезпечення гендерної рівності в Україні: розширення прав і можливостей громадян	64
<i>Куликовець М.</i> Стратегія формування кадрового потенціалу системи державної служби в Україні	68

<i>Кулинич О. І., Кулинич Р. О.</i> Способи оцінки взаємозв'язків економічних явищ методом статистичних рівнянь залежностей.....	70
<i>Лалуєва Н. М.</i> Управління розвитком інтелектуального капіталу на основі взаємодії системи освіти та ринку праці Хмельницької області.....	73
<i>Литвиненко І. Л.</i> Особливості організації та здійснення місцевої влади в місті Києві.....	78
<i>Марущин Ю. В.</i> Оцінка фінансової та бюджетної автономності місцевих бюджетів в процесі децентралізації.....	82
<i>Матвеева І.</i> Неналежне використання реклами туристичних ресурсів України як проблема слабозрозвишеного внутрішнього туризму.....	86
<i>Осадчий Д.</i> Теоретико-правові аспекти правового інституту публічної служби.....	88
<i>Петрасюк І. М.</i> Ефективне місцеве самоврядування – основа розвитку національної культури та мови.....	93
<i>Романова В. В., Вержбицька А. Ю.</i> Формування професійних компетентностей посадових осіб органів місцевого самоврядування.....	96
<i>Романова В. В., Кондратюк Д. С.</i> Система зв'язків з громадськістю в органах місцевого самоврядування.....	101
<i>Слущоцький В. І.</i> Розробка механізму управління розвитком організаційної культури органу публічного управління.....	105
<i>Сторожук І. П.</i> Нова бюджетна політика і її наслідки для місцевого самоврядування.....	109
<i>Терещенко Т. В., Мощанець А. А.</i> Роль держави в соціальному забезпеченні осіб з інвалідністю.....	113
<i>Требик Л. П.</i> Розвиток продуктивної комунікації розпорядника інформації з користувачами відкритих даних.....	117
<i>Тригуба Т. В.</i> Проблеми адміністрування податків на турагентську діяльність у м.Хмельницькому.....	121
<i>Туркот В. В.</i> Особливості державного управління техногенною безпекою.....	124
<i>Фасолько Т. М., Сем'янчук П. М.</i> Ступінь задоволення туриста як важливий напрям діяльності органів місцевого самоврядування.....	129
<i>Федорчук О. С.</i> Стан розвитку інтернет-ресурсів органів місцевого самоврядування.....	131
<i>Щепанський Е. В.</i> Світовий досвід формування туристичного іміджу регіону.....	135

Наукове видання

"Становлення та розвиток місцевого самоврядування в Україні"

Збірник тез

VIII Всеукраїнської заочної
науково-практичної конференції
(м. Хмельницький 7 грудня 2019 року)

Відповідальний редактор – *Ковтун І. Б.*
Комп'ютерний набір – *Требик Л. П.*
Верстка та дизайн – *Масловська Л. В.*

Видано у Хмельницькому університеті управління та права
імені Леоніда Юзькова.
29013, м. Хмельницький, вул. Героїв Майдану, буд. 8
Тел.: (382) 71-75-91
www.univer.km.ua

Свідоцтво Державного комітету інформаційної політики, телебачення
та радіомовлення України про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції
Серія ДК № 6982 від 19.11.19 р.